

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η αξιολόγηση των μαθητών στο δημοτικό σχολείο με τη χρήση του Portfolio

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παπαναστασίου Ευθυμία

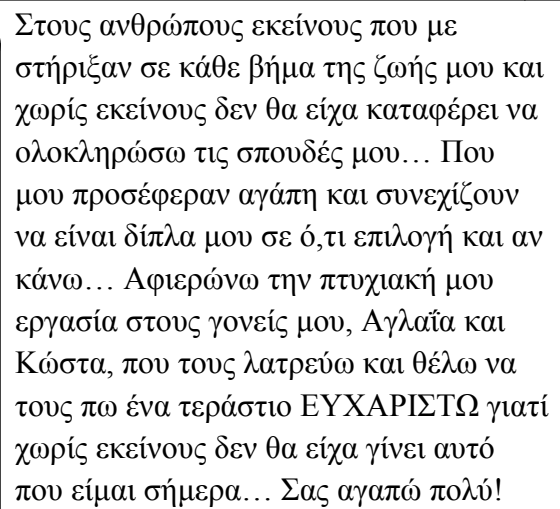
ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ: 0109087

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: Χανιωτάκης Νικόλαος

Τέκος Γεώργιος

ΒΟΛΟΣ

2013

Στους ανθρώπους εκείνους που με
στήριξαν σε κάθε βήμα της ζωής μου και
χωρίς εκείνους δεν θα είχα καταφέρει να
ολοκληρώσω τις σπουδές μου... Που
μου προσέφεραν αγάπη και συνεχίζουν
να είναι δίπλα μου σε ό,τι επιλογή και αν
κάνω... Αφιερώνω την πτυχιακή μου
εργασία στους γονείς μου, Αγλαΐα και
Κώστα, που τους λατρεύω και θέλω να
τους πω ένα τεράστιο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ γιατί
χωρίς εκείνους δεν θα είχα γίνει αυτό
που είμαι σήμερα... Σας αγαπώ πολύ!

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	5
Περίληψη	6
Εισαγωγή.....	7
1. Η έννοια της αξιολόγησης.....	9
1.1. Αξιολόγηση μαθητή	9
1.2. Μορφές αξιολόγησης.....	10
2. Η αξιολόγηση του μαθητή στην Ελλάδα.....	12
2.1. Η αξιολόγηση του μαθητή μέσα από τα Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ.....	12
2.2. Προβληματισμός γύρω από την ποσοτική αξιολόγηση.....	14
2.3. Περιγραφική αξιολόγηση.....	15
2.4. Παραδοσιακές τεχνικές αξιολόγησης	16
2.5. Εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης	17
3. Το Portfolio ως μέθοδος αξιολόγησης του μαθητή.....	19
3.1. Οριοθέτηση αυθεντικής αξιολόγησης	19
3.2. Ενωσιολογική αποσαφήνιση του όρου Portfolio.....	20
3.3. Στόχοι και σκοποί του Portfolio	21
3.4. Τα χαρακτηριστικά του portfolio	22
3.5. Είδη Portfolio.....	24
3.6. Προϋποθέσεις εφαρμογής του portfolio	26
3.7. Περιεχόμενο του portfolio	27
3.8. Στάδια δημιουργίας του portfolio.....	29
3.9.Αξιολόγηση του portfolio	34
4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του Portfolio	36
4.1. Πλεονεκτήματα του Portfolio.....	36
4.2. Μειονεκτήματα του portfolio	40
5. Το Portfolio στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.....	45
5.1.Τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών	46

5.1.1. Στόχοι και σκοποί των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών	46
5.1.2. Η αξιολόγηση στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών	48
5.1.3. Η θέση του portfolio στα σχολικά μαθήματα	49
6.Πρόταση για τη δημιουργία πρότυπου Portfolio στο ελληνικό δημοτικό σχολείο.....	56
7.Τελικές παρατηρήσεις.....	64
Βιβλιογραφία	68
Παράρτημα.....	72

Πρόλογος

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας γράφεται ο επίλογος σε ένα από τα σημαντικότερα και πιο έντονα κεφάλαια της ζωής μου. Πριν τέσσερα χρόνια ήρθα στο Βόλο γεμάτη ελπίδες και όνειρα και τώρα φεύγω γεμάτη γνώσεις και εμπειρίες ζωής. Η συγγραφή της πτυχιακής εργασίας ήταν μία εμπειρία μοναδική που χωρίς τη συμβολή ορισμένων ανθρώπων δε θα είχε φτάσει στην ολοκλήρωσή της.

Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μου σε αυτή την προσπάθεια. Αρχικά, να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα της πτυχιακής εργασίας κ. Νίκο Χανιωτάκη, ο οποίος πίστεψε σε εμένα, με ενθάρρυνε σε όποια δυσκολία συνάντησα και μου έδωσε την ευκαιρία να συνεργαστώ μαζί του και να κάνω τα πρώτα βήματα για να δημιουργήσω κάτι δικό μου. Η βοήθειά του καθόλη τη διάρκεια της συγγραφής ήταν καθοριστική και η συνεργασία μας άγιοη.

Φυσικά, από όλη αυτή την προσπάθεια δε θα μπορούσα να ξεχάσω να ευχαριστήσω τις φίλες μου και συμφοιτήτριες μου που δεν έχασαν ούτε στιγμή την πίστη τους σε εμένα και ήταν δίπλα μου όχι μόνο στις καλές στιγμές, αλλά κυρίως στις δύσκολες βοηθώντας με να τις ξεπεράσω. Ιδιαίτερα να ευχαριστήσω την συμφοιτήτριά, αλλά και φίλη μου Γεωργία που βρεθήκαμε συνοδοιπόροι, αντιμετωπίσαμε παράλληλα τα ίδια άγχη και τις ίδιες ανησυχίες, αλλά καταφέραμε και οι δύο να φέρουμε εις πέρας το σκοπό μας και να ολοκληρώσουμε τις εργασίες μας.

Τέλος, θα ήθελα να μιλήσω ξεχωριστά για την αδερφή μου Νατάσα και το φίλο μου Πολυχρόνη, που η στήριξή τους ήταν μοναδική και η παρουσία τους όλο αυτό το διάστημα πολύτιμη. Η θετική τους αύρα και τα μηνύματα αισιοδοξίας που λάμβανα καθόλη τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας ήταν καθοριστικά για μένα και για αυτό το λόγο θα ήθελα να τους πω ένα μεγάλο ευχαριστώ.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα το Portfolio, ως αυθεντική μέθοδο αξιολόγησης. Το Portfolio προτείνεται από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών ως μία εναλλακτική μέθοδος αξιολόγησης, δεν υπάρχει πουθενά όμως καθοδήγηση για το πώς δημιουργείται ένας φάκελος μαθητή και πώς χρησιμοποιείται. Η πρόταση για χρήση του Portfolio στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εμφανίζεται ακόμα πιο έντονη στα Νέα Προγράμματα Σπουδών του 2011, αλλά και εκεί η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πάνω στο Portfolio είναι ελλιπής. Για το λόγο αυτό, η παρούσα εργασία αυτή, πέραν της παρουσίασης του θεωρητικού υπόβαθρου, προτείνει έναν πρότυπο φάκελο και οδηγίες για τη χρήση του στο μάθημα της Γλώσσας και των Μαθηματικών για τη Β' δημοτικού. Σκοπός της εργασίας είναι η διατύπωση μιας ολοκληρωμένης και συγκεκριμένης πρότασης για την εφαρμογή του Portfolio στο ελληνικό δημοτικό σχολείο. Ο φάκελος που προτείνουμε στοχεύει στην πρακτική εφαρμογή του από εκπαιδευτικούς που έχουν τη θέληση να τον εντάξουν στις μεθόδους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν, αλλά δεν τα καταφέρνουν διότι είτε δεν κατέχουν το θεωρητικό υπόβαθρο είτε δεν έχουν λάβει την απαραίτητη επιμόρφωση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Portfolio, Αξιολόγηση μαθητών, Νέα Πιλοτικά Προγράμματα, Γλώσσα, Μαθηματικά, Β' Δημοτικού, Πρότυπος φάκελος.

Εισαγωγή

Η αξιολόγηση είναι μία διαδικασία συνεχής που δεν τη συναντάμε μόνο στα σχολεία, αλλά και στην καθημερινή μας ζωή. Συχνά, καλούμαστε να αξιολογήσουμε διάφορες καταστάσεις για να καταλήξουμε σε συμπεράσματα. Για παράδειγμα, μετά την υλοποίηση μιας δραστηριότητας προσπαθούμε να καταλήξουμε στο πόσο αποτελεσματική ήταν, ποια τα θετικά της σημεία και ποια τα αρνητικά, τι θα μπορούσαμε να κάνουμε την επόμενη φορά για να τη βελτιώσουμε και με ποια βήματα θα πετυχαίναμε τη βελτίωση που επιθυμούμε. Όλα τα παραπάνω ερωτήματα είναι συνυφασμένα με τον όρο αξιολόγηση και με τη βοήθειά της παρέχεται στον άνθρωπο η ανατροφοδότηση για να γίνει καλύτερος.

Γενικά, η αξιολόγηση μπορεί να γίνει για πολλούς σκοπούς, όπως για την αξιολόγηση της γενικής επίδοσης του μαθητή και την πρόδότη του σε ένα μάθημα ή σε μία συγκεκριμένη γνωστική περιοχή, για τη διάγνωση των δυνατοτήτων του και των αδυναμιών σε συγκεκριμένες γνωστικές περιοχές, για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και εξειδικευμένων προγραμμάτων διδασκαλίας, για την κατανομή των μαθητών σε συγκεκριμένους τύπους σχολείων, για την επιλογή υποψηφίων για προγράμματα περιορισμένης συμμετοχής, για την πιστοποίηση ατομικών επιδόσεων ή προσόντων κ.α. Δηλαδή, η αξιολόγηση είναι μια συστηματική διαδικασία συλλογής δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα οδηγήσουν στη βελτίωση του μαθητή (Καψάλης-Χανιωτάκης, 2011: 10).

Στην παρούσα εργασία, θα εξετάζουμε με την αξιολόγηση του μαθητή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και την παρουσίαση της αυθεντικής μεθόδου αξιολόγησης Portfolio. Το Portfolio προτείνεται από τα Διαθεματικά Ενιαία Πλαίσια Προγραμμάτων Σπουδών και από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών ως εργαλείο αξιολόγησης όχι μόνο της επίδοσης των μαθητών σε γνωστικό επίπεδο αλλά και της επίδοσης του ως μέλος μιας κοινότητας. Η χρήση του Portfolio, δηλαδή στοχεύει να αναδείξει τις ικανότητες και τις αδυναμίες του μαθητή σε ένα σφαιρικό επίπεδο που δεν περιορίζεται μόνο στις γνώσεις, αλλά φέρνει στην επιφάνεια πτυχές του χαρακτήρα και της ζωής του μαθητή εκτός τάξης.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της αξιολόγησης, ο ορισμός της, και πληροφορίες για το τι περιλαμβάνει η αξιολόγηση των μαθητών. Επίσης, περιγράφονται οι μορφές της αξιολόγησης και οι προϋποθέσεις που οφείλουν να υπάρχουν για να καταλήξουμε σε σωστά αποτελέσματα.

Το δεύτερο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην Ελλάδα, δηλαδή τι ακριβώς προτείνεται από τα ΔΕΠΣ και ΑΠΣ για την αξιολόγηση του μαθητή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ποια τα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός για την παραπάνω διαδικασία. Ως γνωστόν η βαθμολόγηση είναι η κύρια μέθοδος αξιολόγησης. Έτσι, στην εργασία παρουσιάζεται η ποσοτική μέθοδος και οι επιπτώσεις της, θετικές και αρνητικές, στην επίδοση του μαθητή. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης που προτείνονται από τα Προγράμματα σπουδών και γίνεται αναφορά σε καθεμία ξεχωριστά.

Στο τρίτο κεφάλαιο, επιχειρείται η εισαγωγή στην αυθεντική αξιολόγηση και η παρουσίαση του Portfolio. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι σκοποί και οι στόχοι του Portfolio, τα είδη του, αλλά και οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του. Επιπλέον, γίνεται εκτενέστατη αναφορά στα στάδια που ακολουθεί κάποιος για να δημιουργήσει ένα φάκελο, στα οποία ο εκπαιδευτικός πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βάση ούτως ώστε να κατανοήσει και τη δομή του, καθώς επίσης και στην αξιολόγησή του.

Όπως όλες οι μέθοδοι, έτσι και το Portfolio επιδρά από τη μία πλευρά θετικά στο μαθητή, τον εκπαιδευτικό και το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα και από την άλλη πλευρά υπάρχουν και περιορισμοί που δεν το καθιστούν το κύριο μέσο αξιολόγησης. Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται η παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και το μειονεκτημάτων της εφαρμογής του, και πως θα μπορούσαν κάποια από τα αρνητικά σημεία να βελτιωθούν.

Με την ολοκλήρωση του πέμπτου κεφαλαίου, ολοκληρώνεται και το θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, το κεφάλαιο αυτό αναδεικνύει τη θέση του Portfolio στην ελληνική πραγματικότητα και τον προτεινόμενο τρόπο εφαρμογής του στα Νέα Πιλοτικά Προγράμματα που εφαρμόζονται στην Ελλάδα από το 2011.

Στο ερευνητικό μέρος επιχειρείται μία προσπάθεια δημιουργίας ενός πρότυπου φακέλου για τη Β' δημοτικού που θα περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες για τον κάθε μαθητή και στοιχεία για την απόδοσή του στη γλώσσα και τα μαθηματικά.. Ειδικότερα, στον πρότυπο φάκελο προτείνονται συγκεκριμένα φύλλα εργασία που μπορεί να συμπεριλάβει ο εκπαιδευτικός, τα οποία έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τον τελευταίο από την χρονοβόρα διαδικασία της δημιουργίας του. Ο πρότυπος φάκελος που προτείνεται είναι διαμορφωμένος με τέτοιο τρόπο, ούτως ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στο πρόγραμμα ενός εκπαιδευτικού.

1. Η έννοια της αξιολόγησης

Στο πλαίσιο της σύγχρονης Παιδαγωγικής η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της όλης διδακτικής διαδικασίας και αποτελεί όχι μόνο μία διαδικασία ελεγκτικού ή διαπιστωτικού χαρακτήρα, αλλά ανατροφοδοτεί τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και τον κάθε μαθητή ξεχωριστά. Η αξιολόγηση θα μπορούσε να οριστεί ως η διαδικασία κρίσης της αξίας ενός προϊόντος, μιας διαδικασίας ή ενός προγράμματος ή κατά μία άλλη άποψη, η διαδικασία καθορισμού της αξίας ή της επίδρασης μιας ενέργειας, ενός περιστατικού, ενός ατόμου κλπ. (Δημητρόπουλος, 2004: 25).

Πιο συγκεκριμένα για να κατανοήσουμε την έννοια της αξιολόγησης στη διδακτική πράξη ας αναλογιστούμε ότι στην καθημερινότητα της ζωής κάθε συνειδητή ανθρώπινη δραστηριότητα συνοδεύεται από την επιθυμία αξιολόγησής της μέσα από την εξακρίβωση και αποτίμηση του αποτελέσματος αυτής. Αντίστοιχα, στο σχολείο, στο επίκεντρο του οποίου βρίσκονται οργανωμένες μαθησιακές διαδικασίες, η εξακρίβωση του αποτελέσματος αυτού δεν είναι απλώς μία επιθυμία, αλλά μια αναγκαιότητα (Ρέλλος, 2003: 21).

1.1. Αξιολόγηση μαθητή

Η αξιολόγηση των μαθητών είναι μία διαδικασία συνεχής που έχει σκοπό όχι μόνο τη βελτίωση της επίδοσης στα σχολικά μαθήματα, αλλά και την ανάπτυξη άλλων χαρακτηριστικών, όπως τα ενδιαφέροντα, οι πρωτοβουλίες, η δημιουργικότητα, η συνεργασία κ.λπ.

Επιπλέον, το σημερινό σχολείο πρέπει να δει το μαθητή ως άτομο, ως ένα όλον με τις δικές του δυνατότητες, ανάγκες και αδυναμίες, ως ένα πρόσωπο που λειτουργεί ανεξάρτητα και με αυτοτέλεια, που μαθαίνει και αποδίδει στον δικό του ρυθμό (Δημητρόπουλος, 1989: 8).

Αξιολόγηση και μέτρηση της επίδοσης του μαθητή δεν ταυτίζονται. Η μέτρηση αποτελεί αφενός μια προσπάθεια για συλλογή ή/και ποσοτικοποίηση ή/και κωδικοποίηση πληροφοριών και εκτιμήσεων για σκοπούς περιγραφής και αφετέρου μια προσπάθεια να γνωρίσουμε ή/και να περιγράψουμε κάτι. Η αυστηρά δομημένη φύση της μέτρησης εξυπηρετεί την ανάγκη μιας πιο αποτελεσματικής επικοινωνίας ή περαιτέρω επεξεργασίας των πληροφοριών.

Η αξιολόγηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία παίρνουμε πληροφορίες σε σχέση με κάποιο γνωστό στόχο. Αποτελεί μια προσπάθεια αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της μέτρησης (όπου αυτά είναι διαθέσιμα) και είναι μια πιο γενική έννοια η οποία αξιοποιεί αποτελέσματα της μέτρησης σε ένα πιο συγκεκριμένο περιβάλλον και ανάλογα με συγκεκριμένα κριτήρια (Τσιανάκας, 2001: 21).

1.2. Μορφές αξιολόγησης

Στις δύο πιο διευρυμένες κατηγοριοποιήσεις εντάσσονται η συνεχής και η αποσπασματική αξιολόγηση. Η συνεχής περιλαμβάνει τις ποικίλες εξεταστικές δοκιμασίες στις οποίες ο εκπαιδευτικός υποβάλλει τους μαθητές του σε όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και κατά μικρά χρονικά διαστήματα. Από την άλλη πλευρά, η αποσπασματική ή στιγμιαία αξιολόγηση περιλαμβάνει τις δοκιμασίες εκείνες, οι οποίες πραγματοποιούνται αποσπασματικά ή σπασμωδικά, για παράδειγμα στο τέλος μιας χρονικής περιόδου (Κωνσταντίνου, 2002: 17).

Σε ένα άλλο πιο συστηματικό επίπεδο οι κατηγοριοποιήσεις των μορφών εμφάνισης της αξιολόγησης ο Bloom και οι συνεργάτες του αναφέρουν τους εξής τρεις τύπους αξιολόγησης:

- α) την αρχική ή διαγνωστική αξιολόγηση
- β) τη διαμορφωτική - σταδιακή αξιολόγηση
- γ) και την τελική ή συνολική αξιολόγηση (Bloom, Hastings & Madaus, 1971: 25)

Η αρχική ή διαγνωστική αξιολόγηση αποσκοπεί στον προσδιορισμό του επιπέδου των γνώσεων, των ενδιαφερόντων και των πιθανών προβλημάτων του μαθητή (Κωνσταντίνου, 2000:17). Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η προσαρμογή της διδασκαλίας, στις δυνατότητες και στο αρχικό επίπεδο κάθε μαθητή. Συνεπώς, δίνεται στους μαθητές η ευκαιρία για ισότητα στην αφετηρία της νέας μάθησης και αποφυγή του μεγάλου χάσματος της ανισότητας μεταξύ των μαθητών που διαφορετικά θα τη θεωρούσαμε δεδομένη (Τσιανάκας, 2001:26,27). Ευνόητο είναι ότι για να υπάρξει δυνατότητα αξιοποίησης στην πράξη των αποτελεσμάτων της διαγνωστικής αξιολόγησης πρέπει να υπάρχει παράλληλα και η δυνατότητα εφαρμογής εξατομικευμένης διδασκαλίας.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση έχει πληροφοριακό χαρακτήρα και αποσκοπεί στον έλεγχο της πορείας του μαθητή για την κατάκτηση συγκεκριμένου εκπαιδευτικού στόχου. Από τον έλεγχο αυτό επιδιώκεται να εξαχθούν οι απαραίτητες πληροφορίες και στοιχεία που

απαιτούνται για την τροποποίηση του προγράμματος και των μεθόδων διδασκαλίας για να επιτευχθεί η κατάκτηση του επιδιωκόμενου στόχου (Κωνσταντίνου, 2000:18). Εδώ αξιοποιεί ο εκπαιδευτικός τα αποτελέσματα, για να πληροφορηθεί ο ίδιος σε ποιο βαθμό έχει πετύχει κάθε μαθητής τους επιμέρους στόχους (Ρέλλος, 2003: 88)

Η τελική ή συνολική αξιολόγηση διαμορφώνεται, προκειμένου να εκτιμηθεί η συνολική επίτευξη των διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων, σε σχέση με το τι ακριβώς είχε καθοριστεί ως τελικός στόχος (Κωνσταντίνου, 2000:18). Δε διεξάγεται για να κατευθύνει τη μάθηση, αλλά για να προσδιορίσει σε ποιο βαθμό έχει επιτευχθεί μάθηση, ποιο είναι το επίπεδο επίδοσης των μαθητών και τελικά πόσο ήταν αποτελεσματική η διδασκαλία (Χαρίσης, 2006:16).

Η αξιολόγηση πέραν της αρχικής που έχει περισσότερο διαγνωστικό χαρακτήρα, οφείλει, για διδακτικούς και παιδαγωγικούς λόγους, να έχει συνεχή μορφή, έτσι ώστε σε κάθε μαθησιακό στάδιο να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός, αν αυτό που είχε τεθεί ως στόχος επιτεύχθηκε και αν είναι σε θέση τις πληροφορίες που συνέλλεξε να τις χρησιμοποιήσει στους επόμενους εκπαιδευτικούς του σχεδιασμούς.

Η αξία των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των μαθητών στο σχολείο εξαρτάται από ορισμένες προϋποθέσεις, ορισμένους όρους και πρέπει να στηρίζεται σε κάποιες θεμελιακές αρχές. Οι σπουδαιότερες από αυτές είναι:

α) Η εγκυρότητα. Το αποτέλεσμα μιας εξεταστικής δοκιμασίας λέμε ότι είναι έγκυρο, αν ελέγχει αυτό ακριβώς, που ο εξεταστής είχε την πρόθεση να ελέγξει, δηλαδή κατά πόσο μετρίεται αυτό το οποίο επιδιώκει ο αξιολογητής (Χαρίσης, 2006: 17).

β) Η αξιοπιστία. Μια διαδικασία αξιολόγησης θεωρείται αξιόπιστη, αν όσες φορές και αν επαναληφθεί, κάτω από τις ίδιες συνθήκες, δίδει το ίδιο ή περίπου το αυτό αποτέλεσμα (Raffan and Ruthven, 2000: 28)

γ) Η αντικειμενικότητα. Αντικειμενική είναι η αξιολόγηση, όταν δεν επηρεάζεται από διάφορους άσχετους προς την αξία του κρινόμενου παράγοντες, δηλαδή όταν διαφορετικοί εξεταστές εξάγουν το ίδιο αποτέλεσμα με τον πρώτο εξεταστή (Κασσωτάκης, 1998: 50).

2. Η αξιολόγηση του μαθητή στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα Π.Δ. 8/95 και 121/95 στις δύο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου η αξιολόγηση γίνεται με λεκτικούς χαρακτηρισμούς. Στις Γ και Δ οι μαθητές αξιολογούνται με τη βοήθεια της αλφαβητικής κλίμακας (Α-Δ), ενώ στις τελευταίες τάξεις γίνεται και με λεκτικούς αλλά και με αριθμητικούς χαρακτήρες, άριστα (9-10),πολύ καλά (7-8), καλά (5-6) και σχεδόν καλά (1-4).

Επιπλέον, το Π.Δ.8/95 αναφέρει συγκεκριμένα ότι η αξιολόγηση του μαθητή κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο δημοτικό σχολείο, πραγματοποιείται από το δάσκαλο ή τους δασκάλους της τάξης και στηρίζεται:

1. Στην καθημερινή προφορική εξέταση και την όλη συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική μαθησιακή διαδικασία και στις άλλες σχολικές δραστηριότητες.
2. Στα αποτελέσματα της επίδοσής του στα κριτήρια αξιολόγησης, που αποτελούν οργανικό στοιχείο του σχολικού προγράμματος και περιλαμβάνονται στο διδακτικό υλικό.
3. Στα αποτελέσματα των εργασιών, τις οποίες πραγματοποιεί ο μαθητής στο σχολείο ή στο σπίτι.

Συνεπώς, παρατηρούμε πως η μέθοδος αξιολόγησης η οποία κυριαρχεί στα δημοτικά σχολεία σήμερα είναι η βαθμολόγηση.

Πολλοί συγχέουν τις δύο έννοιες, διότι έχουν συνδυάσει την αξιολόγηση μόνο με τους βαθμούς. Ο όρος «βαθμολογία» είναι πολύ στενός και σημαίνει την κατάταξη του μαθητή σε ένα σημείο της βαθμολογικής κλίμακας με βάση την εξέταση των γνώσεών του ή άλλων δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Σε αντίθεση, ο όρος «αξιολόγηση» είναι πιο ευρύς και αναφέρεται στην ένταξη της βαθμολογίας σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και κυρίως στην ερμηνεία της.

2.1. Η αξιολόγηση του μαθητή μέσα από τα Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ.

Μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα αναδεικνύονται οι στόχοι της αξιολόγησης, οι μορφές και οι βασικές αρχές της καθώς επίσης και οι τεχνικές της. Εφόσον οι παραπάνω αναφορές στις μορφές και στις αρχές της αξιολόγησης συμπίπτουν με αυτές των Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ., στη συνέχεια αναφέρω συνοπτικά τις θέσεις του σχολείου σχετικά με τη στοχοθεσία και τις τεχνικές της αξιολόγησης.

Βασικός στόχος της αξιολόγησης του μαθητή είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο εντοπισμός των μαθησιακών ελλείψεων, με σκοπό τη βελτίωση της προσφερόμενης σχολικής εκπαίδευσης και τελικά την πρόοδο του μαθητή. Ειδικότερα η αξιολόγηση του μαθητή αποσκοπεί:

- i. στη διαπίστωση της επίτευξης των στόχων της μάθησης,
- ii. στο σχεδιασμό των επόμενων σταδίων της μάθησης,
- iii. στη διερεύνηση και αποτύπωση της ατομικής και συλλογικής πορείας των μαθητών, των ικανοτήτων, των ενδιαφερόντων και των ιδιαιτεροτήτων τους σε όλα τα επίπεδα και στάδια κατάκτησης της γνώσης,
- iv. στην ποιοτική αναβάθμιση συνολικά της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση και ενθάρρυνση των μαθητών αλλά και στη δημιουργία κινήτρων μάθησης,
- v. στον εντοπισμό των μαθησιακών δυσκολιών και των ελλείψεων των μαθητών με στόχο το σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας,
- vi. στην καλλιέργεια ερευνητικού πνεύματος, στην ανάπτυξη της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων και στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από διαθεματικές προσεγγίσεις,
- vii. στην απόκτηση υπευθυνότητας από τους μαθητές μέσα από διαδικασίες συλλογικής εργασίας και αυτοαξιολόγησης και
- viii. στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης των μαθητών και συνολικά στη συγκρότηση της προσωπικότητάς τους,
- ix. στην απόκτηση μεταγνωστικών ικανοτήτων εκ μέρους των μαθητών μέσα από τον έλεγχο και τη διαχείριση της μάθησής τους (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ΔΕΠΠΣ & ΑΠΣ, 2003: 11) .

Οι τεχνικές της αξιολόγησης συναρτώνται άμεσα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τους στόχους και το περιεχόμενο του γνωστικού αντικειμένου. Συνδέονται με βασικές οργανωτικές – επικοινωνιακές περιστάσεις που διασφαλίζουν το παιδαγωγικό περιεχόμενο της αξιολόγησης. Στοχεύουν στη διερεύνηση του γνωστικού αποτελέσματος, αλλά

ταυτόχρονα δίνουν έμφαση στην ικανότητα απόκτησης και διαχείρισης της γνώσης και στην πολλαπλή εφαρμογή και χρησιμοποίησή της, ενώ επίσης μπορεί να αναδεικνύουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες και τη μαθησιακή "ταυτότητα" κάθε μαθητή.

Στις τεχνικές αξιολόγησης περιλαμβάνονται οι γραπτές ή προφορικές εξετάσεις με ερωτήσεις κλειστού ή ανοιχτού τύπου, ο ημιδομημένος δυναμικός διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, οι συνθετικές δημιουργικές-διερευνητικές εργασίες (σχέδια εργασίας), η συστηματική παρατήρηση, ο φάκελος εργασιών/δελτίο του μαθητή, η αυτοαξιολόγηση του μαθητή ή η αξιολόγηση από τους συμμαθητές του, ο συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών (π.χ. τεστ και προφορική εξέταση) κ.λπ.

2.2. Προβληματισμός γύρω από την ποσοτική αξιολόγηση

Η βαθμολόγηση είναι σύμφυτη σχεδόν με το σχολείο και γι' αυτό υπάρχει σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η κύρια λειτουργία της ποσοτικής αξιολόγησης είναι να μεταφέρει κατά τρόπο συνοπτικό πληροφορίες για τις επιδόσεις των μαθητών (Καψάλης-Χανιωτάκης, 2010: 108)

Κατά τη γνώμη μου η βαθμολόγηση είναι μία προβληματική διαδικασία αφού, κατ' αρχάς, δεν αξιολογεί σωστά το μαθητή. Σύμφωνα με τη γνώμη των εκπαιδευτικών για να βαθμολογήσουν λαμβάνουν υπόψην όχι μόνο την επίδοση του μαθητή στις εξετάσεις αλλά και την επιμέλεια, την τάξη, την καθαριότητα, την τακτική παρακολούθηση, την προσπάθεια, την ενεργητικότητα στο μάθημα και πολλά άλλα (Δημητρόπουλος, 1989: 270) Για όλα τα παραπάνω ο μαθητής παίρνει ένα και μοναδικό βαθμό. Η πολλαπλή βαθμολογία εμποδίζει την πραγματική εικόνα του μαθητή σε σχέση με την απόδοσή του. Τα υπόλοιπα στοιχεία που συμπεριλαμβάνει ο δάσκαλος θα πρέπει να αναφέρονται ξεχωριστά.

Δεύτερον, ένα φαινόμενο που παρατηρείται κυρίως τα τελευταία χρόνια είναι εκείνο του πληθωρισμού των βαθμών. Ο κύριος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι θέση των εκπαιδευτικών στην όλη διαδικασία. Ένα μεγάλο ποσοστό δηλώνει πως η βαθμολόγηση αποτελεί ένα από τα πιο ψυχοφθόρα καθήκοντά τους. Κατά συνέπεια, για να μην εμπλακούν στην όλη διαδικασία, δίνουν συνειδητά υψηλούς βαθμούς (Καψάλης-Χανιωτάκης, 2010: 120).

Επιπροσθέτως, τα αποτελέσματα της ποσοτικής αξιολόγησης γίνονται εύκολα αντικείμενο δημόσιων διαφωνιών και αντιδικιών. Οι εκπαιδευτικοί γίνονται αντικείμενο

συζήτησης και κρίνονται, αφού είναι οι φορείς που βαθμολογούν και δίνουν βαθμολογία (Δημητρόπουλος, 1989: 269). Θέλοντας να αποφύγουν δυσάρεστες καταστάσεις με τους γονείς, δεν μπαίνουν στη διαδικασία να βάλουν χαμηλές βαθμολογίες.

Τέλος, εκτός από τα προβλήματα που δημιουργεί στους εκπαιδευτικούς, η βαθμολόγηση δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα και σε ορισμένους μαθητές. Αυτοί συνήθως είναι οι αδύνατοι μαθητές για τους οποίους οι βαθμοί δε λειτουργούν ως κίνητρο μάθησης, αλλά αντιθέτως κάνουν τη μάθηση μία διαδικασία άγχους και φόβου (Τσιανάκας, 2003:44)

Όλα τα παραπάνω είναι κάποιοι από τους λόγους που συνάδουν στην κατάργηση της ποσοτικής αξιολόγησης. Πρέπει να τονίσουμε εδώ πως με την κατάργηση της βαθμολογίας σε καμία περίπτωση δεν εννοούμε και κατάργηση της αξιολόγησης. Στόχος μας είναι να βρεθεί μία μέθοδος αξιολόγησης που να μας δίνει μία πλήρη εικόνα της επίδοσης και όχι μόνο του μαθητή, χρησιμοποιώντας αξιόπιστες, έγκυρες και αντικειμενικές μεθόδους.

2.3. Περιγραφική αξιολόγηση

Στο Π.Δ. 8/95 διαπιστώνουμε την εμφάνιση μιας νέας μορφής αξιολόγησης, την περιγραφική. «Σκοπός της περιγραφικής αξιολόγησης είναι η αναλυτική εκτίμηση της όλης προσπάθειας του μαθητή, της όλης παρουσίας του μέσα στην τάξη, της προόδου του και πολλών άλλων παραμέτρων που διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα ενός μαθητή» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003: 29)

Ο δάσκαλος της τάξης θα πρέπει να τηρεί ένα είδους ημερολόγιου, όπου θα καταγράφει πιο αναλυτικά τα στοιχεία της παιδαγωγικής αξιολόγησης των μαθητών. Το παιδαγωγικό αυτό ημερολόγιο προορίζεται για εσωσχολική χρήση με σκοπό την ενημέρωση των δασκάλων στην τάξη, του διευθυντή του σχολείου, του σχολικού σύμβουλου, του ίδιου του μαθητή, αλλά και των γονέων. Παράλληλα με την περιγραφική αξιολόγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η βαθμολόγηση (Τσιανάκας, 2003: 103).

Παρά το γεγονός της εδραίωσης της περιγραφικής αξιολόγησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ελάχιστη έως μηδαμινοί είναι εκείνοι οι εκπαιδευτικοί που τη χρησιμοποιούν. Στο τέλος κάθε εξαμήνου η καρτέλα των μαθητών αναγράφει μόνο τους βαθμούς τους χωρίς να υπάρχει σχολιασμός δίπλα. Καταλήγουμε στην ουσία στην ίδια κατάσταση με τις εποχές εκείνες που υπήρχε στα σχολεία αποκλειστικά η ποσοτική αξιολόγηση.

Δυστυχώς, ένας από τους λόγους που δεν εφαρμόζεται η περιγραφική αξιολόγηση, είναι οι δυσμενείς συνθήκες των σχολείων. Για παράδειγμα, οι σημερινές τάξεις είναι μεγάλες σε αριθμό παιδιών και τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συνεχώς πληθαίνουν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη δυσκολία του εκπαιδευτικού να παρατηρεί ταυτόχρονα πολλά και «δύσκολα» παιδιά. Ακόμη ένας λόγος που οι εκπαιδευτικοί είναι αρνητικοί στη χρήση της περιγραφικής αξιολόγησης είναι η ελλιπής ενημέρωση και εκπαίδευσή τους για τη νέα μορφή αξιολόγησης αλλά και η απροθυμία τους να εγκαταλείψουν τη «βολική» αριθμητική αξιολόγηση προς όφελος μιας διαγνωστικής διαδικασίας, η οποία απαιτεί πιο εντατική εργασία (Καψάλης-Χανιωτάκης, 2010: 66).

2.4. Παραδοσιακές τεχνικές αξιολόγησης

Στους παραδοσιακούς τρόπους εξέτασης και αξιολόγησης των μαθητών περιλαμβάνονται οι εργασίες για το σπίτι καθώς επίσης και οι γραπτές και προφορικές εξετάσεις. Η προφορική εξέταση έχει το χαρακτήρα της αφήγησης του μαθήματος από το μαθητή ή ακόμη της υποβολής στο μαθητή από τον εκπαιδευτικό σειράς ερωτήσεων σε συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο ή σε διαφορετικά αντικείμενα. Μορφή αυτού του τρόπου εξέτασης αποτελεί και η εξέταση, η οποία λαμβάνει χώρα άτυπα κατά την ώρα της διεξαγωγής του μαθήματος, και αφορά τη συμμετοχή του μαθητή σ' αυτό, καθώς και οι απαντήσεις του σε ερωτήσεις που θέτονται μέσα στην τάξη και απευθύνονται στο σύνολο των μαθητών της τάξης. Οι γραπτές εξετάσεις είναι το κατεξοχήν μέσο εξέτασης των επιδόσεων των μαθητών. Έχουν τη μορφή απαντήσεων σε ερωτήσεις ή σύντομων απαντήσεων σε ανάλογες ερωτήσεις (Τσιανάκας, 2003: 29).

Οι εργασίες στο σπίτι ανατίθενται στους μαθητές με στόχο την εξάσκηση και επανάληψη αυτού που έμαθαν στην τάξη, ώστε να είναι προετοιμασμένοι οι μαθητές για το επόμενο μάθημα, την ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης και χρήσης πληροφοριών από βιβλιοθήκες, διαδίκτυο, την ανάπτυξη συνηθειών μελέτης, αυτοπειθαρχίας, διαχείρισης του χρόνου (Δαρβούδης, 2004: 62).

Το βασικότερο πλεονέκτημα του παραδοσιακού τρόπου αξιολόγησης εστιάζεται στη δυνατότητα που δίνουν οι ερωτήσεις να εκφράζει ο κάθε μαθητής την προσωπικότητά του. Αυτό συμβαίνει, γιατί οι απαντήσεις απαιτούν κατανόηση, οργάνωση, συνδυασμό διάφορων εννοιών, σύνθεση, έκφραση και παρουσίαση των γνώσεων. Στην αρνητική πλευρά, έχουμε την έλλειψη αντικειμενικότητας στη βαθμολογία των μαθητών, δηλαδή το πρόβλημα της

αξιοπιστίας στη βαθμολόγηση των απαντήσεων ανάπτυξης θέματος και ότι η βαρύτητα στην απομνημόνευση ζημιώνει την ουσιαστική μάθηση (Τσιανάκας, 2003: 29)

2.5. Εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης

Οι διαπιστώσεις που κάναμε παραπάνω σχετικά με τα μειονεκτήματα της παραδοσιακής αξιολόγησης οδήγησαν στην αναζήτηση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης που αποτελούν συμπλήρωμα των παραδοσιακών. Ο μαθητής, καθορίζοντας ο ίδιος τους στόχους του, περιγράφοντας μαθησιακές εμπειρίες και τυχόν προβλήματα, εκτιμά τις δυνατότητές του και κατανοεί ότι η διαδικασία της αξιολόγησης αποτελεί μέρος της μάθησης.

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά κάποιες από τις εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, που περιλαμβάνουν την αξιολόγηση συνθετικών δημιουργικών εργασιών (ατομικών ή ομαδικών), την αξιολόγηση πρότζεκτ, την αξιολόγηση βάσει φακέλου και την αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση.

α> Αξιολόγηση Συνθετικών Δημιουργικών Εργασιών (Σ.Δ.Ε.)

Συνθετική δημιουργική εργασία μπορεί να αποτελούν η γραπτή ανάπτυξη ενός θέματος, η συλλογή και ταξινόμηση υλικού, οι κατασκευές διαφόρων αντικειμένων, η εκπόνηση ιστορικών ή γεωγραφικών χαρτών, ο προγραμματισμός και η εκτέλεση μικρών πειραμάτων (ΥΠΕΠΘ- ΚΕΕ 1999).

Οι συνθετικές δημιουργικές εργασίες είναι εργασίες πιο σύνθετες από αυτές που ανατίθενται στους μαθητές από τον δάσκαλό τους στα πλαίσια του μαθήματος της ημέρας. Είναι εργασίες υψηλότερων απαιτήσεων, απαιτούν περισσότερο χρόνο εκ μέρους του εκπαιδευτικού και του μαθητή, έχουν διεπιστημονικό χαρακτήρα και γι' αυτό καλύπτουν ευρύτερους τομείς γνώσης.

Κριτήρια μιας Σ.Δ.Ε. μπορεί να είναι η ανταπόκριση της εργασίας στους στόχους της, η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, η πρωτοτυπία στον τρόπο πραγμάτευσης του θέματος, η φύση και ο βαθμός δυσκολίας του θέματος. Επίσης, η προσπάθεια που κατέβαλε και το ενδιαφέρον που επέδειξε ο μαθητής, η τεκμηρίωση όσον αναφέρονται σ' αυτήν και άλλα ανάλογα με την κρίση του εκπαιδευτικού. Όταν η εργασία είναι ομαδική δεν πρέπει να αξιολογείται μόνο το αποτέλεσμα της εργασίας, αλλά και η ίδια η διαδικασία, η συνεργασία, η επικοινωνία, ο διάλογος και οι συγκρούσεις μέσα στην ομάδα (Χαρίσης, 2006:37)

β> Αξιολόγηση πρότζεκτ

Τα πρότζεκτ είναι ένας καλός τρόπος εργασίας σε ομάδες. Αξιοποιούν τη θεαματικότητα και την εμπάθεια των μαθητών καθώς και τη δημιουργική σκέψη και δράση.

Στα σχολεία αναπτύσσονται προγράμματα περιβαλλοντικά, αγωγής υγείας, αγωγής του καταναλωτή, πολιτιστικά, που άλλοτε είναι προαιρετικά και άλλοτε υποχρεωτικά.

Βασικά βήματα στην αξιολόγησή τους είναι η αποσαφήνιση του βασικού σκοπού του προγράμματος και των επιμέρους στόχων, η επιλογή των κριτηρίων αξιολόγησης και των μεθόδων αξιολόγησης σε συνεργασία με τους μαθητές και με δυνατότητα ευελιξίας (Χαρίσης, 2006: 39).

γ> Αυτοαξιολόγηση/ Ετεροαξιολόγηση

Η αυτοαξιολόγηση συζητείται επίσης ως ενδιαφέρουσα εναλλακτική δυνατότητα της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, αφού αναγκάζει τον μαθητή να αξιολογεί την επίδοσή του πολύ προσεκτικά, τον βοηθάει επίσης στην αυτογνωσία και στην ωρίμανσή του. Έχει ωστόσο και κινδύνους. Η βαθμολόγηση των εκπαιδευτικών εμπεριέχει αντικειμενικότητα, ενώ η αναβαθμολόγηση των μαθητών εύκολα μπορεί να γίνει υποκειμενική. Αυτό συμβαίνει διότι οι μαθητές ενδέχεται να υπερεκτιμήσουν τις επιδόσεις τους και επειδή πολλαπλασιάζονται οι σκοπιές από τις οποίες βλέπουν το γραπτό τους, με αποτέλεσμα να χάνεται η αξιοπιστία της βαθμολογίας (Καψάλης-Χανιωτάκης, 2010: 68)

Είναι απαραίτητο παιδαγωγικά και κοινωνικά καλό ο κάθε μαθητής να αναλαμβάνει τόσο το ρόλο του αξιολογούμενου όσο και του αξιολογητή και κάθε του αξιολογική κρίση ή αντίρρηση να είναι τεκμηριωμένη. Η σπουδαιότητα της μαθητικής ετεροαξιολόγησης έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη του μεταγνωστικού, αλλά και στην ανάπτυξη των εσωτερικών κινήτρων των μαθητών. Η μύησή τους σε κριτήρια αξιολόγησης κοινά αποδεκτά και σε κάθε τρόπο αξιολόγησης συμβάλλει και στην αυτοεκτίμησή τους (Χαρίσης, 2006: 46)

3. Το Portfolio ως μέθοδος αξιολόγησης του μαθητή

3.1. Οριοθέτηση αυθεντικής αξιολόγησης

Το Portfolio που θα αναλυθεί παρακάτω είναι μία μορφή αυθεντικής αξιολόγησης αφού σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Chitpin, 2003: 70) παρέχει ένα πλήθος από περιγραφικά στοιχεία σχετικά με την πρόοδο του μαθητή, τα οποία είναι βασισμένα σε πραγματικές καταστάσεις.

Η αυθεντική αξιολόγηση δίνει άμεσα την επίδοση του μαθητή, σε αντίθεση με την παραδοσιακή αξιολόγηση που δίνει έμμεσα τα στοιχεία της απόδοσης. Στο σχεδιασμό και στη χρήση της αυθεντικής αξιολόγησης ενσωματώνονται τα ακόλουθα χαρακτηριστικά (Chapman-King, 2005: 10).

- I. Προσφέρει στους μαθητές μια ποικιλία δραστηριοτήτων, χρησιμοποιώντας γνώσεις που έχουν ήδη αποκτηθεί και δεξιότητες που ανταποκρίνονται στην πραγματική ζωή, όπως για παράδειγμα συνεργασία, έρευνα, συγγραφή και συζήτηση.
- II. Βοηθά τους εκπαιδευτικούς να ανακαλύψουν αν οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν αξιόπιστα τελικά προϊόντα.
- III. Τυποποιεί κριτήρια τα οποία είναι έγκυρα και αξιόπιστα όσον αφορά τη βαθμολόγηση του έργου των μαθητών.
- IV. Τέλος, καθοδηγεί τους μαθητές σχετικά με το πώς θα συμπεριφέρονται στην ενήλικη ζωή υιοθετώντας αυθεντικούς ρόλους.

Ο αυθεντικός τρόπος διδασκαλίας και μάθησης αφορά σε καταστάσεις του καθημερινού βίου. Οι καταστάσεις αυτές, όπως τις βιώνουμε όλοι μας, αποτελούν αντικείμενα προς μελέτη κι επεξεργασία, και απαιτούν, για να γίνουν αντιληπτές, όχι μεμονωμένες πληροφορίες, αλλά σύνολα ενιαιοποιημένης γνώσης, που προέρχονται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους (McTighe, 1996/1997: 9).

Κατά την αυθεντική αξιολόγηση συλλέγονται πληροφορίες για την επίδοση του μαθητή μέσω της παρατήρησης και ερωτήσεων ανοικτού τύπου, που καλούν το μαθητή να καταθέσει την προσωπική και πρωτότυπη άποψή του. Αυτό, βέβαια, δε σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός δεν θα χρησιμοποιήσει παράλληλα συμβατικά κριτήρια και μέσα για να αξιολογήσει και το γνωσιακό και πληροφοριακό κεκτημένο, το οποίο έχει ο μαθητής

αποκτήσει μέσα από άμεσες μορφές διδασκαλίας. Σε καμιά περίπτωση η αυθεντική αξιολόγηση δεν απαξιώνει αυτό το κεκτημένο. Άλλωστε, είναι παράλογο να θεωρεί κανείς ότι οι μαθητές μπορούν να σταθούν με κριτικό, ευφάνταστο και δημιουργικό τρόπο απέναντι σε ένα θέμα, για το οποίο γνωρίζουν λίγα ή ελάχιστα πράγματα (Κουλουμπαρίτση-Ματσαγγούρας, 2004 : 3).

3.2. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Portfolio

Το portfolio έκανε την εμφάνισή του στο χώρο της εκπαίδευσης μόλις πριν λίγες δεκαετίες και το πρώτο εύλογο ερώτημα που γεννιέται είναι τι εννοούμε λέγοντας portfolio. Στα ελληνικά ο όρος portfolio αποδίδεται με τους όρους *φάκελος υλικού*, *φάκελος επιτευγμάτων* ή *φάκελος μαθητή*. Εμείς επιλέγουμε τον όρο portfolio, διότι τείνει να επικρατήσει με αυτή την ονομασία και στην ελληνική βιβλιογραφία.

Μετά από σχετική ανασκόπηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας, ο ορισμός εκείνος που υπερτερεί είναι εκείνος των Paulson, Paulson και Meyer (1991: 60). Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό το portfolio είναι μια σκόπιμη και συστηματική συλλογή από εργασίες των μαθητών, η οποία δείχνει την προσπάθεια των τελευταίων, την πρόοδο τους και τα επιτεύγματά τους σε ένα ή περισσότερους τομείς.

Με άλλα λόγια, το Portfolio αποτελεί τη συλλογή των έργων ενός μαθητή, τα οποία έχουν επιλεγεί με τη συναίνεσή του και με βάση συγκεκριμένο στόχο. Πιο συγκεκριμένα, λέει την ιστορία κάθε μαθητή. Αυτό συμβαίνει διότι τα έργα αυτά αποτελούν τεκμήρια για την προσπάθεια, την πρόοδο και την επίδοσή του σε δεδομένο ή δεδομένα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Έτσι, ο εκπαιδευτικός έχει ένα αρχείο της μαθησιακής προόδου των μαθητών, όπου μπορεί να παρατηρήσει τι έχουν μάθει, πώς το έχουν μάθει, πώς σκέφτονται, πώς υποβάλλουν ερωτήσεις, πώς αναλύουν, συνθέτουν, παράγουν, δημιουργούν, πώς επικοινωνούν με τους άλλους πνευματικά, συναισθηματικά και κοινωνικά.

Το σύνολο των στοιχείων που παρουσιάζονται σε αυτό αφορούν πραγματικά παραδείγματα για τις προσωπικές ικανότητες του ατόμου, και επομένως παρουσιάζει μια άλλη διάσταση πέρα από τα γραπτά τεστ δεξιοτήτων ή από άλλους τρόπους αυτοδιερεύνησης και αυτοαξιολόγησης. Ενώ τα αποτελέσματα ενός κλασσικού τεστ ή διαγωνίσματος αξιολογούν το μαθητή τη συγκεκριμένη μέρα και στιγμή, με όλους τους κινδύνους που αυτό

εμπεριέχει, το portfolio απεικονίζει αυτόν τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται σταδιακά η μαθησιακή πορεία του ατόμου (Φωτιάδου, 2001: 129).

3.3. Στόχοι και σκοποί του Portfolio

Όπως αναφέραμε και παραπάνω το portfolio είναι η συλλογή των έργων ενός μαθητή, τα οποία έχουν επιλεγεί με τη συναίνεσή του εκπαιδευτικού και με βάση συγκεκριμένο στόχο. Τα έργα αυτά αποτελούν τεκμήρια για την προσπάθεια, την πρόοδο και την επίδοση του μαθητή σε δεδομένο ή δεδομένα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος.

Αντίθετα από ότι πιστεύεται, το portfolio δεν είναι μια συλλογή από ζωγραφιές ή γραπτά του μαθητή, που συγκεντρώνονται σε ένα χαρτοφύλακα ως αναμνηστικό της χρονιάς. Μια τέτοιου είδους συλλογή συνήθως αποτελεί την προσπάθεια κάποιων εκπαιδευτικών να αναδείξουν τον ετήσιο σχολικό μόχθο, που κατέβαλαν οι ίδιοι και οι μαθητές τους. Στόχος του portfolio δεν είναι να αποτελέσει την καλή μαρτυρία ότι «φέτος εμείς δουλέψαμε σκληρά στην τάξη μας», αλλά να παρουσιάσει την εξελικτική πορεία του προγραμματισμού, του στοχασμού, της αυτοκριτικής και της αυτορρύθμισης του μαθητή, καθώς και της διαλεκτικής σχέσης του μαθητή με το αντικείμενο μελέτης και με τους εταίρους της συνεργασίας, μαθητές και δάσκαλο (Κουλουμπαρίτση-Ματσαγγούρας, 2004: 7).

Συνεπώς, στόχος του portfolio είναι να περιλαμβάνει το σκεπτικό που αναπτύσσει ο μαθητής καθώς καταβάλλει προσπάθεια για να εκπονήσει τις εργασίες που θα περιληφθούν στο φάκελο, τις οδηγίες του εκπαιδευτικού, τα κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας των έργων του καθώς επίσης και η αυτοκριτική, η αυτορρύθμιση και το συνεργατικό πλαίσιο (συμμαθητές, εκπαιδευτικοί). Είναι ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης (Καπετανίδου, 2010: 3). Δηλαδή, ο αντικειμενικός σκοπός της χρήσης του portfolio είναι η βελτίωση της επίδοσης του μαθητή. Ο μαθητής χρησιμοποιεί το portfolio για να προσδιορίσει τις γνώσεις του, τις ανάγκες του και τα κίνητρά του. Επίσης, ευνοεί την εμπλοκή του μαθητή στη μάθησή του, οδηγώντας τον να σκεφτεί ο ίδιος τρόπους βελτίωσης.

Το κάθε portfolio είναι μοναδικό. Προσαρμόζεται στα δεδομένα και τις δυνατότητες της κάθε τάξης. Ο εκπαιδευτικός πριν ξεκινήσει την εφαρμογή του, θα πρέπει να διερωτηθεί για ποιο λόγο χρησιμοποιεί το portfolio και πώς θα ωφελήσει τους μαθητές του (Chitpin, 2003: 77):

- Τι εκπαιδευτικούς σκοπούς θα πρέπει το σχολείο να επιδιώξει να επιτύχει;
- Ποιες θα είναι οι εκπαιδευτικές διαδικασίες που θα πραγματοποιηθούν και με τις οποίες θα επιτευχθούν οι στόχοι;
- Πώς μπορούν να οργανωθούν αποτελεσματικά οι παραπάνω εκπαιδευτικές δραστηριότητες;
- Πώς προσδιορίζεται αν οι σκοποί είναι επιτεύξιμοι;

Φυσικά, οι μαθητές δε μένουν αμέτοχοι, αφού έχουν δικαίωμα να θέσουν τους δικούς τους ατομικούς στόχους, συμπληρώνοντας το portfolio τους. Πρέπει λοιπόν να διερωτούνται:

- Είναι ο στόχος υλοποιήσιμος;
- Ποια στάδια θα πρέπει να ακολουθήσω;
- Θα χρειαστώ βοήθεια από κάποιον άλλο;
- Πως θα αξιολογήσω την επιτυχία μου;
- Πόσο συχνά θα χρειαστεί να ελέγχω εάν «βαδίζω» στο στόχο μου; (Τζήμος, 2010: 13)

3.4. Τα χαρακτηριστικά του portfolio

Τα βασικά χαρακτηριστικά του portfolio, σύμφωνα με το Γεωργούση είναι τα ακόλουθα (στο: Γαλανού, 2007: 27,28):

I. Η χρήση στοιχείων που αντικατοπτρίζουν εργασία σε πραγματικές καταστάσεις της ζωής. Το παραπάνω πραγματοποιείται μέσω της αυθεντικής αξιολόγησης.

II. Τα χρονικά πλαίσια του portfolio. Η διαφορά του portfolio από μια συμβατική εξέταση είναι ότι μπορεί να «συλλάβει» προσπάθειες μιας σχετικά εκτεταμένης χρονικής περιόδου. Προσφέρει ένα περιβάλλον που επιτρέπει λάθη, αποτυχημένες προσπάθειες και αδιέξοδα, τα οποία επεκτείνονται σε μακρύτερες χρονικές περιόδους για διορθώσεις λαθών, λύσεις προβλημάτων και παραγωγικές δημιουργικές αλλαγές στην κατεύθυνση του μαθητή.

III. Η συγκέντρωση σημαντικών εργασιών για αξιολόγηση, δηλαδή οι εργασίες που απαιτούν υψηλότερα επίπεδα κατανόησης (ανάλυση, σύνθεση και αξιολόγηση), εκείνες που απαιτούν εφαρμογή ειδικών διαδικασιών ή στρατηγικών για να καταλήξει κάποιος σε απαντήσεις, και εκείνες που είναι πολύπλοκες και προκλητικές.

IV. Η ενθάρρυνση συνεργασίας μεταξύ μαθητών και μεταξύ διδάσκοντος και μαθητή. Μέσα από τη διαδικασία αυτού του τρόπου αξιολόγησης βελτιώνονται οι σχέσεις των

παραπάνω αφού από τη μία πλευρά προσφέρεται στο μαθητή το αίσθημα της ιδιοκτησίας και από την άλλη ο εκπαιδευτικός διατηρεί κάποιον έλεγχο στα περιεχόμενα του φακέλου.

V. Η χρήση πολλαπλών διαστάσεων για την αξιολόγηση της εργασίας του μαθητή. Πρέπει να εξετάζουν πέρα από απλές γνώσεις και τις στρατηγικές που συνδέονται με το περιεχόμενο συγκεκριμένης ύλης, μεθόδους διερεύνησης και διαδικασίες εργασίας που είναι ουσιώδη συστατικά στοιχεία της μάθησης των μαθητών.

VI. Η ενθάρρυνση της αναλυτικής σκέψης των μαθητών. Οι τελευταίοι πρέπει να σκέπτονται κριτικά σχετικά με το τι δημιούργησαν και να προσπαθούν συνεχώς να βελτιώσουν τη δουλειά τους.

VII. Η συγχώνευση της αξιολόγησης και της διδασκαλίας. Η αξιολόγηση πέρα από ακριβείς πληροφορίες για την εκτέλεση του μαθητή σε συνεχή βάση, πρέπει να παρωθεί τους μαθητές για μάθηση και να διευκολύνει τη διδασκαλία.

Πέραν από αυτά τα χαρακτηριστικά θα αναφερθούμε και στον ρόλο του εκπαιδευτικού και του μαθητή. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ξεκάθαρα ο ρόλος του δασκάλου και του μαθητή στη μορφή αυτή της εναλλακτικής αξιολόγησης (Στυλιανού, 2008: 35,36):

Ο ρόλος του δασκάλου	Ο ρόλος του μαθητή
Παρέχει μια καλά εφοδιασμένη τάξη.	Επιλέγει τα θέματα που θα γράψει.
Σχεδιάζει τη συμμετοχή, την αλληλεπίδραση και την ενθάρρυνση των μαθητών, ώστε να κάνουν τις δραστηριότητες της τάξης.	Επιλέγει το υλικό ανάγνωσης.
Παρέχει χρόνο για αξιολογήσεις οι οποίες ενθαρρύνουν τη λήψη αποφάσεων, τη σχεδίαση, τη συζήτηση, τη μελέτη και την ανταπόκριση.	Οργανώνει, διατηρεί και ευθύνεται για τη χρήση του portfolio.
Παρέχει οδηγίες και διαμορφώνει τις προσδοκίες.	Συμμετέχει στη διαδικασία της αυτο- και ετεροαξιολόγησης.
Αξιολογεί την πρόοδο, την προσπάθεια, τη διαδικασία και την επιτυχία του μαθητή.	Συλλέγει, αναλύει, συγκρίνει και επιλέγει τις εργασίες που τον αντιπροσωπεύουν.

Βοηθά τους μαθητές να διαχειριστούν το portfolio.	Συνεργάζεται μαζί με άλλους για να κατανοήσει τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του.
Επιλέγει και αναλύει τις εργασίες των μαθητών.	Θέτει στόχους.
Αναπτύσσει ένα διαλογικό στυλ μάθησης.	
Χρησιμοποιεί πληροφορίες που τις έχει μαζέψει μετά από διάλογο με τους μαθητές.	
Χρησιμοποιεί τις αναλύσεις και τις εργασίες στην έκθεση για τους συμμετέχοντες.	

3.5. Είδη Portfolio

Ανάλογα με το περιεχόμενο ή ο σκοπό για τον οποίο δημιουργείται ένα Portfolio, οι τύποι που συχνότερα αναφέρονται στη βιβλιογραφία είναι οι ακόλουθοι (Αρβανίτης, 2007: 171) :

α> *Portfolio τεκμηρίωσης*: ονομάζεται και portfolio εργασίας. Περιλαμβάνει τη συλλογή της εργασίας του μαθητή κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους και απεικονίζει την ανάπτυξη και τη βελτίωση που παρουσιάζει η μάθησή του.

β> *Portfolio διαδικασίας*: αφορά την τεκμηρίωση της γενικής διαδικασίας μάθησης των μαθητών. Περιλαμβάνει σαφή δήλωση των στόχων μάθησης, κριτηρίων και των στόχων της αξιολόγησης. Μπορεί να δείξει πως οι μαθητές ενσωματώνουν τη συγκεκριμένη γνώση ή τις δεξιότητες, καθώς και την πορεία προόδου προς την κατάκτηση της βασικής γνώσης. Επιπλέον, το portfolio διαδικασίας απεικονίζει για τους μαθητές τη διαδικασία μάθησής τους, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ημερολογίων, της καταγραφής των σκέψεών τους και τις σχετικές μορφές μεταγνωστικής επεξεργασίας.

γ> *Portfolio προθήκης*: Αυτός ο τύπος χρησιμοποιείται καλύτερα για την αθροιστική αξιολόγηση της γνώσης των μαθητών στις βασικές γραμμές ενός προγράμματος σπουδών. Στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτό το είδος portfolio μπορεί να είναι η καλύτερη ή η πιο ενδιαφέρουσα εργασία του, η αγαπημένη του εργασία, ακόμη και η πιο απογοητευτική εργασία του. όσον αφορά το υλικό του φακέλου, οι εργασίες μπορούν να επιλεγούν σε

συνεργασία με τον εκπαιδευτικό ή και τους συμμαθητές στα πλαίσια της συνεργατικής μάθησης.

δ> *Portfolio ανοιχτής μορφής*: Ένα Portfolio ανοιχτής μορφής παρέχει γενικά την πιο οξυδερκή άποψη του επιπέδου επίδοσης ενός μαθητή. Σε ένα portfolio ανοιχτής μορφής, οι μαθητές έχουν την άδεια να συμπεριλάβουν οτιδήποτε επιθυμούν να θεωρηθεί ως στοιχείο για την κατάκτηση μιας δεδομένης σειράς στόχων. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εναλλακτικό portfolio», καθώς όλα τα στοιχεία σημειώνονται, εκτιμώνται, ταξινομούνται ή αξιολογούνται, από τα οποία μπορεί να επιλέξει ο εκπαιδευτικός τι θα αποτελέσει εργαλείο αξιολόγησης. Πρόκειται για έναν τύπο portfolio στο πρότυπο της ολιστικής προσέγγισης στην αξιολόγηση.

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την τυπολογία που προτείνεται από τους Rolheiser, Bower και Stevahn (2000: 4) συγκροτούνται δύο βασικές κατηγορίες οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες των μαθητών, τους διαθέσιμους πόρους και την ετοιμότητα μαθητών, εκπαιδευτικών για την τήρηση του portfolio:

α> *Ο «φάκελος παρουσίασης της προσωπικής ανάπτυξης του μαθητή»* αποτυπώνει αντιπροσωπευτικά τη μαθησιακή πορεία, τη διαδικασία παραγωγής του έργου εξελικτικά καθώς και την προσπάθεια του μαθητή για αυτο-διόρθωση και αυτο-βελτίωση.

β> *Ο «φάκελος επίδειξης του καλύτερου υλικού, ή πρότυπος φάκελος»*, περιλαμβάνει τις εξαιρετικές επιδόσεις του μαθητή και δεν αποτυπώνει στοιχεία από την εκπαιδευτική πορεία του μαθητή. Χρησιμοποιείται για την τελική αξιολόγηση, και είναι χρήσιμος για επαγγελματική αποκατάσταση.

Ένα παράδειγμα για το είδος «φάκελος επίδειξης καλύτερου υλικού» είναι ο φάκελος που απευθύνεται σε σώμα αξιολογητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και περιλαμβάνει «εικόνες και σχέδια από τα καλύτερα έπιπλα και τις μηχανές που έχει κατασκευάσει ο μαθητής στο εργαστήριο τεχνολογίας». Ένα παράδειγμα για το είδος «φάκελος παρουσίασης της προσωπικής ανάπτυξης» είναι ο φάκελος που παρουσιάζει την «προσπάθεια του μαθητή για αυτο-διόρθωση και αυτο-βελτίωση» και οι εργασίες που περιλαμβάνει απευθύνονται στο δάσκαλο και στους γονείς.

3.6. Προϋποθέσεις εφαρμογής του portfolio

Η προετοιμασία του portfolio, είναι η χρονική περίοδος κατά την οποία θα πρέπει να προετοιμαστεί ο εκπαιδευτικός και παράλληλα να προετοιμάσει την τάξη του, καλλιεργώντας ένα πρόσφορο κλίμα ώστε να εξασφαλιστεί κατά το δυνατόν η επιτυχία του.

Όσον αφορά τον εκπαιδευτικό, θα πρέπει να λάβει τη σωστή ενημέρωση σε σχέση με το πώς χρησιμοποιούμε το portfolio καθώς επίσης και με τα οφέλη που θα του προσφέρει, αλλά και τις δυσκολίες που πρόκειται να αντιμετωπίσει. Πολύ σημαντικό είναι να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός τους λόγους για τους οποίους θα το χρησιμοποιήσει. Δε είναι αρκετό να γνωρίζει μόνο τα στάδια δημιουργίας του αλλά και τους σκοπούς και στόχους που θα θέσει μέσα από το portfolio. Ο ίδιος θα πρέπει να είναι σε θέση να αποφασίσει τον τύπο portfolio που θέλει να εφαρμόσει στην τάξη του ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών και τους στόχους που έχει θέσει για εκείνους (Τσιάντου, 2006: 18).

Στη δημιουργία και σχεδίαση του portfolio, εκτός από τον εκπαιδευτικό, ενεργή συμμετοχή έχουν και οι ίδιοι οι μαθητές. Για να μπορέσουν όμως να συμβάλουν στην επιτυχή διεξαγωγή της όλης διαδικασίας θα πρέπει να γνωρίζουν τι είναι το portfolio, που χρησιμεύει, πώς λειτουργεί και άλλες τέτοιες λεπτομέρειες για τις οποίες οι μαθητές θα πρέπει να ενημερωθούν. Όλα αυτά θα γίνουν πριν ξεκινήσει η χρήση της νέας αυτής μεθόδου αξιολόγησης. Ο εκπαιδευτικός θα εξηγήσει στους μαθητές πως συλλέγοντας τα έργα τους θα μπορεί να τους αξιολογεί με ένα πιο σφαιρικό τρόπο και πως στην όλη διαδικασία θα συμμετέχουν και οι ίδιοι αυτοαξιολογώντας τους εαυτούς τους. Κατόπιν, θα εισάγει τα βασικά χαρακτηριστικά του portfolio με τέτοιο τρόπο ώστε να κινήσει το ενδιαφέρον τους και να τους κάνει να συμφωνήσουν ομόφωνα για τη χρήση του ως μέσο αξιολόγησης της τάξης (Φρύδα, 2008: 38).

Ακόμα κάποιες ομάδες ατόμων που πρέπει να ενημερωθούν για την εισαγωγή ενός νέου εργαλείου αξιολόγησης είναι ο διευθυντής του σχολείου, ο σχολικός σύμβουλος και φυσικά οι γονείς. Σύμφωνα με τις Shores & Grace (στο: Τσιάντου, 2006: 21), οι γονείς χρειάζεται να κατανοούν το γενικότερο σύστημα αξιολόγησης του παιδιού τους και να γνωρίζουν τις αρχές ή τα κριτήριά του. ένα αποτελεσματικό portfolio μπορεί να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να δείξει στους γονείς την πρόοδο του παιδιού τους και να παράσχει αποδείξεις για τις ιδιαίτερες ικανότητές του.

Αρχικά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να στείλει ένα φιλικό ενημερωτικό σημείωμα στους γονείς, μέσα από το οποίο θα τους πληροφορεί σχετικά με το περιεχόμενο, τις δυνατότητες

και τις απαιτήσεις της μεθόδου. Επιπλέον, στόχος του είναι να ενημερώσει τους γονείς για την εμπλοκή τους στην όλη διαδικασία και την πρόσβαση που μπορούν να έχουν ανά πάσα στιγμή στο φάκελο του παιδιού τους. Αυτό σημαίνει πως έχουν τη δυνατότητα, με τη βοήθεια παρατηρήσεων ή σημειώσεων που αφορούν την πορεία του μαθητή, να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη αξιολόγηση του παιδιού τους. Φυσικά, όλα τα παραπάνω είναι αποτέλεσμα της σωστής ενημέρωσης των γονέων και έχουν ως άωτερο σκοπό την εξασφάλιση της συνεργασία και της αποδοχής του portfolio.

Συνεπώς, τα στάδια προετοιμασίας του portfolio, μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Προετοιμασία του εκπαιδευτικού.
2. Προσδιορισμό του γενικού σκοπού χρήσης της μεθόδου και επιλογή του κατάλληλου τύπου portfolio.
3. Προετοιμασία των μαθητών και ενημέρωσή τους σχετικά με το portfolio.
4. Ενημέρωση εξωτερικών ενδιαφερομένων (θεσμικοί φορείς, διευθυντής, συνάδελφοι).
5. Ενημέρωση των γονέων.

3.7. Περιεχόμενο του portfolio

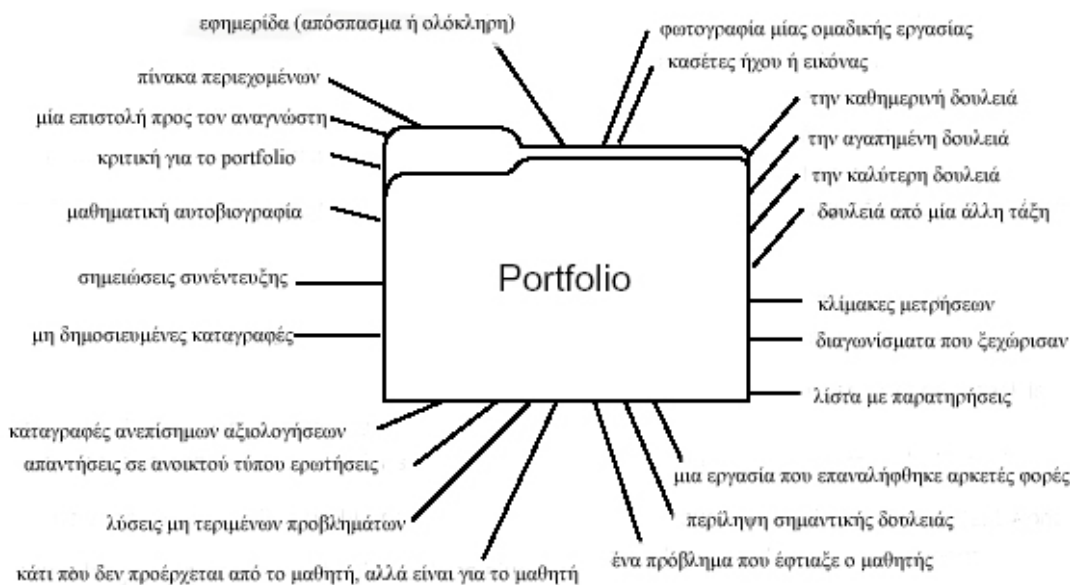
Ο φάκελος μπορεί να περιλαμβάνει ποικιλία θεμάτων και δραστηριοτήτων. Έχοντας κατανοήσει ότι ο φάκελος προσφέρεται ως ένα βιογραφικό εργασιών και ότι «συλλαμβάνει» διαφορετικά στιγμιότυπα της μάθησης τού μαθητή, βοηθά στη διαδικασία επιλογής. Πιο συγκεκριμένα, δίνουν μια μεγάλη λίστα πιθανών στοιχείων τα οποία μπορούν να συμπεριληφθούν σε ένα φάκελο εργασιών, που έχει σκοπό την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού λόγου. Τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να συμπεριληφθούν σε κάθε φάκελο του μαθητή και υπάρχουν, επίσης, στοιχεία τα οποία είναι σημαντικά σε μαθητές δημοτικού και άλλα σημαντικά σε μεγαλύτερης ηλικίας μαθητές. Η λίστα αυτή δεν είναι εξαντλητική, αλλά δίνει μια ιδέα των στοιχείων που μπορούν να συμπεριληφθούν στο φάκελο για να παρουσιάσουν το μαθητή ως αναγνώστη ή συγγραφέα (Στυλιανού, 2008: 43).

Τα στοιχεία που μπορούν να συμπεριληφθούν στο φάκελο εργασιών είναι: (Στυλιανού, 2008, 48, Ward, 1999:197)

- Ομαδικές εργασίες.
- Δείγματα γραπτών κειμένων από τους μαθητές.
- Αγαπημένα ποιήματα, τραγούδια, επιστολές και σχόλια.

- Ενδιαφέρουσες απόψεις για απομνημόνευση.
- Τελικά δείγματα εργασιών.
- Παραδείγματα παραγωγής γραπτού λόγου που έχουν συνάφεια με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος, όπως εκθέσεις, ημερολόγια και έντυπα καταγραφής λογοτεχνικών κειμένων.
- Καταγραφές υλικών που έχουν χρησιμοποιηθεί.
- Καταγραφές των βιβλίων που έχουν διαβαστεί.
- Κασέτες, βίντεο, CD, DVD.
- Αποκόμματα εφημερίδων που ενισχύουν τον αναστοχασμό των μαθητών
- Κείμενα τα οποία φανερώνουν κριτική σκέψη για ό,τι έχει διαβαστεί.
- Σημειώσεις από ατομική μελέτη.
- Σετ μαθηματικών προβλημάτων.
- Project.
- Τεκμήρια για την προσπάθεια των μαθητών(τεστ, εργασίες, κλπ)
- Αυτοαξιολογήσεις.
- Ετεροαξιολογήσεις.

Τα παραπάνω είναι κάποια από τα συστατικά στοιχεία ενός δείγματος portfolio. Ανάλογα με τη στοχοθεσία και το θέμα του φακέλου καθορίζεται κάθε φορά και το περιεχόμενό του. Οι μαθητές και οι δάσκαλοι πρέπει να είναι επιλεκτικοί στο τι θα συμπεριληφθεί στο portfolio, για να εξασφαλιστεί ότι τα περιεχόμενα είναι επικεντρωμένα στους στόχους του αναλυτικού προγράμματος. Ο φάκελος πρέπει να συμπεριλαμβάνει ένα πίνακα με τα περιεχόμενα, τα στοιχεία αυτού που έκανε την επιλογή της εργασίας, την ημερομηνία της εργασίας, την περιγραφή της δραστηριότητας και το συλλογισμό του μαθητή για τη συγκεκριμένη επιλογή.

(Πηγή: Ο.Ε.Π.Ε.Κ., Τήρηση Φακέλου Εργασιών Μαθητή-Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού: 22)

3.8. Στάδια δημιουργίας του portfolio

Υπάρχει μια ενδεδειγμένη διαδικασία με συγκεκριμένες ενέργειες, την οποία πρέπει να ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός, προκειμένου ο φάκελος να επιτελέσει το λειτουργικό του ρόλο. Στη σχετική βιβλιογραφία υπάρχουν διάφορες παραλλαγές, σύμφωνα με τις οποίες μπορεί να δημιουργηθεί ένα Portfolio. Στη συνέχεια παρατίθενται κάποιες από αυτές για να έχει ο εκπαιδευτικός την ευκαιρία να επιλέξει όποια προσέγγιση του ταιριάζει.

Τα στάδια δημιουργίας ενός portfolio σύμφωνα με τους Ματσαγγούρα και Κουλουμπαρίτση (2004 : 4) αναφέροντα ως εξής:

A. Καθορίζεται ο γενικός σκοπός του Portfolio.

B. Επιλέγεται η φύση του θέματος και αποσαφηνίζονται οι τομείς γνώσεων και δεξιοτήτων που θα απαρτίζουν τα μέρη του.

A. Καθορισμός του γενικού σκοπού

Ο καθορισμός του σκοπού που θέλουμε να επιτύχουμε με την υιοθέτηση του φακέλου εργασιών του μαθητή ως μέσου αξιολόγησης είναι το πρωταρχικό και πιο καθοριστικό βήμα και πρέπει πάντοτε να προηγείται της όλης διαδικασίας. Πάντως, οφείλουμε να τονίσουμε ότι η διατύπωση του γενικού σκοπού δεν είναι ένα έργο που επιτελείται μια φορά. Ενώ σχεδιάζει τον φάκελο εργασιών του μαθητή, ο δάσκαλος μπορεί να διαμορφώσει εκ νέου το σκοπό. Ο

γενικός σκοπός παίρνει την τελική του μορφή, αφού έχουν ληφθεί υπόψη και άλλες κρίσιμες διαστάσεις του portfolio, όπως είναι τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών των μαθητών.

Η διαμόρφωση του σκοπού επηρεάζεται από τους παρακάτω παράγοντες:

α> Η φύση του θέματος και ο τομέας γνώσεων και δεξιοτήτων

Η γνώση και η πληροφόρηση για ένα θέμα αποτελεί το απαραίτητο υπόβαθρο για να μπορέσει ο μαθητής στη συνέχεια να το επεξεργασθεί. Πέρα από αυτό, όμως, ο δάσκαλος πρέπει μέσα από το portfolio να αναδείξει και την πορεία ανάπτυξης των μαθητών σε συγκεκριμένους τομείς που θεωρούνται πρόσφοροι και σημαντικοί. Φυσικά, δεν είναι δυνατόν σε ένα φάκελο να αναπτυχθούν και να αξιολογηθούν όλοι οι δυνατοί τομείς που μπορεί το συγκεκριμένο θέμα να υπηρετήσει. Ο δάσκαλος, λοιπόν, θα επιλέξει ποιες δεξιότητες είναι σκόπιμο και εφικτό να συμπεριλάβει.

β> Το κοινό - Οι αποδέκτες

Οι αποφάσεις για τη διαμόρφωση του φακέλου εργασιών καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από την επίγνωση για το ποιοι θα είναι οι αποδέκτες και αξιολογητές του φακέλου. Διαφορετική διαμόρφωση έχει ένας φάκελος, όταν απευθύνεται μόνο στους συμμαθητές και στο δάσκαλο και άλλη, όταν απευθύνεται σε γονείς και στελέχη της εκπαίδευσης, όπως ο φάκελος που έχει ως στόχο την ενημέρωση των γονέων και κηδεμόνων για ό,τι καλύτερο έχει να παρουσιάσει ο μαθητής από τις γραπτές του εργασίες.

γ> Το είδος του portfolio

Η φύση του θέματος και ο τομέας ο οποίος αξιολογείται στο φάκελο εργασιών, καθώς και οι αποδέκτες καθορίζουν το είδος του φακέλου. Στη βιβλιογραφία (συναντά κανείς διάφορα είδη φακέλων εργασιών του μαθητή, όπως είδαμε και παραπάνω. Το φάκελο επίδειξης καλύτερου υλικού και το φάκελο παρουσίασης της διαδικασίας προσωπικής ανάπτυξης.

δ> Η ηλικία και οι ικανότητες των μαθητών

Η εμπειρία έχει αποδείξει ότι συνετός και αποτελεσματικός σχεδιασμός είναι αυτός που λαβαίνει σοβαρά υπόψη του τις επικρατούσες τάσεις και τα διαφέροντα και τις ικανότητες των ομάδων που καλούνται να υλοποιήσουν το έργο. Για αρχάριους εκπαιδευτικούς και μαθητές η σύνεση επίσης επιβάλλει ο σκοπός να είναι περιορισμένος, ρητά διατυπωμένος και απόλυτα σαφής.

ε> Οι διαθέσιμοι πόροι

Η ενημέρωση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του portfolio είναι εξαιρετικά χρονοβόρα διαδικασία. Όσο πιο φιλόδοξος είναι ο στόχος, τόσο πιο σύνθετο γίνεται όλο το εγχείρημα και, άρα, πιο χρονοβόρο. Πέρα από το χρόνο, απαιτείται και χώρος αποθήκευσης των φακέλων, όσο βρίσκονται στη φάση της επεξεργασίας, αλλά και με την ολοκλήρωσή τους πρέπει να μας απασχολεί σοβαρά. Οι ογκώδεις φάκελοι είναι δύσχρηστοι και μη λειτουργικοί.

B. Το θέμα και οι τομείς γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων

Το θέμα του portfolio αναγράφεται στο εξώφυλλό του. Όταν το portfolio εφαρμόζεται σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, τότε το θέμα επιλέγεται από τα περιεχόμενα του αναλυτικού προγράμματος. Όσον αφορά τους τομείς αξιολόγησης, αυτοί σε γενικές γραμμές διακρίνονται σε ένα portfolio σε γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις.

(α) Γνώσεις για το υπό μελέτη θέμα: Οι γνώσεις αποτελούν το ουσιώδες υπόβαθρο και τον απαραίτητο εξοπλισμό κάθε μαθητή. Οι γνώσεις φυσικά δεν αποτελούν αυτοσκοπό, όμως, κρίνονται απαραίτητες, διότι υπηρετούν έναν ευρείας εμβέλειας σκοπό· καθιστούν ικανό το μαθητή να εφαρμόζει με στοχαστικό τρόπο όσα έχει μάθει σε αυθεντικές καταστάσεις με νόημα

(β) Δεξιότητες: Δεξιότητα ονομάζουμε ένα οργανωμένο πρότυπο συμπεριφορών που εκτελείται με συνεπή τρόπο. Είναι, δηλαδή, η (αυτοματοποιημένη) δυνατότητα του ατόμου να εκτελεί αποτελεσματικά μια διαδικασία γνωστικής, κοινωνικής και ψυχοκινητικής φύσης. Στο σχολείο τα τελευταία χρόνια μάς απασχολούν ιδιαίτερα δεξιότητες που καθιστούν τα άτομα αυτόνομα κατά τη μαθησιακή διαδικασία, καθώς και δεξιότητες συναισθηματικής και κοινωνικής φύσης, που αφορούν στην ικανότητα του μαθητή να συνεργάζεται με τους συμμαθητές του για ένα κοινό έργο. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται οι δεξιότητες της μεταγνώσης και της αυτορρύθμισης κατά την κατάκτηση της γνώσης, ενώ στη δεύτερη στάσεις, συναισθήματα, συμπεριφορές και αντιδράσεις, αλλά και μεταγνωστικές δεξιότητες, τις οποίες εφαρμόζει το άτομο στην προσπάθειά του «να συν-υπάρξει» και να ενταχθεί στον κοινωνικό του περίγυρο (σχολείο, φίλοι, ευρύτερη κοινωνία).

Η μεταγνώση είναι μία έννοια πολύ σημαντική για την εξέλιξη των μαθητών και κατά συνέπεια και για τη μέθοδο του portfolio. Η μεταγνώση περιλαμβάνει δύο συσχετιζόμενες διαστάσεις;

- Τη γνώση για τη γνώση, που αφορά στη γνώση για τον προσωπικό τρόπο μάθησης, στη γνώση για στρατηγικές μάθησης και στη γνώση για την κατάλληλη αξιοποίηση κάθε στρατηγικής.
- Τη ρύθμιση της γνώσης (αυτορρύθμιση), που αφορά στη διαμόρφωση προσωπικών στόχων, στην κατάστρωση σχεδίου για την επίτευξη των στόχων, στη συλλογή δεδομένων κατά τη διάρκεια του σχεδίου (monitoring) και τέλος, στην αξιολόγηση του όλου εγχειρήματος.

(γ) *Στάσεις*: Στάση ονομάζουμε την άποψη και τη συναισθηματικοαξιακή θέση που έχει ένα άτομο για κάποιο ζήτημα. Η στάση του ατόμου προδιαγράφει και τη συμπεριφορά και την αντίδραση του ατόμου στο ζήτημα αυτό. Οι στάσεις δεν θεμελιώνονται απαραίτητα σε έγκυρη γνώση και πληροφόρηση (μάλλον το αντίθετο είναι ο κανόνας). Επηρεάζονται από συναισθήματα, παραδόσεις και κουλτούρες, τις εμπειρίες και το χαρακτήρα του ατόμου.

Σε ένα εργαλείο καταγραφής και αξιολόγησης τόσο προσωπικό και σημαντικό, όσο είναι το portfolio, μας ενδιαφέρει πολύ να δίνεται η ευκαιρία στο μαθητή να καταγράφει τις στάσεις και τις απόψεις του για την πρόδοό του και για τις σκέψεις και τα σχόλια των άλλων. Αξίζει να επιστήσουμε την προσοχή του μαθητή στο να παρακολουθεί μαζί με την εξέλιξη των εργασιών του και την εξέλιξη των απόψεων και στάσεών του.

Η Φωτιάδου (2001: 130) αναφέρει, σχετικά με τα **στάδια δημιουργίας** του Portfolio, πως ο μαθητής, με σειρά προτεραιότητας:

- 1) Σχεδιάζει τους σκοπούς και το είδος του Portfolio. Οι μαθητές αποφασίζουν μόνοι τους ή σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό ποια μορφή θα δώσουν στον προσωπικό τους φάκελο, ποια στοιχεία θα περιέχει αυτός και για ποιο σκοπό τον δημιουργούν.
- 2) Συλλέγει στοιχεία. Οι μαθητές συλλέγουν διάφορα στοιχεία τα οποία θα τους βοηθήσουν να δείξουν ποιοι είναι.
- 3) Επιλέγει αυτά που τον αντιπροσωπεύουν. Μετά το στάδιο της συλλογής των στοιχείων, ο μαθητής ασχολείται με την επιλογή εκείνων που θα συμπεριλάβει στο portfolio ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και τι θέλει να παρουσιάσει μέσα σε αυτό.
- 4) Σκέπτεται και αξιολογεί. Στο στάδιο του στοχασμού οι μαθητές σκέπτονται σοβαρά και προβληματίζονται για ποιο λόγο έχουν κάνει τις συγκεκριμένες επιλογές για τη συμπλήρωση του προσωπικού τους φακέλου και τι είναι εκείνο που τους ώθησε να επιλέξουν τα συγκεκριμένα στοιχεία και όχι κάποια άλλα.

- 5) Συνδέει – Συσχετίζει τα προηγούμενα στοιχεία με άλλα πιο πρόσφατα. Στο στάδιο αυτό οι μαθητές συνδέουν κάθε καινούριο στοιχείο με τα προηγούμενα. Κάνουν «σχέδια δράσης», παίρνουν αποφάσεις, βάζουν στόχους, θέτουν χρονοδιαγράμματα, αξιολογούν την πρόοδο που έχουν κάνει και αν δεν είναι ικανοποιημένοι, κάνουν τροποποιήσεις φτιάχνοντας έναν κατάλογο νέων ενεργειών.
- 6) Συζητάει για αυτά. Το στάδιο της συζήτησης εστιάζεται στο γόνιμο διάλογο μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων. Το σχολείο μπορεί να συμβάλλει θετικά και ουσιαστικά σε αυτή τη διαδικασία διοργανώνοντας συναντήσεις όπου οι μαθητές θα παρουσιάζουν το portfolio.
- 7) Απορρίπτει ό,τι δεν ισχύει πλέον και ανανεώνει με καινούρια στοιχεία. Στο τελικό στάδιο γίνεται η αντικατάσταση των παλαιότερων στοιχείων με άλλα νεότερα. Ανάλογα με την ηλικία του μαθητή και τη μορφή του φακέλου, ο έλεγχος και η αντικατάσταση των στοιχείων μπορεί να γίνεται ανά 15ήμερο, μήνα, τρίμηνο, εξάμηνο, χρόνο.

Το Portfolio ανανεώνεται συνεχώς, εφόσον με την πάροδο του χρόνου αλλάζουν οι στόχοι του καθενός, τα σχέδιά του, οι αξίες του, τα ενδιαφέροντά του, αλλά και το κοινωνικό περιβάλλον, η εκπαιδευτική πραγματικότητα, οι συνθήκες εργασίας. Έτσι ο μαθητής αντικαθιστά τα παλιά δεδομένα με σύγχρονα απορρίπτοντας ό,τι θεωρεί παρωχημένο και μη ανταποκρινόμενο στις σημερινές συνθήκες.

Τέλος, ο Αρβανίτης (2007: 172) περιγράφει τα **στάδια δημιουργίας** του Portfolio ως εξής:

α> Οργάνωση και προγραμματισμός: Αυτή η αρχική φάση ανάπτυξης ενός portfolio συνεπάγεται τη λήψη αποφάσεων εκ μέρους των μαθητών και των δασκάλων. Μέσα από βασικές ερωτήσεις, στις οποίες δάσκαλοι και μαθητές καλούνται να απαντήσουν στην αρχή της διαδικασίας, οι μαθητές μπορούν να καταλάβουν πλήρως το σκοπό της τήρησης του portfolio και της θέσης του ως μέσου παρακολούθησης και αξιολόγησης της προόδου τους. Οι ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στο σκοπό, το χρόνο, τα υλικά και τον τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης των στοιχείων που θα συμπεριληφθούν.

β> Συλλογή του υλικού: Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τη συλλογή των σημαντικών αντικειμένων (εργασιών) και των υλικών που απεικονίζουν την εκπαιδευτική εμπειρία και τους στόχους των μαθητών. Όλες οι επιλογές που περιλαμβάνονται στη συλλογή του

portfolio πρέπει σαφώς να απεικονίζουν τα κριτήρια και τα πρότυπα που προσδιορίζονται για την αξιολόγηση. Συχνά οι δάσκαλοι τείνουν να επιλέγουν τα αρχικά κομμάτια που περιλαμβάνονται στο portfolio του μαθητή και επιτρέπουν στους μαθητές να επιλέξουν τα τελικά κομμάτια στο τέλος του έτους.

γ> Αντανάκλαση - απεικόνιση της διαδικασίας: Οπουδήποτε είναι δυνατόν, πρέπει να υπάρξουν στοιχεία των μεταγνωστικών συλλογισμών των μαθητών επάνω στη διαδικασία μάθησης καθώς και ο έλεγχος της εξελισσόμενης κατανόησης από μέρους τους των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Αυτές οι αντανάκλασεις-απεικονίσεις μπορούν να λάβουν τη μορφή: καταγραφής των σκέψεων των μαθητών, αναδραστικών καταγραφών/ημερολογίων, διαδικασιών σκέψης που οι μαθητές έχουν χρησιμοποιήσει στα δεδομένα χρονικά σημεία και στις συγκεκριμένες εργασίες, και άλλων μορφών απεικόνισης της εμπειρίας τους.

Οι δυνατότητες αποθήκευσης του φακέλου εργασιών είναι συνάρτηση του όγκου του φακέλου και των αποθηκευτικών χώρων, που διαθέτει μια σχολική μονάδα. Αυτές οι πρακτικές διαστάσεις είναι κρίσιμες και πρέπει να επηρεάζουν τη μορφή και το μέγεθος του φακέλου. Για το προφίλ του σχολείου και για λόγους ενδοσχολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, το σχολείο πρέπει να τηρεί αρχείο με τους πιο αντιπροσωπευτικούς φακέλους των μαθητών του. Κριτήρια για το τι καθιστά ένα φάκελο αντιπροσωπευτικό θα καθορίζονται από τη σχολική μονάδα (Ματσαγγούρας & Κουλουμπαρίτση, 2004 : 4).

3.9.Αξιολόγηση του portfolio

Η αξιολόγηση του portfolio εξαρτάται από το σκοπό του. Σε σχολικές τάξεις στις οποίες ένας από τους βασικούς σκοπούς της δημιουργίας του φακέλου είναι η ενθάρρυνση της δεξιότητας της αυτοαξιολόγησης, οι δάσκαλοι συχνά ζητούν από τους μαθητές να δημιουργήσουν τα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης. Όταν ο σκοπός είναι η μέτρηση και η παρακολούθηση της προόδου του μαθητή, υπάρχουν διάφορες σκέψεις για το πώς αυτό μπορεί να γίνει με τη χρήση του φακέλου εργασιών (Στυλιανού, 2008: 51).

Γενικότερα, προτείνεται να αξιολογείται ο φάκελος διαμορφωτικά και τελικά. Σημαντικό είναι ο μαθητής να αυτοαξιολογεί την εργασία του, αλλά να ακούει και τις αξιολογήσεις του εκπαιδευτικού, των συμμαθητών και των γονέων του. Η αξιολόγηση από την πλευρά των εκπαιδευτικών γίνεται με περιγραφικό τρόπο και με βάση τη διαβαθμισμένη κλίμακα (Rubrics) και έχει σκοπό να διαπιστώσει το βαθμό που έχουν επιτευχθεί οι στόχοι,

να τους επανεξετάσει ο μαθητής σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και να ορίσει νέους μαθησιακούς στόχους να προσθέσει, να ανανεώσει τα στοιχεία του portfolio (Καπετανίδου, 2010: 5).

Αν δεχτούμε την υπόθεση πως η αξιολόγηση είναι ένα από τα σημαντικά στάδια που εξετάζονται κατά τον προγραμματισμό της διδασκαλίας, τότε ο εκπαιδευτικός οφείλει να εξετάζει προσεκτικά την πορεία της διδασκαλίας και της αξιολόγησης και να ελέγχει συνεχώς τη διδασκαλία του σε σχέση με τους στόχους καθώς και την αξιολόγηση που κάνει σε σχέση με τους στόχους ή τα κριτήρια. Στην πορεία αυτή μπορεί να διαπιστώσει ότι είναι αδύνατο να επιτευχθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί στόχοι. Αξιολογώντας, λοιπόν, τα portfolios έχουν την ευελιξία να τροποποιήσουν τους στόχους καθώς και την ίδια την αξιολόγηση (Αρβανίτης, 2007: 174).

4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του Portfolio

4.1. Πλεονεκτήματα του Portfolio

Το portfolio φαίνεται να αποτελεί τα τελευταία χρόνια μια ενδιαφέρουσα μορφή της αυθεντικής αξιολόγησης και εμφανίζει αυξανόμενες τάσεις για την εφαρμογή του. Η τάση αυτή οφείλεται στο μεγάλο αριθμό των πλεονεκτημάτων που συνοδεύουν την εφαρμογή του φακέλου ως μέθοδο αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή.

Αρχικά, το portfolio επιτρέπει την εμπλοκή των μαθητών στην αξιολόγησή τους και τη συστηματική παρακολούθηση της πορείας μάθησής τους (Damiani, 2004: 130). Οι μαθητές δεν είναι παθητικοί, αλλά επιλέγουν τις εργασίες που θα συμπεριλάβουν στο φάκελο, ώστε αυτές να αντικατοπτρίζουν την πρόοδό τους. Παρακολουθούν την πρόοδό τους, κάνουν σχόλια πάνω σε αυτή και θέτουν μελλοντικούς στόχους (Στυλιανού, 2008: 66). Με τη δυνατότητα που έχουν να συμμετάσχουν στη δημιουργία του portfolio τους παρέχεται και η δυνατότητα να συμμετάσχουν και στην αξιολόγησή τους, γεγονός που τους καθιστά υπεύθυνους για την ίδια τους τη μάθηση. Το αίσθημα υπευθυνότητας που αποκτά ο μαθητής είναι πολύ σημαντικό και συνεπάγεται και μία αίσθηση αυτονομίας (Φρύδα, 2009: 41). Σύμφωνα με τον Klepowski (στο: Τσιάντου, 2006: 50), ο μαθητής δουλεύοντας με τον δικό του τρόπο και με ελευθερία επιλογών, κατανοεί περισσότερο τις ίδιες τις διαδικασίες μάθησης και αξιολόγησης.

Το portfolio δίνει έμφαση στις ατομικές διαφορές και προσαρμόζεται στους εξατομικευμένους μαθησιακούς στόχους, τις ατομικές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητες του μαθητή, επιτρέποντας στο δάσκαλο να θεωρήσει το μαθητή ως άτομο, με μοναδικά χαρακτηριστικά, ανάγκες και δυνάμεις. Ο κάθε μαθητής έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει ξεχωριστά το φάκελο με τις εργασίες του, ακολουθώντας το δικό του μαθησιακό στυλ και προσαρμόζοντας την πορεία του ανάλογα με τις δυνατότητές του (Στυλιανού, 2008: 66. Φρύδα, 2009: 41).

Σύμφωνα με τη Damiani (2004: 130), ένα τρίτο πλεονέκτημα του portfolio ως μέσου αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών είναι η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των τελευταίων, του εκπαιδευτικού και των γονέων. Οι μαθητές συνεργάζονται και έρχονται σε επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό καθόλη τη διάρκεια της εφαρμογής του φακέλου για να επιλέξουν τι θα συμπεριλάβουν και τι όχι και πως θα αξιολογηθεί η όλη διαδικασία. Επίσης,

μέσα από την επικοινωνία δασκάλου – γονέων, ο φάκελος διευκολύνει την ανακοίνωση των επιτευγμάτων των μαθητών. Φυσικά, οι γονείς όταν έχουν πρόσβαση στο portfolio έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν και μόνοι τους από τα τεκμήρια της προόδου των παιδιών τους (Στυλιανού, 2008: 66. Καπετανίδου, 2010: 5).

Το γεγονός ότι, αντίθετα από τα μεμονωμένα τεστ, το portfolio συμπληρώνει παρά αφαιρεί χρόνο από τη διδασκαλία, ενισχύει μία αξιολόγηση βασισμένη στη διάρκεια και όχι σε μεμονωμένα περιστατικά, τα οποία από μόνα τους δεν αποδίδουν τις πραγματικές επιδόσεις των μαθητών. Εξάλλου αυτό φαίνεται και από την αντίληψη πολλών εκπαιδευτικών και ερευνητών ότι οι αξιολογήσεις των portfolios είναι περισσότερο αποτελεσματικές από τις παραδοσιακές εξεταστικές δοκιμές για τη μέτρηση των δεξιοτήτων και της γνώσης (Αρβανίτης, 2007: 174). Σύμφωνα με τον Klenowski (στο: Τσιάντου, 2006: 51) η ολιστική προσέγγιση του portfolio έχει ως αποτέλεσμα ο μαθητής να κατανοεί τους στόχους της επίδοσής του και να παρακολουθεί και να γνωρίζει το πώς έχει εξελιχθεί σε σχέση με προγενέστερες περιόδους. Αποκτά έτσι μια ολοκληρωμένη και με νόημα εικόνα της μέχρι τώρα πορείας του και διευκολύνεται στον καθορισμό μελλοντικών στόχων επίτευξης.

Η εμπλοκή των μαθητών στη δημιουργία του φακέλου δεν παρέχει μόνο πληροφορίες σχετικές με το τι γνωρίζουν οι ίδιοι, αλλά επιπλέον τι μπορούν να κάνουν (Damiani, 2004: 130). Μέσα από την εφαρμογή του ο μαθητής έχει την ευκαιρία να παρουσιάσει τον εαυτό του, αξιοποιώντας στοιχεία τόσο από τη μαθησιακή όσο και από την εξωσχολική ζωή. Αυτά τα στοιχεία μπορούν να είναι σχολικές εργασίες, διαγωνίσματα, πιστοποιητικά, έπαινοι, ασκήσεις, στοιχεία από προσωπικές δραστηριότητες, κλπ. Όλα τα παραπάνω συνάδουν στην ανάδειξη των δυνατοτήτων των μαθητών και όχι μόνο των γνωστικών τους ικανοτήτων, διότι σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Τσαγκάρη στο Τσιάντου, 2006: 51) από τη μία το portfolio δίνει την ευκαιρία στο μαθητή να δείξει τι γνωρίζει, τι έχει κατακτήσει, ενώ παράλληλα, του δίνει τη δυνατότητα να διατηρήσει, να επιλέξει, να επανεξετάσει, να κριτικάρει και να διορθώσει τη δική του εργασία.

Το portfolio παρέχει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να παρατηρήσει τους μαθητές του σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δραστηριοτήτων να αναλαμβάνουν ρίσκο, να αναπτύσσουν δημιουργικές λύσεις και να μαθαίνουν να κρίνουν οι ίδιοι την επίδοσή τους (Paulson, Paulson & Meyer, 1991). Επιπλέον, αποκτά γνώση γύρω από το τι οι μαθητές εκτιμούν και σε τι αποδίδουν αξία, αφού οι τελευταίοι είναι αυτοί οι οποίοι κάνουν τις επιλογές. Ο φάκελος λειτουργεί ως μέσο ταυτοποίησης της επίδοσης του μαθητή, αφού παρέχει πληροφοριακό

υλικό και για τα επιτεύγματά του στον εκπαιδευτικό της επόμενης τάξης, της επόμενης βαθμίδας, ακόμη και στο μελλοντικό εργοδότη του (Φρύδα, 2008: 44).

Επιπλέον, τα portfolios αποκαλύπτουν οποιεσδήποτε αδυναμίες στις εκπαιδευτικές πρακτικές. Παραδείγματος χάρη, εάν ο σκοπός του portfolio συνδέεται με το να σημειώσει πρόοδο ο μαθητής προς την επίτευξη κάποιου συγκεκριμένου στόχου και στο τέλος της περιόδου που έχει οριστεί δεν υπάρχει καμία εργασία σχετική με το στόχο αυτό στο portfolio, ο εκπαιδευτικός μπορεί να αποφασίσει να ενσωματώσει περισσότερες αντίστοιχες δραστηριότητες στο πρόγραμμα σπουδών. Αυτός είναι ένας τρόπος που εξασφαλίζει στο πρόγραμμα συστηματική ισχύ (Αρβανίτης, 2007: 175).

Ένα ακόμη πλεονέκτημα του portfolio είναι και η σύνδεση του σχολείου με την καθημερινή ζωή. Όπως αναφέρει ο Juniewicz (Τσιάντου, 2006: 53), πολλοί είναι εκείνοι οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θεωρούν βασικό συστατικό της αυθεντικής αξιολόγησης το γεγονός ότι η εκπαίδευση επικεντρώνει το ενδιαφέρον της σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής. Ο φάκελος αποτελεί πλούσια πηγή αυθεντικών πληροφοριών για το τι συμβαίνει μέσα σε μια σχολική τάξη και μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές των εκπαιδευτικών πρακτικών. Για τον παραπάνω λόγο, οι Paulson, Paulson και Meyer (1991: 63) υποστηρίζουν πως η αξιολόγηση μέσω του portfolio αναδεικνύεται έτσι σε μια αληθινή εμπειρία μάθησης.

Η ανομοιογένεια που παρουσιάζει μια τάξη δυσχεραίνει σε πολλές περιπτώσεις την αντικειμενική και εποικοδομητική αξιολόγηση. Κάθε κατηγορία μαθητών παρουσιάζει τις δικές της ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Το Portfolio ορισμένες φορές μπορεί να συμπληρώσει την εικόνα αυτών των μαθητών, εκεί που οι παραδοσιακές μέθοδοι αξιολόγησης αποτυγχάνουν, αλλά και ταυτόχρονα να παρέχει θετική ενίσχυση στους ίδιους τους μαθητές. Πολλοί στόχοι στα Εξατομικευμένα Εκπαιδευτικά Προγράμματα (ΕΕΠ) των μαθητών με σημαντικές αναπηρίες δεν μπορούν να εκτιμηθούν από τα παραδοσιακά αντικειμενικά ή τυποποιημένα τεστ. Για παράδειγμα, αν ένας μαθητής είναι να μάθει να δέσει τα παπούτσια, να βγάλει και να βάλει ένα παλτό, ή να πλύνει τα χέρια, το βίντεο που περιλαμβάνεται στο φάκελο θα μπορούσε να τεκμηριώνουν αυτά τα επιτεύγματα (Damiani, 2004: 130).

Ο Klenowski (στο: Τσιάντου, 2006: 52) αναφέρει πως η αυτοαξιολόγηση του μαθητή μέσω του φακέλου συμβάλλει στην καλλιέργεια και ανάπτυξη των μεταγνωστικών του ικανοτήτων. Όταν ο μαθητής αξιολογεί κριτικά τη δική του εργασία, αναπτύσσει μεταγνωστικά την ικανότητα να σκέφτεται για το «πώς σκέφτεται». Επίσης, αναμένεται ο

ίδιος να εκτιμήσει τα αποτελέσματα της μάθησής του και τις διαδικασίες που τον οδήγησαν σε αυτά τα αποτελέσματα. Έτσι δημιουργεί ταυτόχρονα και ένα αρχείο της μάθησής του. Η μεταγνωστική ικανότητα αναπτύσσεται όταν ζητάμε από τους μαθητές να εξηγούν πως σκέφτονται και οργανώνουν την πρόοδό τους. Η αυξανόμενη μεταγνώση, σύμφωνα με τον Mandernach, ασκεί θετική επίδραση στην αυτοπεποίθηση του μαθητή και αυξάνει τη δυνατότητά του να αξιολογήσει και να αναθεωρήσει την εργασία του. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον μάθησης τα κίνητρα του μαθητή αυξάνονται, οπότε η όλη διαδικασία λειτουργεί παρωθητικά στη διαδικασία της παραπέρα μάθησης (Αρβανίτης, 2007: 176) .

Υπάρχουν τέσσερις βασικές μεταγνωστικές δεξιότητες τις οποίες εμπλουτίζουν την προσωπική αυτοαξιολόγηση μέσα στα πλαίσια της αξιολόγησης με το portfolio. Για να τις κατακτήσουν οι μαθητές δέχονται την κατεύθυνση και τη βοήθεια του εκπαιδευτικού. Με αυτό τον τρόπο δυναμώνεται η σχέση ανάμεσα στη διδασκαλία και τη μάθηση. Αυτές είναι (Τσιάντου, 2006: 52):

1. Η επίγνωση του περιεχομένου και του ακροατηρίου του portfolio
2. Η επίγνωση των προσωπικών αναγκών μάθησης
3. Η ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων για την πραγματοποίηση μιας εργασίας
4. Η κατανόηση των προϋποθέσεων της επιτυχίας

Η αξιολόγηση των portfolios συνδέεται στενά με τη διδασκαλία, όπως προαναφέρθηκε, κάτι το οποίο έχει σημαντικά εκπαιδευτικά οφέλη. Καταρχάς, η σύνδεση της αξιολόγησης με τη διδασκαλία σημαίνει ότι ο δάσκαλος είναι βέβαιος πως μετρά αυτό που έχει διδάξει, έτσι η αξιολόγηση παρουσιάζεται σε αρμονία με τους εκπαιδευτικούς στόχους. Τα portfolios μπορούν, συνεπώς, να θεωρηθούν ως μορφή ενσωματωμένης αξιολόγησης, δηλαδή οι στόχοι της αξιολόγησης να αποτελούν ένα μέρος της διδασκαλίας. Οι δάσκαλοι καθορίζουν τους σημαντικούς εκπαιδευτικούς στόχους και πώς αυτοί θα επιτευχθούν. Μέσω της παρατήρησης κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και της συλλογής μερικών από τα στοιχεία του περιεχομένου, η αξιολόγηση ρέει άμεσα από τη διδασκαλία (Αρβανίτης, 2007: 176).

Ο Slater (χ.χ.: 8) αναφέρει πως η αξιολόγηση με βάση το Portfolio δημιουργεί ικανότητες όχι μόνο αυτοαξιολόγησης στους μαθητές, αλλά και αναστοχασμού. Ο Rolheiser (2000: 37) προσθέτει πως ο αναστοχασμός είναι η κληρονομιά της κριτικής σκέψης, του να λύνεις προβλήματα και να παίρνεις αποφάσεις. Η αναστοχαστική σκέψη οδηγεί στη

δημιουργικότητα και αντί να δοθεί βαρύτητα στο προϊόν δίνεται στη διαδικασία. Καλλιεργώντας το είδος αυτό της σκέψης σε μία τάξη, βοηθά τους μαθητές να ανακαλύψουν στρατηγικές και να αποκτήσουν έλεγχο στη μάθησή τους.

Συνοψίζοντας, τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την εφαρμογή της αξιολόγησης βάσει του portfolio είναι πολλά. Αρχικά, οι μαθητές εμπλέκονται οι ίδιοι στην αξιολόγησή τους αναπτύσσοντας με αυτό τον τρόπο ικανότητες αυτοαξιολόγησης, αναστοχασμού καθώς επίσης και μεταγνωστικές. Επίσης, το portfolio ενισχύει τις ατομικές διαφορές και λειτουργεί σαν αρωγός στη εξατομικευμένη διδασκαλία, αναδεικνύοντας όχι μόνο τι ξέρουν οι μαθητές, αλλά και τι μπορούν να κάνουν, ποιες οι δυνατότητές τους και πώς ο καθένας ατομικά συμβαδίζει με τη μάθηση. Όσον αφορά τον εκπαιδευτικό, ο ρόλος του είναι περιορισμένος, αφού παρακολουθεί τη μάθηση και τις δυνατότητες των μαθητών χωρίς να επεμβαίνει. Λειτουργεί σα συντονιστής μιας διαρκής διαδικασίας αξιολόγησης των μαθητών και βασίζεται στη συνολική πορεία των τελευταίων και όχι σε μεμονωμένα περιστατικά για να προβεί σε χαρακτηρισμούς που αφορούν την επίδοσή τους. Εκτός του γεγονότος ότι ο φάκελος λειτουργεί σαν υλικό για τον εκπαιδευτικό της επόμενης τάξης, δίνει πληροφορίες και για τις αδυναμίες στις εκπαιδευτικές πρακτικές. Επιπλέον, το portfolio συνδέει την αξιολόγηση με τους εκπαιδευτικούς στόχους, αφού ο εκπαιδευτικός καθόλη τη χρονιά ελέγχει τη σύνδεση των στόχων που έχει θέσει με τα αποτελέσματα που συμπεριλαμβάνονται στο φάκελο κάθε μαθητή. Τέλος, ενισχύει τη συνεργασία μαθητών, εκπαιδευτικού και γονέων και συνδέει το σχολείο με την καθημερινή ζωή.

4.2. Μειονεκτήματα του portfolio

Παρά τα τόσο σημαντικά και πολλά όσον αφορά το πλήθος τους πλεονεκτήματα της εφαρμογής του portfolio στη μαθησιακή διαδικασία και στην αξιολόγηση του μαθητή, η υιοθέτηση αυτής της εναλλακτικής μορφής αξιολόγησης σπανίζει στην Ελλάδα και πολλές φορές αντιμετωπίζεται αρνητικά και με καχυποψία, κυρίως από εκπαιδευτικούς με πολυετή υπηρεσία, επειδή κρίνουν πως έτσι απομυθοποιούνται και χάνουν το κύρος που τους προσδίδει η απονομή βαθμών (Βαρσαμίδου, 2007: 8).

Η κριτική ενάντια στη χρήση των portfolios για την αξιολόγηση του μαθητή στρέφεται συχνά στην έλλειψη αξιοπιστίας και εγκυρότητας, στη μη εξοικείωση των δασκάλων με τη διαδικασία και στο μεγάλο κόστος και το χρόνο που απαιτείται. Αυτές οι ανησυχίες, βέβαια, ισχύουν εξίσου και για άλλα εργαλεία αξιολόγησης. Δεν υπάρχει κανένα

μέσο αξιολόγησης που να ταιριάζει τέλεια με το σκοπό του κάθε δασκάλου (Αρβανίτης, 2007: 175).

Πιο συγκεκριμένα, ο Γεωργούσης (στο: Γαλανού, 2007: 43) υποστηρίζει η αξιολόγηση ενός portfolio είναι επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία και ανεβάζει το κόστος. Η προετοιμασία ενός φακέλου γενικά δεν απαιτεί πολύ χρόνο, αφού το περισσότερο υλικό που περιλαμβάνει ε αυτόν θα προετοιμαζόταν οπωσδήποτε. Οι ανασκοπήσεις και η τελική αξιολόγηση απαιτούν πολύ χρόνο. Ακόμη και ο πιο έμπειρος εκπαιδευτικός στην αξιολόγηση του portfolio πρέπει να αφιερώσει πολλές ώρες όχι μόνο στην αίθουσα διδασκαλίας αλλά και έξω από αυτήν. Επιπλέον, ακόμη ένα ζήτημα που τίθεται με το χρόνο και το κόστος είναι πως για την παραγωγή αξιόπιστων εκτιμήσεων της ικανότητας και της μάθησης του μαθητή, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αξιολογήσει αρκετές φορές, διαδικασία χρονοβόρα για τον ίδιο.

Λόγω της φύσης και των ιδιοτήτων που παρουσιάζουν τα portfolios, η αξιοπιστία της και η συγκρισιμότητα των επιδόσεων των μαθητών είναι συχνά αρκετά χαμηλή. Το κύριο, λοιπόν, ζήτημα σχετικά με τη δυσκολία της χρησιμοποίησης της αξιολόγησης των portfolios σχετίζεται με τη μειωμένη αξιοπιστία και εγκυρότητα. Ο Αρβανίτης αναφέρει πως τα προβλήματα στη βαθμολόγηση προκύπτουν λόγω της ποικιλίας μορφής και περιεχομένου των portfolios, με αποτέλεσμα να μην καθίστανται άμεσα συγκρίσιμα είτε το ένα με το άλλο είτε ανάμεσα στις τάξεις της ίδιας βαθμίδας. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος απαιτείται (Αρβανίτης, 2007: 175) :

α> Να καθοριστούν γενικά κριτήρια, που θα καλύπτουν το εύρος του προγράμματος και των εργασιών των μαθητών, και να εκπαιδευτούν οι δάσκαλοι να χρησιμοποιούν τα κριτήρια αυτά

β> Να συμπεριληφθούν κατά παραγγελία στόχοι τους οποίους όλοι οι μαθητές οφείλουν να συμπληρώσουν ως τμήμα της συλλογής του portfolio τους

γ> Η ύπαρξη περισσότερων από έναν αξιολογητή για καθένα από τα portfolio

Δεδομένου ότι το portfolio είναι σπάνια τυποποιημένο, οι ενδιαφερόμενοι συχνά αναρωτιούνται τι πληροφορίες μα δίνει στην πραγματικότητα για το μαθητή. Για παράδειγμα, πώς συγκρίνεται ένας μαθητής σε σχέση με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους ή σε σχέση με το επίπεδο που βρίσκεται στο σχολείο; Θα μπορούσαν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης με βάση το portfolio να φανούν χρήσιμα σε άτομα εκτός του σχολικού περιβάλλοντος; Τα

παραπάνω ερωτήματα δημιουργούνται διότι, σύμφωνα με τη Damiani (2004: 131), υπάρχει δυσκολία στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Κατά συνέπεια, πώς πρέπει να αξιολογούν τους φακέλους οι εκπαιδευτικοί; Είναι δύσκολο να επινοηθούν οδηγοί βαθμολόγησης για τα portfolios. Οι απαντήσεις που κατασκευάζονται από μαθητές είναι δύσκολο να αξιολογηθούν και ποικίλουν από μαθητή σε μαθητή. Μερικές φορές οι οδηγίες βαθμολόγησης είναι τόσο λακωνικές και γενικές που σχεδόν καταντούν άχρηστες άλλες φορές πάλι, είναι τόσο λεπτομερείς και πολύπλοκες, ώστε απλώς καταπιέζουν βαθμολογητές – εκπαιδευτικούς. Γενικά, πολλοί εκπαιδευτικοί είναι τόσο απασχολημένοι, ώστε να μην έχουν χρόνο να δημιουργήσουν κατάλληλα σχήματα βαθμολόγησης, με αποτέλεσμα να αξιολογούν τους φακέλους χρησιμοποιώντας ευρύ αξιολογικά κριτήρια. Τέτοια γενικά κριτήρια τείνουν να ερμηνευθούν διαφορετικά από διαφορετικούς αξιολογητές. Σχεδόν στο σύνολό της η αξιολόγηση του portfolio είναι υποκειμενική και ποιοτική, που δεν σημαίνει αναγκαστικά κακή, αλλά δεν σημαίνει αναγκαστικά και καλή (Γεωργούσης στο: Γαλανού, 2007: 43).

Η Βαρσαμίδου (2007: 8) υποστηρίζει πως ακόμη ένα αρνητικό στοιχείο όσον αφορά το portfolio είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η οποία παρουσιάζει αρκετές ελλείψεις. Έστω και αν υποθέσουμε πως τα σημερινά επίπεδα εκπαίδευσης των δασκάλων είναι επαρκή, είναι αναγκαία η επιπρόσθετη εκπαίδευση για τη διατήρηση υψηλών επιπέδων συμφωνίας στη βαθμολόγηση των portfolios. Το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσδιορίζουν εκ των προτέρων τα κριτήρια αξιολόγησης, εφόσον δεν υπάρχουν επίσημα, είναι και ένας από τους λόγους σύμφωνα με τους οποίους ο φάκελος δεν εξασφαλίζει την αξιοπιστία (Γεωργούσης στο: Γαλανού, 2008: 43).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, και όπως συμπληρώνει ο Γεωργούσης, η εκπαίδευση των βαθμολογητών δεν πρέπει να σταματήσει όταν οι διδάσκοντες έχουν γίνει κάτοχοι του συστήματος βαθμολόγησης των portfolios. Υπάρχει γενικά μία τάση στους εκπαιδευτικούς να εξασθενεί η ακρίβειά τους με την πάροδο του χρόνου. Για παράδειγμα, με την εμπειρία ένας εκπαιδευτικός μπορεί να αναπτύξει ιδιοσυγκρασιακούς κανόνες βαθμολόγησης ή μπορεί να χρησιμοποιεί μερικά από τα κριτήρια βαθμολόγησης. Για τη διατήρηση της συνέπειας με την πάροδο του χρόνου, οι δάσκαλοι χρειάζονται κατά περιόδους επανεκπαίδευση.

Η αξιολόγηση βάσει φακέλου φέρνει, επίσης, σε δύσκολη θέση μαθητές που προέρχονται από φτωχές οικογένειες (Βαρσαμίδου, 2007: 8). Αυτό παρατηρείται διότι οι

μαθητές που προέρχονται από πλούσιες και εγγράμματες οικογένειες μπορεί να παράγουν φακέλους υπέρτερους από εκείνους που παράγουν μαθητές προερχόμενοι από υποβαθμισμένες περιοχές. Κατά συνέπεια, οι τελευταίοι θεωρούν τη μέθοδο αυτή αξιολόγησης ότι στερείται ενδιαφέροντος.

Επιπροσθέτως, η αξιολόγηση του Portfolio δίνει περισσότερη έμφαση στο βάθος και δεν έχει εύρος σε σχέση με την ύλη που καλύπτεται στα σχολεία. Τι σημαίνει αυτό; Μια γραπτή δοκιμασία μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις από μια ολόκληρη ενότητα, με ένα δείγμα των στοιχείων από όλους τους τομείς που διδάσκονται. Λόγω του χρόνου που χρειάζεται για να ανταποκριθεί ο μαθητής και να «παράγει προϊόντα», δεν είναι δυνατόν να υπάρχει ένας φάκελος που να αντιπροσωπεύει κάθε πτυχή της ενότητας. Ωστόσο, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο portfolio, εάν ο μαθητής τα επιλέξει σωστά, απεικονίζουν το βάθος της γνώσης στην ενότητα στην οποία αξιολογείται (Damiani, 2004 :131).

Δυσκολίες στην αξιολόγηση ενός φακέλου και κατ' επέκταση στην αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή αποτελεί και η ανομοιογένεια στο περιεχόμενό του. Για συγκρίσεις της προόδου του μαθητή κατά τις διάφορες χρονικές στιγμές ή για συγκρίσεις των μαθητών, οι φάκελοι πρέπει να έχουν συγκρίσιμο περιεχόμενο. Για παράδειγμα, είναι πολύ δύσκολο για τον εκπαιδευτικό να κρίνει την πρόοδο του μαθητή στην λογοτεχνία από διαφορετικά προϊόντα, όπως ένα ποίημα, μια επιστολή, μια έκθεση και ένα διήγημα. Τα προϊόντα καθαυτά δεν είναι συγκρίσιμα. Γενικά όσο λιγότερο συγκρίσιμα είναι τα προϊόντα, τόσο επιρρεπής σε σφάλμα είναι η αξιολόγησης (Γεωργούσης στο: Γαλανού, 2008:43).

Η Damiani (2004: 131) προσθέτει πως η χρήση του portfolio για τους σκοπούς της αξιολόγησης θα μπορούσε να αναιρέσει την πιο σημαντική συνεισφορά στη μαθησιακή διαδικασία, όπως την ειλικρινή επικοινωνία ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το μαθητή, την ειλικρινή αυτο-εκτίμηση του μαθητή και την εργασία για το δικό του, προσωπικό, καλύτερο. Όταν το portfolio πρέπει να αξιολογηθεί, ή να εκχωρηθεί ένας βαθμός, οι μαθητές έχουν την τάση να υπερασπίζονται το έργο τους αντί να ασχολούνται με την αξιολόγησης του εαυτού τους. Οι εκπαιδευτικοί, από την άλλη πλευρά, μπορεί να επικεντρωθούν περισσότερο στις ανάγκες της διαδικασίας βαθμολόγησης και λιγότερο στην αποτελεσματική επικοινωνία με τους μαθητές σχετικά με το έργο τους. Δηλαδή, εστιάζονται στην αξιολόγηση των προϊόντων του μαθητή και όχι των διαδικασιών που οδηγούν στα προϊόντα αυτά.

Τέλος, τα portfolios τονίζουν τα δυνατά σημεία του μαθητή παρά τις αδυναμίες του. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να υποβάλλουν δείγματα της εργασίας τους. Όταν οι μαθητές παρουσιάζουν την εργασία τους, αποφεύγουν να επιδείξουν προϊόντα που συνοδεύονται από σφάλματα. Μολονότι θεωρείται φυσικό να τονίζονται τα θετικά κατά τη χρήση των φακέλων, ωστόσο είναι απαραίτητο να εμφανίζονται και τα σημαντικά λάθη. Το περιεχόμενο ενός portfolio πρέπει να δομείται κατά τρόπο που να εμφανίζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο μαθητής (Γεωργούσης στο Γαλανού, 2008: 45).

Συνοψίζοντας, τα μειονεκτήματα του portfolio δεν υπερτερούν σε αριθμό σε σχέση με τα πλεονεκτήματά του. Αυτό σε καμία περίπτωση όμως δε σημαίνει πως στερούνται σημασίας. Αρχικά, το portfolio είναι μία μέθοδος αξιολόγησης που δεν τη συναντάμε συχνά στα ελληνικά σχολεία και για αυτό το λόγο οι εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν αρκετά πράγματα για αυτή, με αποτέλεσμα να χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση. Επίσης, η χρήση του φακέλου και η συνεχής διαμόρφωσή του είναι μια διαδικασία χρονοβόρα, τα προϊόντα της οποίας αναδεικνύουν μόνο τα δυνατά σημεία του κάθε μαθητή χωρίς να γίνονται αναφορές στα λάθη τους κατά τη διδασκαλία. Με αυτό τον τρόπο οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να ερμηνεύσουν τα αποτελέσματά του portfolio, αφού δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε αξιόπιστα ούτε έγκυρα.

Επιπλέον, για την αξιολόγησή του δεν έχει επινοηθεί ακόμη κάποιος οδηγός βαθμολόγησης, κάτι το οποίο δυσχεραίνει την όλη διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή. Ακόμη, η επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητή και εκπαιδευτικό είναι περιορισμένη αφού ο διάλογος δεν αποτελεί μέρος της αξιολόγησης των μαθητών βάσει τη δημιουργία portfolio. Τέλος, οι μαθητές με οικονομικές δυσκολίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με εκείνους που έχουν οικονομική ευχέρεια, διότι οι φάκελοι των πρώτων θα είναι πιο ελλιπείς σε υλικό σε σχέση με αυτούς των τελευταίων.

5. Το Portfolio στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα

Ο Αρβανίτης (2007: 177) στη βιβλιογραφία του αναφέρει πως η χρήση του portfolio στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, στην οποία η αξιολόγηση έχει κυρίως τελικό χαρακτήρα, κρίνεται ενδιαφέρουσα πλην όμως ιδιαίτερα δυσχερής σε σχέση με το ενδεχόμενο μιας άμεσης εφαρμογής της. Η αξιολόγηση στη συνείδηση των περισσότερων μαθητών, γονέων αλλά και εκπαιδευτικών ορίζεται ως μια διαδικασία αποτίμησης των ικανοτήτων του μαθητή, μέσω της συμμετοχής αυτού σε εξετάσεις. Η επίδοση στις δοκιμασίες των εξετάσεων αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο για τον καθορισμό του βαθμού του μαθητή κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και, φυσικά, αποτελεί το μοναδικό κριτήριο για την επιτυχία κατά τις εισαγωγικές εξετάσεις για το πανεπιστήμιο. Η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα να καταξιώνεται στη συνείδηση όλων των εμπλεκομένων (μαθητών, γονιών και εκπαιδευτικών) ο μαθητής που επιτυγχάνει υψηλές επιδόσεις στις εξετάσεις, επιδόσεις που είναι άμεσα συγκρίσιμες με αυτές των συμμαθητών του και οι οποίες διαφοροποιούν και το σχολικό του μέλλον.

Υπό τις παρούσες συνθήκες, με βάση τον Αρβανίτη (2007: 178), η εισαγωγή του portfolio θα μπορούσε να γίνει ευκολότερα στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι λόγοι που καθιστούν καταλληλότερη την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι οι ακόλουθοι:

- Το δημοτικό σχολείο δεν έχει εξετασιοκεντρικό χαρακτήρα ούτε την ανάγκη για την κατάταξη των μαθητών του ανάλογα με την επίδοσή τους, αφού η φοίτηση είναι ενιαία και υποχρεωτική για όλους.
- Οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν κατά τεκμήριο καλύτερη παιδαγωγική κατάρτιση από τους αντίστοιχους της δευτεροβάθμιας, κάτι που τους καθιστά καταλληλότερους να αντιληφθούν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα του portfolio.
- Το μεγαλύτερο μέρος των γνωστικών αντικειμένων διδάσκονται από τον ίδιο εκπαιδευτικό. Αυτό δίνει τη δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας στον προγραμματισμό και την ένταξη των δραστηριοτήτων του portfolio στο διδακτικό χρόνο, καθώς και στη διασύνδεσή τους με όλα τα γνωστικά αντικείμενα
- Αν επιθυμούμε την ένταξη του portfolio στην αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών, αυτό να γίνει στα αρχικά σχολικά τους χρόνια, ώστε, όταν αυτή επεκταθεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι μαθητές να είναι εξοικειωμένοι.

Βέβαια, η αξιοποίηση του portfolio δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να υποκαταστήσει όλες τις παραδοσιακές μεθόδους αξιολόγησης. Μπορεί, ωστόσο, να λειτουργήσει συνδυαστικά με αυτές επικεντρώνοντας αρχικά τη λειτουργία του στην υποστήριξη και τη συμπλήρωση της διδασκαλίας και περνώντας σταδιακά και στην αξιολόγηση του μαθητή. Στο διάστημα αυτό θα δοθεί ο κατάλληλος χρόνος για την εξοικείωση όλων των εμπλεκόμενων, την ιδιαίτερη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αλλά και την επίλυση πρακτικών λειτουργικών προβλημάτων που θα προκύψουν (Αρβανίτης, 2007: 177).

5.1. Τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών

Στο πλαίσιο υλοποίησης ενός νέου εκπαιδευτικού συστήματος με στόχο την αναβάθμιση και την πιο ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία, έγινε μια προσπάθεια να αλλάξουν τα προγράμματα σπουδών τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης εκπονήθηκαν με ευθύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και η απόφαση που πάρθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ήταν η πιλοτική εφαρμογή τους σε 188 σχολικές μονάδες. Οι μονάδες αυτές περιλαμβάνουν 21 νηπιαγωγεία, 99 δημοτικά και 68 γυμνάσια.

Κατά την πιλοτική εφαρμογή, τα Νέα Προγράμματα Σπουδών θα ανατροφοδοτούνται από την εκπαιδευτική πράξη ώστε να εμπλουτισθούν και να βελτιωθούν όπου αυτό είναι αναγκαίο. Τα πιλοτικά σχολεία δε θα εφαρμόσουν το πρόγραμμα σπουδών σε όλα τα μαθήματα. Συγκεκριμένα για το Δημοτικό, ο σχεδιασμός είναι να μην εφαρμοστεί νέο πρόγραμμα στο μάθημα της Ιστορίας. Αντίστοιχα για το Γυμνάσιο δεν θα εφαρμοστεί νέο πρόγραμμα στα μαθήματα: Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Ιστορία, Τεχνολογία & ΣΕΠ.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πως τα νέα αυτά Προγράμματα ξεκίνησαν την εφαρμογή τους από το σχολικό έτος 2011-2012 και για τη συνέχισή τους σε περαιτέρω φάση θα τεθούν υπό επεξεργασία, ούτως ώστε να καλυφθούν κενά που δεν είχαν προβλεφθεί ή να διορθωθούν αδυναμίες του Προγράμματος. Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε με την εφαρμογή τους στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και ποια η θέση του Portfolio ως μέσο αξιολόγησης των μαθητών.

5.1.1. Στόχοι και σκοποί των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών

Τα σημερινά παιδιά μεγαλώνουν σε έναν κόσμο, όπου απαιτείται ευέλικτη διαχείριση και αντιμετώπιση αλλαγών, ραγδαίων εξελίξεων και σύνθετων καταστάσεων που αφορούν

διάφορες πλευρές της σύγχρονης ζωής. Για παράδειγμα, η τεχνολογική εξέλιξη, η αύξηση και ταυτόχρονα η απαξίωση της γνώσης, η πολυπολιτισμικότητα και το φυσικό περιβάλλον είναι παράγοντες που επηρεάζουν τα παιδιά. Για το σκοπό αυτό τα Νέα Προγράμματα Σπουδών καλούνται να εφοδιάσουν τους μαθητές με τις απαραίτητες «βασικές ικανότητες».

Οι βασικές ικανότητες ορίζονται ως ένας συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων. Αναπτύσσονται βαθμιαία καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης, μέσα και έξω από το σχολείο, αλλά και κατά την ενήλικη ζωή. Η ανάπτυξη και η διαμόρφωσή τους επηρεάζεται από τις αλληλεπιδράσεις του ατόμου με άλλα άτομα της οικογένειας ή της ευρύτερης κοινότητας στην οποία ζει και αναπτύσσεται, από την ποιότητα της εκπαίδευσης που λαμβάνει και από ιδιαίτερες καταστάσεις που αντιμετωπίζει. Οι βασικές ικανότητες, διευκολύνουν το άτομο να συμμετέχει αποτελεσματικά σε διάφορα περιβάλλοντα (μαθησιακό, εργασιακό, οικογενειακό κλπ.) και κρίνονται αναγκαίες για να ανταπεξέλθει στους εναλλασσόμενους ρόλους που καλείται να διαδραματίσει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Οι βασικές ικανότητες που προωθεί το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών είναι:

α> Η επικοινωνία.

β> Η δημιουργική και κριτική σκέψη.

γ> Η προσωπική ταυτότητα και η αυτονομία.

δ> Οι κοινωνικές ικανότητες και οι ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη.

Η ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων αποτελεί βασικό σκοπό του Νέου Προγράμματος Σπουδών. Ταυτόχρονα, καθώς αναπτύσσονται, οι ίδιες ικανότητες αποτελούν το μέσο για την επίτευξη άλλων σκοπών και στόχων του προγράμματος. Επιπλέον, οι ικανότητες αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους καθώς η ανάπτυξη της μιας υποστηρίζει ή εξαρτάται από την ανάπτυξη της άλλης. Για παράδειγμα η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας διευκολύνει, αλλά και καθορίζει την ανάπτυξη των κοινωνικών ικανοτήτων.

Επιπροσθέτως, τα Νέα Προγράμματα διέπονται από ενιαίες αρχές που είναι:

α) η μύηση σε ερευνητικές τεχνικές,

β) η κατανόηση βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων,

γ) η επικοινωνία και η συνεργασία και

δ) η σύνδεση με τη ζωή.

Τέλος, εισάγουν τις αρχές της διερευνητικής μάθησης με δύο τρόπους: α) ενσωματώνοντας τη διαδικασία της ερευνητικής εργασίας οριζόντια σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα αλλά και ως ειδική ζώνη του προγράμματος υπό τον τίτλο «Βιωματικές Δράσεις-Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες» για μια σειρά γνωστικά αντικείμενα (π.χ. Περιβαλλοντική Αγωγή, Αγωγή Υγείας, Σχολική και Κοινωνική Ζωή, Τεχνολογία, κλπ) και β) δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση όχι μόνο στο περιεχόμενο αλλά και στα ειδικά μεθοδολογικά εργαλεία και τρόπους εργασίας του κάθε γνωστικού πεδίου (π.χ. πειραματική εργασία στις Φυσικές Επιστήμες, αναζήτηση πηγών και τεκμηρίων στις Κοινωνικές Επιστήμες).

5.1.2. Η αξιολόγηση στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών

Σύμφωνα με τους σκοπούς και τους στόχους του Νέου Πιλοτικού Προγράμματος, η αξιολόγηση των μαθητών διαφοροποιείται σε σύγκριση με τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών. Δηλαδή, η αξιολογική διαδικασία παύει να περιορίζεται στα στενά πλαίσια ελέγχου της ατομικής ικανότητας των μαθητών για ανάκληση προγενέστερων γνώσεων. Αντιθέτως, προσπαθεί να διερευνά το βαθμό αποτελεσματικής χρήσης των γνώσεων αυτών σε νέες καταστάσεις.

Η παραπάνω ικανότητα δεν μπορεί να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας μόνο την ποσοτική βαθμολόγηση. Τη θέση της παίρνουν ή συμπληρώνουν οι εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης. Πιο συγκεκριμένα, τα Νέα αυτά Προγράμματα προωθούν τη συστηματική παρατήρηση, την αξιολόγηση μέσω των συνθετικών εργασιών, του ημερολόγιου, της συνέντευξης, της παρατήρησης την αυτοαξιολόγηση, την ετεροαξιολόγηση και το portfolio. Οι μέθοδοι αυτοί αξιολόγησης ενισχύουν τη συνεχή και συστηματική αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους όπως τα τεστ ή τα διαγωνίσματα, που αντικατοπτρίζουν την επίδοση του μαθητή σε μία μόνο χρονική στιγμή της μαθησιακής του πορείας.

Τα σχολεία του 21^{ου} αιώνα, προτείνουν το χωρισμό της αξιολόγησης σε φάσεις κατά την πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανάλογα με τους σκοπούς που πρέπει να επιτευχθούν την κάθε στιγμή. Με λίγα λόγια, μέσω της αρχικής ή διαγνωστικής αξιολόγησης ο εκπαιδευτικός προσδιορίζει το επίπεδο γνώσεων των μαθητών και των μαθητριών, τις

γλωσσικές και επικοινωνιακές τους ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρά τους για μάθηση, τις εμπειρίες, τις συνήθειες και τα χαρακτηριστικά τους, ώστε να διαμορφωθεί ανάλογα το πρόγραμμα διδασκαλίας και μάθησης του κάθε μαθήματος, να οριστούν οι στόχοι, τα μέσα και τα υλικά υλοποίησής τους, οι στρατηγικές που θα χρησιμοποιηθούν, οι δεξιότητες στις οποίες θα στοχεύει το εκάστοτε πρόγραμμα. Στη διάρκεια του προγράμματος, η διαμορφωτική αξιολόγηση επιτρέπει τον έλεγχο της εξελικτικής πορείας των μαθητών και των μαθητριών σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους και παρέχει στον εκπαιδευτικό πληροφορίες, ώστε να βελτιώσει γενικότερα τη μαθησιακή διαδικασία. Τέλος, η τελική ή αθροιστική αξιολόγηση επιτρέπει την εκφορά μιας συνολικής κρίσης για το βαθμό επίτευξης των διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων και για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

Συνεπώς, τα Νέα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών είναι μια πρόταση που φέρνει στο προσκήνιο τους μαθητές ως ενεργούς συμμετέχοντες της μαθησιακής διαδικασίας και παρουσιάζει τον εκπαιδευτικό σε ρόλο καθοδηγητικό και συμβουλευτικό. Αντίστοιχα, προωθείται και ένας τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, που στοχεύει στη μεταγνώση. Αυτό πετυχαίνεται με τη βοήθεια εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης, εκ των οποίων μία είναι και το portfolio. Το portfolio παρουσιάζεται σε αρκετά μαθήματα του νέου αναλυτικού προγράμματος και κατέχει σημαντική θέση, αφού οι θετικές επιπτώσεις του στη μάθηση το καθιστούν ένα από τα καλύτερα εργαλεία αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών.

5.1.3. Η θέση του portfolio στα σχολικά μαθήματα

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των Πιλοτικών αυτών Προγραμμάτων προωθεί το portfolio ως μέσο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, όπως είδαμε και παραπάνω. Πιο συγκεκριμένα, τα μαθήματα στα οποία ενισχύεται η χρήση του είναι τα εξής : Γλώσσα, Μαθηματικά, ΤΠΕ, Ξένες γλώσσες και Εικαστικά.

Στη συνέχεια, θα αναλυθεί ο τρόπος που χρησιμοποιείται ο φάκελος στα προαναφερθέντα μαθήματα και με ποιο σκοπό προτείνεται από το κάθε διδακτικό αντικείμενο.

α> Γλώσσα

Το διδακτικό αντικείμενο της Γλώσσας είναι ένα από τα πιο σημαντικά στη δημοτική εκπαίδευση, αφού για τη διδασκαλία του αφιερώνονται και οι περισσότερες διδακτικές ώρες. Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, οι μορφές αξιολόγησης του μαθητή εδώ είναι τα σχέδια εργασίας, η συστηματική παρατήρηση και το portfolio. Στα πλαίσια των εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης να νέα Αναλυτικά προγράμματα στοχεύουν κυρίως στην αυτοαξιολόγηση της επίδοσης του κάθε μαθητή, δηλαδή στην ενεργή συμμετοχή του τελευταίου στην όλη αυτή διαδικασία.

Το Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Γλώσσας στο δημοτικό σχολείο, σύμφωνα με το Νέο Πιλοτικό Πρόγραμμα αναφέρει ότι «ο φάκελος αξιολόγησης για τη γλώσσα ή portfolio αφορά κυρίως την αυτοαξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών ως προς τις δεξιότητες, γνώσεις και στρατηγικές που αναπτύσσουν σε σχέση με τη γλώσσα, αλλά και διαμέσου της γλώσσας. Προκύπτει από μια συστηματική καταγραφή τους από τους ίδιους τους μαθητές και τις ίδιες τις μαθήτριες ή/και συμπληρωματικά από τους/τις εκπαιδευτικούς. Το portfolio των γλωσσών στοχεύει στη συνειδητοποίηση εκ μέρους του μαθητικού κοινού των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αναπτύσσει σταδιακά, καθώς έρχεται σε επαφή με προφορικά και γραπτά κείμενα στο πλαίσιο ποικίλων περιστάσεων επικοινωνίας. Στην περίπτωση δίγλωσσων μαθητών και μαθητριών ο φάκελος των γλωσσών μπορεί να διευρύνεται, ώστε να συμπεριλαμβάνει τις επικοινωνιακές και γλωσσικές γνώσεις και δεξιότητες των παιδιών στις δύο γλώσσες, καθώς και τη δυνατότητα μεταφοράς γνώσεων και εμπειριών από τη μια γλώσσα στην άλλη».

Όπως αναφέρεται και στο Πρόγραμμα Σπουδών παραπάνω, τα δίγλωσσα παιδιά ωφελούνται επίσης από τη δημιουργία φακέλου. Για τη διόρθωση των λαθών στους παραπάνω μαθητές, τα παραγόμενα γραπτά και προφορικά κείμενά τους αρχειοθετούνται στον προσωπικό τους φάκελο και αναλύονται ως προς τα συστηματικά τους λάθη με βάση τη μητρική γλώσσα των μαθητών. Ο φάκελος λειτουργεί ως μέτρο σύγκρισης της επίδοσής τους στη διάρκεια του σχολικού έτους και επιπλέον ως μέσο φύλαξης όλου του υλικού που έχουν χρησιμοποιήσει μέσα και έξω από την σχολική αίθουσα. Δηλαδή, το portfolio ενισχύει ακόμη περισσότερο την προσπάθεια των δίγλωσσων μαθητών, σε σχέση με τους υπόλοιπους, οι οποίοι προφανώς υστερούν σε γλωσσικό επίπεδο και χρειάζονται ένα είδος εξατομικευμένης διδασκαλίας.

β> Μαθηματικά

Όσον αφορά το διδακτικό αντικείμενο των μαθηματικών, το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών προτείνει την εστίαση της αξιολόγησης σε τρία επίπεδα. Το κάθε επίπεδο θα έχει διαφορετική μορφή και θα περιλαμβάνει διαφορετικά εργαλεία αξιολόγησης. Πιο συγκεκριμένα «Το πρώτο επίπεδο αφορά στον ίδιο τον μαθητή και στην επίτευξη συγκεκριμένων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Το μοντέλο που προτείνεται περιλαμβάνει την κατάταξη των στρατηγικών – προσεγγίσεων που αναπτύσσουν οι μαθητές, εργαζόμενοι σε δραστηριότητες τελικής ή διαμορφωτικής αξιολόγησης. Το δεύτερο επίπεδο εστιάζεται στη διδακτική πορεία (διδασκαλία) και προτείνεται ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού. Στο τρίτο επίπεδο δίνεται έμφαση στην εξέλιξη της κάθε διδακτικής τροχιάς και ιδιαίτερα στα σημεία μετάβασης από τον έναν κύκλο στον επόμενο. Προτείνεται η χρήση του portfolio του κάθε μαθητή σε συνδυασμό με μια λίστα ελέγχου των σημαντικών σημείων της τροχιάς σε κάθε κύκλο».

Εστιάζοντας στο τρίτο επίπεδο και στη χρήση του portfolio, ο εκπαιδευτικός για να έχει μια πλήρη εικόνα της επίδοσης των μαθητών θα πρέπει αν είναι ενήμερος για την πορεία των τελευταίων από τη μετάβαση της μίας τάξης στην άλλη ή από τον ένα κύκλο μαθημάτων στον επόμενο. Όλες οι πληροφορίες που θα χρειαστεί βρίσκονται μέσα στο φάκελο κάθε μαθητή, ο οποίος μπορεί να αξιολογηθεί τόσο κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους όσο και στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Το portfolio στο μάθημα των μαθηματικών, σύμφωνα με τον Οδηγό Σπουδών των Νέων Προγραμμάτων, αποτελείται από συλλογές έργων και εργασιών των μαθητών, οι οποίες μπορούν να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αντιπροσωπευτικές των μαθησιακών εμπειριών των μαθητών. Φυσικά, «η καλή χρήση του portfolio προϋποθέτει:

- Οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία να οργανώνουν το portfolio τους μόνοι τους. Αυτό στις μικρές ηλικίες είναι δύσκολο. Θα χρειαστεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει τους μαθητές περισσότερο ή λιγότερο, να δώσει κάποιες γενικές και ειδικές –ανά περίπτωση μαθητή- οδηγίες.
- Οι μαθητές να τροφοδοτούν το portfolio με υλικό τακτικά. Μπορεί να επιλέγουν να βάζουν κάθε εργασία ή μερικές από τις εργασίες τους.

- Οι εργασίες που επιλέγονται να είναι διαφορετικές ως προς το είδος, να έχουν μια ποικιλία, να παρέχουν πληροφορίες για μια ολοκληρωμένη κατά το δυνατόν εικόνα του κάθε μαθητή. Δηλαδή, οι εργασίες που ο κάθε μαθητής επιλέγει για να αντιπροσωπεύσει τη δουλειά του στα μαθηματικά να δίνουν στον εκπαιδευτικό που αξιολογεί το φάκελο μια εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε μαθητής ερμηνεύει τη δουλειά του, για τις διαθέσεις του απέναντι στα μαθηματικά, για το βαθμό κατανόησης συγκεκριμένων εννοιών και διαδικασιών».

Συνεπώς, η σωστή οργάνωση από την αρχή του σχολικού έτους και πόσο μάλλον από την αρχή της φοίτησης του μαθητή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργεί θετικά για τον ίδιο το μαθητή. Αυτό συμβαίνει διότι ο μαθητής στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού, όπου είναι πια αρκετά ώριμος να εξάγει κάποια συμπεράσματα για τον εαυτό του, καταλήγει στα μαθησιακά πρότυπα με τα οποία λειτουργεί στο βέλτιστο βαθμό, τους τρόπους, δηλαδή, με τους οποίους μαθαίνει ευκολότερα και ‘προσφορότερα’ για τον ίδιο.

γ> *Ξένες Γλώσσες*

Όσον αφορά τις ξένες γλώσσες, το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών διαφοροποιήθηκε παντελώς, αφού σκοπός της αξιολόγησης, σύμφωνα με το μοντέλο εκπαίδευσης που υιοθετεί, είναι αφενός η παρακολούθηση της πορείας της μάθησης, συλλογικά και ατομικά, και αφετέρου η μέτρηση των αποτελεσμάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα όργανα και εργαλεία που χρησιμοποιούνται συμβάλλουν στην παρακολούθηση της εξέλιξης των μαθητών, καθώς και της συνεχούς και συστηματικής αποτίμησης της προόδου τους. Με άλλα λόγια, η αξιολόγηση στο μάθημα της ξένης γλώσσας είναι μια δυναμική, ολιστική και συμμετοχική διαδικασία.

Το σημείο στο οποίο παρατηρείται η αλλαγή σε σχέση με τα Παραδοσιακά Προγράμματα Σπουδών είναι το γεγονός πως δεν επαρκεί το τεστ ή το διαγώνισμα στο τέλος μιας χρονικής περιόδου ή μετά την ολοκλήρωση μιας διδακτικής ενότητας ή μιας μαθησιακής δραστηριότητας. Συνεπώς, μέσω της αξιολόγησης να διευρυνθεί η διαδικασία μάθησης (διαμορφωτική αξιολόγηση) και όχι μόνο τα αποτελέσματά της (τελική αξιολόγηση).

Είναι προφανές πως η εναλλακτική αξιολόγηση ανταποκρίνεται καλύτερα, σε σχέση με την παραδοσιακή, στην παιδαγωγική αντίληψη που προβάλλεται από το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες. Η υιοθέτηση τεχνικών εναλλακτικής αξιολόγησης δεν

προϋποθέτει απόρριψη των παραδοσιακών τεχνικών. Αντίθετα, προτείνεται ως ένας τρόπος συλλογής ποιοτικών στοιχείων σχετικά με την επίδοση και την πρόοδο των μαθητών.

Το portfolio είναι μία από τις εναλλακτικές τεχνικές που προτείνεται για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών μέσα από το Πιλοτικό Πρόγραμμα. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται ο Ευρωπαϊκός Φάκελος Γλωσσών (European Language Portfolio), μια παραλλαγή του φακέλου που αναλύθηκε παραπάνω. Με λίγα λόγια, είναι μια δραστηριότητα του Συμβουλίου της Ευρώπης η οποία εφαρμόστηκε πιλοτικά στα εκπαιδευτικά συστήματα 15 κρατών μελών του οργανισμού από το 1998 έως το 2000. Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Ευρωπαϊκός Φάκελος Γλωσσών είναι μια μέθοδο καταγραφής και ανασκόπησης μαθησιακών και πολιτισμικών εμπειριών που αποκτά κάποιος κατά τη διάρκεια της εκμάθησης μιας γλώσσας ή αφού έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του κατάρτιση. Αποτελείται από τρία μέρη:

- Το Διαβατήριο Γλωσσών (The Language Passport)
- Τη Γλωσσογραφία (Language Biography)
- Το Ντοσιέ (Dossier)

Στο δημοτικό σχολείο, θα αξιοποιηθεί μόνο το Ντοσιέ, που στην ουσία είναι το portfolio με τη μορφή που έχουμε γνωρίσει. Πρέπει να σταθούμε μόνο σε ένα σημείο. Ο φάκελος εδώ ενισχύει και την ανάδειξη της διαφοροποίησης των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας. Δηλαδή, η διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας αφορά στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές δείχνουν τι έμαθαν, σύμφωνα με τις δυνατότητες που έχει και μέχρι που μπορεί να φτάσει ο καθένας τους. Ο ατομικός φάκελος του μαθητή, ενσωματώνοντας τις εργασίες του, τα τεστ και δείγματα από άλλες δραστηριότητες, συμβάλλει στην παρουσίαση της ολιστικής άποψης της προόδου του μαθητή και των αποδείξεων των επιτευγμάτων του.

δ> *T.P.E.*

Στο μάθημα των Τ.Π.Ε. ή αλλιώς της Πληροφορικής, όπως πολλοί το αποκαλούν, το portfolio είναι ο κατεξοχήν τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, σύμφωνα με τα Νέα Πιλοτικά Προγράμματα. Εδώ όμως ο φάκελος διαφοροποιείται, αφού υπάρχει σε ηλεκτρονική μορφή και ο κάθε μαθητής μπορεί να τροποποιεί τον φάκελό του μέσω του υπολογιστή. Πιο συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στο λεγόμενο Ηλεκτρονικό Φάκελο (E-Portfolio).

Ο όρος ηλεκτρονικός φάκελος υλικού (Electronic Portfolio) χρησιμοποιείται, για να περιγράψει φακέλους υλικού που διατηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή. Οι ηλεκτρονικοί φάκελοι υλικού των μαθητών περιέχουν τις ίδιες μορφές πληροφοριών με τους φακέλους υλικού (Portfolio), αλλά οι πληροφορίες συλλέγονται, αποθηκεύονται και χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά. Ένα e-Portfolio περιγράφεται ως εξής: «Οργανωμένη συλλογή πληροφοριών που έχει συγκεντρωθεί για συγκεκριμένους λόγους και για την παρουσίαση /απόδειξη των επιτευγμάτων και της προόδου των μαθητών.» Οι πληροφορίες αυτές είναι αποθηκευμένες ψηφιακά (σε σκληρούς δίσκους, CD-ROM ή DVD), δημιουργούνται με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων εφαρμογών και διακινούνται κυρίως μέσω του Διαδικτύου (5^ο Συνέδριο Σύρου – ΤΠΕ στην Εκπαίδευση).

Και σε αυτό το μάθημα προωθείται η διαμορφωτική αξιολόγηση καθόλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Το e-portfolio ενισχύει τόσο την αξιολόγηση των μαθητών κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, αλλά λειτουργεί και ως επίδειξη των αποτελεσμάτων της μάθησης στο τέλος αυτής. Γενικά, το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών αναφέρει πως «προωθείται η ενεργός συμμετοχή, η συνεργασία και η αυτόνομη ανάπτυξη όλων των μαθητών στις ΤΠΕ. Οι μαθητές χρησιμοποιώντας ποικίλα εργαλεία ΤΠΕ υλοποιούν ασκήσεις, δραστηριότητες, ολοκληρωμένες εργασίες και σχέδια έρευνας. Αναπτύσσουν ολοκληρωμένα ψηφιακά έργα, τα οποία διατηρούνται στον ηλεκτρονικό τους φάκελο (e-portfolio)».

Το e-portfolio αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο τόσο για τον εκπαιδευτικό, όσο και για τους ίδιους τους μαθητές. Αντιπροσωπεύει, από τη μία πλευρά, την εμπειρία και τα επιτεύγματα των μαθητών, ενώ από την άλλη, φανερώνει και τις ικανότητές τους και γενικότερα όλη την πορεία προς τη μάθηση. Με το e-Portfolio παρέχεται η δυνατότητα για αξιολόγηση του μαθητή από τον εκπαιδευτικό. Παράλληλα, όμως δύναται για να χρησιμοποιηθεί στην αυτο-αξιολόγηση του ίδιου του μαθητή.

Γενικότερα ως προς την εκπαιδευτική αξία του e-portfolio, ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει τον προσωπικό του φάκελο και με αυτό τον τρόπο μπορεί να παρακολουθεί την εξέλιξή του και να αυτο-αξιολογείται. Συνεπώς, του δίνεται η δυνατότητα να αποκτά πλήρη γνώση της μαθησιακής του πορείας, ορίζοντας τους προσωπικούς του στόχους στο πλαίσιο της αυτό-ρυθμιζόμενης μάθησης, σύμφωνα και με αυτά που προωθούν τα Νέα Προγράμματα.

ε>. Εικαστικά

Το τελευταίο γνωστικό αντικείμενο που χρησιμοποιεί ως μέσο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών το portfolio είναι τα Εικαστικά. Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών ο κάθε μαθητής ζωγραφίζει, σχεδιάζει σκίτσα στο ατομικό μπλοκ του και μαζί με τα υπόλοιπα έργα που υποβάλλεται να κάνει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς δημιουργεί το portfolio του.

Αυτό που αξιολογείται, φυσικά, δεν είναι μόνο ο φάκελος εργασιών του μαθητή, αλλά ο συνδυασμός του τελευταίου με τη συμμετοχή του μαθητή στην τάξη και στη λήψη αποφάσεων, την καθημερινή προσπάθεια που καταβάλλει μέσα στην τάξη, αλλά και το ενδιαφέρον που δείχνει. Ο λόγος που συμπεριλαμβάνονται όλα τα παραπάνω στην αξιολόγηση του μαθητή είναι η αξιοπιστία και η εγκυρότητα που επιθυμεί να έχει ο εκπαιδευτικός για τις εκβάσεις στις οποίες καταλήγει σε σχέση με την επίδοσή του. Φυσικά, ο μαθητής κατέχει κύριο ρόλο στη διαχείριση του φακέλου του, με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύεται η αυτό-αξιολόγηση και η αυτενέργειά του.

Αυτό που πρέπει να τονιστεί εδώ είναι πως το portfolio στο μάθημα των εικαστικών έχει διπλό ρόλο. Δηλαδή, δε χρησιμοποιείται μόνο από τον εκπαιδευτικό για την αξιολόγηση των μαθητών, αλλά και από τους τελευταίους για την παρουσίαση των έργων τους στα υπόλοιπα μέλη του σχολείου αλλά και στους γονείς τους. Συνεπώς, το portfolio λειτουργεί και ως φάκελος επίδειξης και παρουσίασης και ως φάκελος διαμορφωτικής αξιολόγησης.

6.Πρόταση για τη δημιουργία πρότυπου Portfolio στο ελληνικό δημοτικό σχολείο

Στόχος μας είναι να φέρουμε τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιο κοντά στη μέθοδο αξιολόγησης των μαθητών, που ονομάζεται portfolio. Επιχειρείται μία προσπάθεια δημιουργίας ενός πρότυπου φακέλου, ο οποίος θα περιλαμβάνει τη δομή και όλα τα απαραίτητα φυλλάδια αξιολόγησης της προόδου του μαθητή με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης που έχουμε επιλέξει.

Γνωρίζουμε πως οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια προσπαθούν να ανταποκριθούν σε ένα μεγάλο αριθμό μαθητών, ο καθένας από τους οποίους είναι μοναδικός και χρειάζεται διαφορετική αντιμετώπιση από τους υπόλοιπους. Το portfolio δίνει τη δυνατότητα να αναδειχθεί η ατομικότητα κάθε μαθητή. Αυτό σημαίνει πως ο εκπαιδευτικός έχει στα χέρια του το φάκελο από ένα μαθητή και αυτομάτως γνωρίζει την πρόοδό του στα μαθήματα, τις γνωστικές του ελλείψεις, τις κλίσεις του, το μαθησιακό του προφίλ, τα ενδιαφέροντα του, στοιχεία για την οικογένειά του και άλλα τέτοια χαρακτηριστικά που μέσω της ποσοτικής αξιολόγησης δεν θα είχε αυτή τη δυνατότητα.

Πολλοί εκπαιδευτικοί διστάζουν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη μέθοδο, διότι το θεωρητικό υπόβαθρο που αναλύει τη δομή και τα περιεχόμενα ενός φακέλου είναι ανεπαρκές. Ο πρότυπος φάκελος που θα παρουσιάσουμε παρακάτω λειτουργεί ως πυξίδα και διευκολύνει τον εκπαιδευτικό που θέλει να χρησιμοποιήσει αυτή τη μέθοδο αξιολόγησης του μαθητή, αλλά πιστεύει πως δεν θα τα καταφέρει να οργανωθεί σωστά και αποτελεσματικά και ότι η όλη διαδικασία θα αποβεί χρονοβόρα και εις βάρος του ωρολογίου προγράμματος.

Ο πρότυπος φάκελος που έχει σχεδιαστεί αφορά τη Β' δημοτικού και θα περιλαμβάνει τα εξής:

- A> Επιστολή προς το οικογενειακό περιβάλλον
- B> Γνωριμία με το μαθητή
- Γ> Η επίδοση του μαθητή στη γλώσσα
- Δ> Η επίδοση του μαθητή στα μαθηματικά
- Ε> Έπαινοι, Βραβεία και άλλες πτυχές του μαθητή

A> Επιστολή προς το οικογενειακό περιβάλλον

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς δίνεται μία επιστολή στους γονείς ούτως ώστε να πληροφορηθούν για το τι είναι ο ατομικός φάκελος, ποια η χρήση του πως οι ίδιοι θα

συμβάλουν στη δημιουργία του και ταυτόχρονα στη βελτίωση της επίδοσης των παιδιών τους. Ωφέλιμο θα ήταν αν ο εκπαιδευτικός κανόνιζε μία συνάντηση με τους γονείς για να δοθούν τυχόν διευκρινήσεις και επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικές με το Portfolio (βλ. Παράρτημα Α, σελ. 73).

B> Γνωριμία με το μαθητή

Η ενότητα αυτή στον πρότυπο φάκελο έχει όνομα «Λίγα λόγια για μένα...» και αναφέρεται στο μαθητή. Στόχος της είναι η γνωριμία του μαθητή προσεγγίζοντάς τον από διαφορετικές πλευρές. Αρχικά, ο ίδιος δίνει πληροφορίες για τον εαυτό του μέσα από ένα φυλλάδιο με ερωτήσεις που αφορούν τα προσωπικά του ενδιαφέροντα. Στη συνέχεια, μέσα από μία ζωγραφιά του δίνεται η δυνατότητα να περιγράψει την οικογένειά του και να αποδώσει σκέψεις και συναισθήματα (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 75,76).

Επιπλέον, στην ενότητα αυτή μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς αλλά και οι φίλοι του μαθητή, οι οποίοι με τη σειρά τους θα παρουσιάσουν το μαθητή από τη δική τους πλευρά. Το φιλικό περιβάλλον θα μπορέσει να προσθέσει στο φάκελο μία φωτογραφία , μία ζωγραφιά ή οτιδήποτε άλλο πιστεύει πως θα βοηθήσει να γνωρίσουμε καλύτερα το φίλο τους.

Από την άλλη μεριά, σημαντική είναι και η γνώμη του οικογενειακού περιβάλλοντος, το οποίο έχει θέση στην εκπαίδευση και η εμπλοκή του στη μάθηση θα πρέπει να είναι ενεργή και όχι παθητική. Αυτό σημαίνει πως οι γονείς οφείλουν να συμβάλουν και στην αξιολόγηση της προόδου του παιδιού τους με όποιο τρόπο μπορούν. Το φυλλάδιο που αφορά την παρουσίαση του μαθητή μέσα από τα μάτια της οικογένειάς του, θα συμβάλει με τη σειρά του στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης άποψης για το μαθητή. Είναι σημαντικές οι πληροφορίες που θα καταγραφούν από την πλευρά των γονιών, διότι εκτός από τις συνήθειες του μαθητή στο σπίτι οι γονείς θα συμβάλλουν και στον καθορισμό του μαθησιακού προφίλ του παιδιού. Δηλαδή, με μορφή κειμένου οι γονείς θα προσπαθήσουν να δώσουν μια εικόνα του μαθητή πάνω σε συγκεκριμένα θέματα (βλ. Παράρτημα Β, σελ. 78,79). Τα θέματα αυτά θα περιλαμβάνουν:

- Τα ενδιαφέροντα των μαθητών
- Τις σχέσεις με τους συνομηλίκους τους
- Τις κλίσεις του μαθητή
- Τις αδυναμίες του μαθητή με βάσει τις σχολικές του επιδόσεις
- Τις ανησυχίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το τελευταίο διάστημα

- Τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνει καλύτερα (οπτικά, ακουστικά, πρακτικά, κ.λπ.)

Όσον αφορά το μαθησιακό προφίλ του παιδιού, θεωρούμε σημαντικό τον προσδιορισμό του τόσο από τον ίδιο το μαθητή όσο και από τους γονείς του. Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει ένα φυλλάδιο με ερωτήσεις που θα προσδιορίσουν τον τρόπο που μαθαίνει πιο αποτελεσματικά. Οι γονείς θα συμβάλλουν στον παραπάνω προσδιορισμό μέσα από τις εμπειρίες τους με τον τρόπο που δουλεύει ο μαθητής στο σπίτι (Βλ. Παράρτημα Β, σελ. 77).

Τέλος, στην ενότητα αυτή υπάρχει και ένα κομμάτι στο οποίο ο μαθητής με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού θα επιλέξει τι μπορεί να συμπεριληφθεί στο φάκελό του εκτός από τις δραστηριότητες του σχολείου, πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και στο Παράρτημα Β (σελ. 80), ο φάκελος εκτός των άλλων μπορεί να περιλαμβάνει:

- Άρθρα εφημερίδων ή περιοδικών που του κίνησαν το ενδιαφέρον
- Χειροτεχνικές κατασκευές
- Ζωγραφιές
- Τραγούδια
- Ηχητικά αποσπάσματα
- Βιντεοταινίες
- CD-ROMs
- Τίτλους βιβλίων που έχει διαβάσει
- Απορίες που μου του έχουν δημιουργηθεί
- Κάτι για το οποίο είναι υπερήφανος
- Τα επιτεύγματα του μαθητή
- Τα βραβεία που έχει κερδίσει
- Πιστοποιήσεις ή βεβαιώσεις συμμετοχής σε διάφορα προγράμματα
- Πτυχία ξένων γλωσσών

Γ> Η επίδοση του μαθητή στη Γλώσσα

Μετά την εισαγωγική ενότητα της γνωριμίας του μαθητή προχωράμε στα σχολικά μαθήματα και στις επιδόσεις του μαθητή σε αυτά. Πιο συγκεκριμένα, η ενότητα που αφορά τη γλώσσα έχει όνομα «Εγώ και η Γλώσσα...» και περιλαμβάνει τις επιδόσεις του μαθητή σε αυτό το σχολικό μάθημα, τους στόχους που θέτει ανα συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα και

τις αξιολογήσεις από τον ίδιο το μαθητή, τους συμμαθητές του, τον εκπαιδευτικό και το οικογενειακό περιβάλλον.

Το κομμάτι αυτό διαμορφώθηκε με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε ο φάκελος να ενημερώνεται τουλάχιστον κάθε μήνα είτε από τον εκπαιδευτικό είτε από τον ίδιο το μαθητή. Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις υποενότητες:

- Η πρόοδός μου...

Τα φυλλάδια που περιλαμβάνονται εδώ είναι συνοπτικοί πίνακες αξιολόγησης του μαθητή που θα συμπληρώνονται από τον εκπαιδευτικό κάθε μήνα. Σκοπός της υποενότητας αυτής είναι μέσω της περιοδικής αξιολόγησης του μαθητή από τον εκπαιδευτικό, να λαμβάνει ανατροφοδότηση ο πρώτος και να γίνεται έλεγχος της αποτελεσματικότητας των διδακτικών προσεγγίσεων του τελευταίου.

Σε κάθε πίνακα υπάρχουν τέσσερις άξονες της Γλώσσας που αξιολογούνται: ο προφορικός λόγος, ο γραπτός λόγος, η σύνταξη – γραμματική – ορθογραφία και το λεξιλόγιο. Ο εκπαιδευτικός καλείται να σημειώσει την επίδοση του μαθητή χαρακτηρίζοντάς την ως άριστη, πολύ καλή, αρκετά καλή και χαμηλή. Ανάλογα με τα συμπεράσματα που βγάζει ο εκπαιδευτικός, ο μαθητής θέτει στόχους για τη βελτίωσή του στους αντίστοιχους τομείς που είχε χαμηλή ή μέτρια επίδοση. Φυσικά, ο εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψην του και τους πίνακες αυτοαξιολόγησης του τετραδίου εργασιών του μαθητή, για να έχει μία πιο ολοκληρωμένη άποψη για τις ικανότητές του τελευταίου.

Οι πίνακες που παρουσιάζονται στο Portfolio δεν υπάρχουν στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της γλώσσας και δημιουργήθηκαν εξολοκλήρου για τη δημιουργία του πρότυπου φακέλου που παρουσιάζεται στην παρούσα εργασία. Ο κάθε πίνακας έχει διαμορφωθεί με βάση τους στόχους του σχολικού εγχειριδίου σε κάθε ενότητα και με αφορμή τους πίνακες αυτοαξιολόγησης που υπάρχουν στο τέλος κάθε κεφαλαίου στο τετράδιο εργασιών του μαθητή. Σύμφωνα με το βιβλίο του δασκάλου, το κάθε κεφάλαιο αντιστοιχεί κατά μέσο όρο σε 10 διδακτικές ώρες και δεδομένου ότι η Γλώσσα στη Β' δημοτικού διδάσκεται 9 ώρες την εβδομάδα ο κάθε πίνακας αντιστοιχεί σε τρία κεφάλαια (Βλ. Παράρτημα Γ, σελ. 82-90).

- Οι εργασίες που επέλεξα...

Η υποενότητα αυτή απαιτεί την ενεργό συμμετοχή του μαθητή. Κάθε μήνα έχει την ευκαιρία να επιλέξει μία από τις εργασίες που έχει ολοκληρώσει ή ακόμα και εκείνες που

είναι μισοτελειωμένες και να τις συμπεριλάβει στο φάκελό του. καλείτε να καταγράψει τους λόγους για τους οποίους επέλεξε τη συγκεκριμένη εργασία και να αναγνωρίσει μέσα σε αυτή τα επιτεύγματά του αλλά και τα αδύναμα σημεία του.

Σκοπός αυτής της υποενότητας είναι ο μαθητής να αυτενεργήσει και να μπει στη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης και της επιχειρηματολόγησης, μέσω της επιλογής και της αιτιολόγησής της. Το φυλλάδιο που παραθέτουμε στο Παράρτημα Γ (σελ. 91) είναι μία πρόταση η οποία παρέχει στον εκπαιδευτικό τη δομή του φυλλαδίου αυτής της υποενότητας. Φυσικά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να το τροποποιήσει αν χρειαστεί και να το διαμορφώσει όπως εκείνος επιθυμεί, διατηρώντας όμως τον ίδιο σκοπό.

- Οι στόχοι μου...

Η δημιουργία αυτής της υποενότητας έχει ως στόχο την αρχειοθέτηση και την ταξινόμηση των στόχων που έχει ο μαθητής. Πιο συγκεκριμένα καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς ο μαθητής με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού θα θέτει στόχους. Οι στόχοι αυτοί θα καταγράφονται σε έναν πίνακα και μετά το πέρας ενός χρονικού διαστήματος, το οποίο θα ορίζεται μαζί με την καταγραφή του στόχου, ο μαθητής μαζί με τον εκπαιδευτικό θα σημειώνουν το βαθμό επίτευξής του. δηλαδή:

- 1 —————→ Πέτυχα τον στόχο μου με ευκολία!
- 2 —————→ Κατάφερα να πετύχω το στόχο μου, αλλά δυσκολεύτηκα λίγο!
- 3 —————→ Δεν κατάφερα να πετύχω το στόχο μου, αλλά προσπάθησα αρκετά!
- 4 —————→ Δεν πέτυχα το στόχο μου! Ίσως να μην προσπάθησα αρκετά!

Οι στόχοι που θα συμπεριληφθούν στον πίνακα δεν είναι αναγκαίο να περιοριστούν μόνο στο γνωστικό επίπεδο. Κάποιοι από τους στόχους μπορεί να αναφέρονται και στη συμπεριφορά του μαθητή μέσα στην τάξη ή έξω από αυτή, και οι οποίοι είναι γενικότεροι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος της Γλώσσας (Βλ. Παράρτημα Γ, σελ. 92).

- Η αυτοαξιολόγησή μου...

Το κομμάτι αυτό είναι αφιερωμένο στο μαθητή, αλλά και πως βλέπουν το μαθητή ο εκπαιδευτικός και το οικογενειακό του περιβάλλον. Έχει ως στόχο να βελτιώσει τις ικανότητες αυτοαξιολόγησης του μαθητή και να τον μυήσει σε μία διαδικασία που θα κάνει

μόνος του και εκτός του σχολικού πλαισίου. Σημαντική είναι η συμμετοχή και του εκπαιδευτικού, αλλά ακόμη πιο πολύ του οικογενειακού περιβάλλοντος που εκφράζει μια διαφορετική πλευρά του μαθητή,, εκείνη έξω από τις πόρτες του σχολείου.

Ειδικότερα, η υποενότητα αυτή απαιτεί την ενημέρωση του φακέλου από τον μαθητή κάθε δεκαπέντε μέρες. Ο μαθητής στο φυλλάδιο που προτείνουμε θα αξιολογεί τον εαυτό του ζωγραφίζοντας μία φατσούλα που θα τον αντιπροσωπεύει. Στη συνέχεια, θα καταγράφει ένα γεγονός για το οποίο είναι περήφανος και ένα στο οποίο δεν τα πήγε τόσο καλά. Τέλος, εναλλάξ ο εκπαιδευτικός και το οικογενειακό περιβάλλον θα κάνουν σχόλια για το μαθητή τα οποία πιστεύουν πως θα τον βοηθήσουν να γίνει καλύτερος όχι μόνο στο σχολείο αλλά και ως μέλος της κοινωνίας (Βλ. Παράρτημα Γ, σελ. 93,94).

Δ> Η επίδοση του μαθητή στα μαθηματικά

Στην ελληνική βιβλιογραφία οι προτάσεις για τη δημιουργία φακέλου περιορίζονται κυρίως στη Γλώσσα. Παρ' όλα αυτά το γνωστικό αντικείμενο των Μαθηματικών συμβαδίζει περισσότερο με τη δημιουργία και χρήση ενός φακέλου. Αυτό συμβαίνει διότι τα σχολικά εγχειρίδια και το βιβλίο του δασκάλου έχουν λάβει υπόψην τους τη χρήση του Portfolio στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και έχουν διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό στη δημιουργία του φακέλου.

Πιο συγκεκριμένα, η ενότητα που αφορά τα μαθηματικά στον πρότυπο φάκελο έχει όνομα «Εγώ και τα Μαθηματικά...» και περιλαμβάνει τις εξής υποενότητες:

- Τι έμαθα σε κάθε ενότητα...

Το βιβλίο του μαθητή αποτελείται από 9 ενότητες, η καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει κάποια κεφάλαια. Το βιβλίο του δασκάλου παραθέτει πίνακες αξιολόγησης του μαθητή από τον εκπαιδευτικό στο τέλος κάθε ενότητας. Έτσι, σε αυτή την υποενότητα του πρότυπου φακέλου, όπως και στην αντίστοιχη της Γλώσσας, προτείνουμε να συμπεριληφθούν οι παραπάνω πίνακες του Παραρτήματος Δ (σελ. 96-113) καθώς επίσης και πίνακες αυτοαξιολόγησης του μαθητή για τις αντίστοιχες ενότητες στο ίδιο Παράρτημα.

Οι πίνακες αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό αξιολογούν κάθε φορά το γνωστικό επίπεδο των μαθητών και καταγράφουν σε τέσσερις άξονες την επίδοσή του: χαμηλή επίδοση, μέτρια επίδοση, πολύ καλή επίδοση και άριστη. Οι πίνακες αυτοαξιολόγησης του

μαθητή έχουν διαμορφωθεί για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας και δεν συμπεριλαμβάνονται στα σχολικά εγχειρίδια.

Ο στόχος δημιουργίας τους είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών στη αξιολόγησή τους και η δημιουργία δεξιοτήτων αυτοαξιολόγησης που θα ακολουθήσουν και σε άλλα σημεία της ζωής τους. Αφορμή της δημιουργίας τους ήταν τα επαναληπτικά μαθήματα του βιβλίου των μαθητών στα οποία υπάρχει ένας πίνακας όπου οι ίδιοι καταγράφουν τι τους άρεσε σε αυτή την ενότητα, τι τους δυσκόλεψε και τι έμαθαν καλά. Αυτός ο πίνακας συμπεριλαμβάνεται στον πίνακα αυτοαξιολόγησης του μαθητή όπως φαίνεται και στο Παράρτημα Δ (σελ. 97).

- Δείγματα των εργασιών μου...

Η υποενότητα αυτή μοιάζει αρκετά με την αντίστοιχη της Γλώσσα (Οι εργασίες που επέλεξα...), αλλά εδώ ο μαθητής δεν επιλέγει τις εργασίες που επιθυμεί ο ίδιος, αλλά τοποθετεί στο φάκελο συγκεκριμένες εργασίες που προτείνει το σχολικό εγχειρίδιο.

Όπως ανέφερα και παραπάνω, τα σχολικά εγχειρίδια αναδεικνύουν τη μέθοδο αξιολόγησης με τη βοήθεια του Portfolio. Έτσι, το βιβλίο του μαθητή προτείνει κάποιες από τις εργασίες του να συμπεριληφθούν στο φάκελο. Η εμφάνιση ενός συγκεκριμένου εικονιδίου δίπλα από κάποιες εργασίες υποδεικνύει πως αυτή η άσκηση μπορεί να τοποθετηθεί στο

φάκελο. Το εικονίδιο αυτό είναι το παρακάτω και σύμφωνα με το βιβλίο του δασκάλου οι εργασίες που προτείνονται για το φάκελο θα αναδείξουν την πορεία και την πρόοδο του μαθητή στο συγκεκριμένο μάθημα (Βλ. και Παράρτημα Δ, σελ 110).

Συνεπώς, ο μαθητής μπορεί να τοποθετεί όλες τις εργασίες που συνοδεύονται με το παραπάνω εικονίδιο στο φάκελο ή κάποιες από αυτές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Αν τελικά ο μαθητής επιλέξει τις εργασίες που θα τοποθετήσει στο φάκελο μπορεί να τις συνοδέψει και από το φυλλάδιο του Παραρτήματος Γ (σελ. 91) για να αιτιολογήσει την επιλογή του. Ο εκπαιδευτικός έχει στα χέρια του ένα εργαλείο ευπροσάρμοστο σε οποιαδήποτε αλλαγή, με αποτέλεσμα ο ίδιος σε συνεργασία με το μαθητή να αποφασίσουν πώς θα το χρησιμοποιήσουν, διατηρώντας πάντα τους αρχικούς σκοπούς που έθεσαν. Δείγματα των εργασιών βρίσκονται στο Παράρτημα Δ (σελ. 114).

- Οι ομαδικές εργασίες που συμμετείχα...

Το Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθηματικά ανάμεσα στους στόχους που προωθεί είναι και εκείνος της ανάπτυξης ικανοτήτων αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης για τη συμμετοχή των μαθητών σε ομαδικές εργασίες.

Το βιβλίο του μαθητή περιλαμβάνει αρκετές ομαδικές εργασίες, οι οποίες συνοδεύονται από το αντίστοιχο εικονίδιο . Με τη σειρά του, το βιβλίο του δασκάλου προτείνει μετά την ολοκλήρωση της ομαδικής εργασίας οι μαθητές να συμπληρώνουν δύο πίνακες αξιολόγησης. Ο πρώτος αντιστοιχεί στην αυτοαξιολόγηση του μαθητή και ο δεύτερος στην αξιολόγηση των υπολοίπων μελών της ομάδας ή ενός από αυτούς. Οι πίνακες αυτοί βρίσκονται στο Παράρτημα Δ (σελ. 115).

- Οι στόχοι μου...

Η υποενότητα είναι ίδια με την αντίστοιχη της Γλώσσας. Ο μαθητής με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού θέτει στόχους και το χρονικό διάστημα στο οποίο πρέπει να τους πετύχει και μετά το πέρας της χρονικής διάρκειας καταγράφουν το βαθμό επίτευξης του στόχου με βάση την κλίμακα που αναλύθηκα παραπάνω (Βλ. σελ. 116)

E> Οι έπαινοι, τα βραβεία και άλλα στοιχεία του μαθητή

Η υποενότητα αυτή έχει όνομα «Μια άλλη πτυχή μου...» και έχει ως στόχο να αναδείξει το μαθητή και εκτός τάξης. Δηλαδή, σε αυτό το κομμάτι του φακέλου ο μαθητής έχει την πλήρη ελευθερία να αυτενεργήσει και να τοποθετήσει στο ντοσιέ του οποιοδήποτε από τα στοιχεία του Παραρτήματος Β (σελ. 80) θεωρεί πως αξίζουν, νιώθει περήφανος για αυτά ή του κίνησαν το ενδιαφέρον.

7. Τελικές παρατηρήσεις

Η εκπαίδευση αποτελεί έναν τομέα της κοινωνίας, ο οποίος συνεχώς αλλάζει και προσπαθεί να βελτιωθεί έχοντας ως στόχο την μετάδοση γνώσεων, στάσεων και αξιών στους μαθητές. Η μαθησιακή διαδικασία όπως και όλοι οι συντελεστές της εκπαίδευσης αξιολογούνται καθημερινά, προσπαθώντας μέσω της ανατροφοδότησης που λαμβάνουν να γίνουν καλύτεροι. Ο μαθητής θεωρείται μέλος του εκπαιδευτικού συστήματος και με τη σειρά του αξιολογείται από τον εκπαιδευτικό και ορισμένες φορές από τον ίδιο και από τους συμμαθητές του.

Η αξιολόγηση μπορεί να χωριστεί σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με τα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός για να αξιολογήσει τους μαθητές. Η ποσοτική αξιολόγηση αφορά την αποτίμηση της επίδοσης του μαθητή με τη βοήθεια βαθμών. Από την άλλη πλευρά, η περιγραφική αξιολόγηση αξιολογεί το μαθητή περιγράφοντας τις επιδόσεις του. Όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η βαθμολόγηση.

Η ποσοτική αξιολόγηση είναι ένα εργαλείο που για να χρησιμοποιείται τόσα χρόνια από τους εκπαιδευτικούς μέσα στην τάξη σημαίνει πως συνοδεύεται από πολλά θετικά στοιχεία. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει δεχθεί σκληρή κριτική. Ξεκινώντας από το εξωτερικό και φθάνοντας στην Ελλάδα τα Αναλυτικά προγράμματα Σπουδών ξεκίνησαν μία προσπάθεια μετατόπισης της αξιολόγησης στα δημοτικά σχολεία προς την ποιοτική κατεύθυνση.

Η ανάγκη ανάδειξης εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών δημιουργήθηκε εξαιτίας των μειονεκτημάτων της βαθμολόγησης που βγήκαν στην επιφάνεια τα τελευταία χρόνια μετά από σχετικές έρευνες με στόχο τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Κάποια από τα αρνητικά στοιχεία της ποσοτικής αξιολόγησης είναι η βαθμοθηρία, το άγχος που δημιουργείται στους μαθητές, η έλλειψη αξιοπιστίας των βαθμών και, κατ'εμέ το σημαντικότερο, το γεγονός πως οι βαθμοί έχουν γίνει πλέον αυτοσκοπός των μαθητών παραμερίζοντας τον ουσιαστικό σκοπό της μάθησης.

Λόγω των παραπάνω, τα τελευταία χρόνια αναδείχτηκαν εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, όπως η παρατήρηση, η συνέντευξη, τα projects οι συνθετικές εργασίες, το Portfolio, το ημερολόγιο κ.α. Επίσης, στόχος των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων είναι η

ενεργός συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και η ανάπτυξη ικανοτήτων αυτενέργειας, αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Η μέθοδος που εξετάστηκε στην παρούσα εργασία ήταν το Portfolio και κάποιος από τους λόγους για τους οποίους την προτείνουμε είναι διότι συμφωνεί με τους γενικότερους στόχους των δημοτικών σχολείων σήμερα. Φυσικά, δεν λείπουν και τα αρνητικά σημεία που τη συνοδεύουν και για αυτό το λόγο προτείνουμε τη χρήση του σε συνδυασμό με κάποια άλλη μέθοδο αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα τη βαθμολόγηση.

Το Portfolio είναι από τις πιο γνωστές μεθόδους αξιολόγησης των μαθητών που χρησιμοποιούνται στο εξωτερικό και τα τελευταία χρόνια έκανε την εμφάνισή του στην Ελλάδα. Ενώ τα Αναλυτικά Προγράμματα προτείνουν το φάκελο, ωστόσο υπάρχει μεγάλη έλλειψη καθοδήγησης για τη δημιουργία και τη χρήση του. Φυσικά, έχουν λάβει χώρα επιμορφωτικά σεμινάρια για την παρουσίαση αυτής της μεθόδου, αλλά κάνουμε λόγο για ελάχιστα σε αριθμό και σε συγκεκριμένες πόλεις. Είναι αναμενόμενο, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί να διστάζουν να χρησιμοποιήσουν το Portfolio στις τάξεις τους.

Συμπληρώνοντας τα παραπάνω, αρκετοί εκπαιδευτικοί και ερευνητές, μετά από πολυετή πείρα έχουν επισημάνει κάποια λάθη τα οποία δεν πρέπει να γίνονται με το portfolio. Σύμφωνα με τη Hebert (στο: Τσιάντου, 2006: 63), υπάρχει ένα σύνολο λαθών που πρέπει να αποφεύγονται από τους εκπαιδευτικούς και τα οποία είναι τα παρακάτω:

- Οι εκπαιδευτικοί καλό είναι να μην αφιερώνουν υπερβολικό χρόνο στον καθορισμό των περιεχομένων του portfolio και να αγχώνονται για το ποια είναι τα πιο κατάλληλα. Η διαδικασία του portfolio, καθώς εξελίσσεται θα καθορίσει η ίδια τα περιεχόμενα και οι μαθητές θα επιλέξουν ο καθένας διαφορετικά περιεχόμενα, ανάλογα με το τι θέλουν να τονίσουν κάθε φορά.
- Δεν υπάρχει σωστός τρόπος να φτιαχτεί ένα portfolio. Ακολουθεί τις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες αλλά και τα περιθώρια χρόνου κάθε τάξης.
- Το θέμα της αποθήκευσης των περιεχομένων και της μορφής του portfolio συχνά δεν καθορίζεται από την αρχή. Οφείλει να υπάρχει συγκεκριμένη τεχνική σ' αυτό το θέμα. Για παράδειγμα, για την Γ' Δημοτικού το Portfolio θα μπαίνει σε κίτρινους φακέλους, για την Ε' σε μπλε, κ.λπ.

- Από την αρχή θα βοηθούσε αν οι εκπαιδευτικοί ξεκαθάριζαν ότι τα portfolios είναι του μαθητή και ο ρόλος τους είναι καθοδηγητικός και υποβοηθητικός. Μην πιέζετε τους μαθητές να φτιάξουν το portfolio όπως θα θέλατε εσείς.
- Οι εκπαιδευτικοί, πρέπει να αποφεύγουν να αξιολογούν το portfolio ενός μαθητή με ένα βαθμό, διότι έτσι δεν διαφέρει ο φάκελος σε τίποτα από τις παραδοσιακές μορφές αξιολόγησης. Η αξιολόγηση γίνεται από κοινού, από τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή, και είναι αναλυτική και ανατροφοδοτική.
- Καλό είναι να καθορίσουν οι εκπαιδευτικοί σε ποιους θα παρουσιαστεί το portfolio και να φροντίσουν η ενημέρωση των γονέων να είναι έγκαιρη και αναλυτική.

Η Hebert επίσης τονίζει πως πολλές παράμετροι του portfolio χρειάζονται περισσότερη εξερεύνηση και πως με την πάροδο του χρόνου θα επιλυθούν τα περισσότερα ανασταλτικά προβλήματα που παρουσιάζει αυτή η μέθοδος αξιολόγησης.

Πέραν της επιμόρφωσης, άλλοι δύο ανασταλτικοί παράγοντες είναι ο χρόνος, ο κόπος και το κόστος. Από τη μία πλευρά, η σημερινή οικονομική κατάσταση της Ελλάδας δεν επιτρέπει τη χρήση πολυέξοδων μεθόδων αξιολόγησης, και από την άλλη οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα δεν είναι συνηθισμένοι να μένουν στο σχολείο μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων, κάτι το οποίο είναι απαραίτητο για τη συμπλήρωση του φακέλου.

Ο πρότυπος φάκελος που προτείνεται στην παρούσα εργασία έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να διευκολύνει τη χρήση του από τους εκπαιδευτικούς. Η δομή και τα φυλλάδια που προτείνονται ανταποκρίνονται στις οικονομικές υποχρεώσεις ενός εκπαιδευτικού και του σχολείου που τον φιλοξενεί. Επιπλέον, οι προτάσεις που έγιναν έλαβαν υπόψη το πρόγραμμα ενός Έλληνα εκπαιδευτικού και έγινε προσπάθεια ενσωμάτωσής τους στη μαθησιακή διαδικασία. Δηλαδή, ελάχιστες θα είναι οι φορές που θα χρειαστεί να αφιερώσει χρόνο στο φάκελο εκτός σχολείου.

Το περιεχόμενο του πρότυπου φακέλου έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε και ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής να αναπτύξουν μία σχέση συνεργασίας έχοντας ως κοινό σκοπό τη βελτίωση της επίδοσης του τελευταίου. Μέσα από κριτήρια αξιολόγησης, αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης του μαθητή, από τη μία ο εκπαιδευτικός λαμβάνει ανατροφοδότηση για τις πρακτικές που χρησιμοποιεί και για τη δουλειά που κάνει και από την άλλη ο μαθητής βελτιώνεται, αναδεικνύεται η ατομικότητά του και του δίνεται η τεράστια δυνατότητα να αυτενεργήσει.

Όλα τα παραπάνω, δημιουργήθηκαν με βάση το θεωρητικό υπόβαθρο της δημιουργίας του Portfolio και προτείνονται στους εκπαιδευτικούς εκείνους που διστάζουν να εφαρμόσουν αυτή τη μέθοδο αξιολόγησης λόγω των παραπάνω ανασταλτικών παραγόντων.. Ο περιορισμένος χρόνος και οι γρήγοροι ρυθμοί των σχολείων δε μας επέτρεψαν να εφαρμόσουμε τον πρότυπο φάκελο, αλλά θεωρώ πως σε επόμενα επίπεδα σπουδών θα ήθελα να εξετάσω τα αποτελέσματα της εφαρμογής του.

Βιβλιογραφία

Α' Μέρος: ελληνόγλωσση

Αρβανίτης, Ν. (2007). Ο Φάκελος υλικού (portfolio) ως μέσο εναλλακτικής και αυθεντικής παιδαγωγικής αξιολόγησης του μαθητή. *Επιστημονικό Βήμα*, τ.6, σ. 168-179

Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, Χ., Γκασούκα, Μ., Φώκιαλη, Π., Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Μ., Βασιλειάδης, Α., Ευθυμίου, Η., Δουκάκης, Σ., Ζυμπίδης, Δ. & Σιωμάδης, Β. (2007). *Μελέτη με θέμα: «Τήρηση φακέλου εργασιών μαθητή – αξιολόγηση»*. Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών.

http://blogs.sch.gr/zibidis/files/2012/06/pdfs_meletes_oepek_meleth_12.pdf

Γαλανού, Αικ. (2007). *Ηλεκτρονικός Φάκελος μαθητή: E- Portfolio*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Τμήμα Διδακτικής της Τεχνολογίας και Ψηφιακών Συστημάτων.

Δαρβούδης, Α. (2004). *Κατ' οίκον εργασίες και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες*. Αθήνα. Εκδόσεις Σύγχρονη Εκπαίδευση.

Δημητρόπουλος, Ε. (1989). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση – Η αξιολόγηση του μαθητή*. Αθήνα. Εκδόσεις Γρηγόρη.

Καπετανίδου, Μ. Μ. (2010). Το Portfolio Γλωσσικής Αγωγής, ως πρακτική αξιολόγησης του μαθητή στα εκπαιδευτικά προγράμματα γλωσσικής υποστήριξης και γραμματισμού αλλοδαπών μαθητών. Στο: *Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική*. Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης. Τόμος 3, τ. 1.

(http://www.elliepek.gr/documents/firstissue/Kapetanidou_Maria_Efarmpaid.pdf)

Κασσωτάκης, Μ. (1998). *Η αξιολόγηση της επιδόσεως των μαθητών*. Αθήνα. Εκδόσεις Γρηγόρη.

Καυάλης, Α. και Χανιωτάκης, Ν. (2011). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση*. Αθήνα. Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Κουλουμπαρίτση, Α. και Ματσαγγούρας, Η. (2004). Φάκελος Εργασιών του Μαθητή (Portfolio Assessment): Η Αυθεντική Αξιολόγηση στη Διαθεματική Διδασκαλία. Στο Αγγελίδη, Π.Α. & Μαυροειδή, Γ.Γ. (επιμέλεια) *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος*. Τόμος Α. Αθήνα. Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός, σ. 55-84.

Κωνσταντίνου, Χ. (2000). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική*. Αθήνα. Gutenberg- Παιδαγωγική σειρά.

MacBeath, J. (2001) *Η Αυτοαξιολόγηση στο Σχολείο: Ουτοπία και Πράξη*. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα

Ρέλλος, Ν. (2003). *Έλεγχος μάθησης – Αξιολόγηση μαθητικής επίδοσης*. Αθήνα. Gutenberg- Παιδαγωγική σειρά.

Στυλιανού, Μ. (2008). *Η αυτοαξιολόγηση των μαθητών/τριών με βάση το Φάκελο Εργασιών (Portfolio assessment), ως μέσο ανάπτυξης επικοινωνιακών δεξιοτήτων και ειδικότερα κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου*. Διπλωματική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Διαθεματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Επιστήμες της Γλώσσας και της Επικοινωνίας .

Τζήμος, Ευθ. (2010). *Το Portfolio ως εναλλακτική μέθοδος αξιολόγησης στο δημοτικό σχολείο*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Σύγχρονα Περιβάλλοντα Μάθησης και Παραγωγής Διδακτικού Υλικού.

Τσιανάκας, Ε. (2001). *Η αξιολόγηση των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Αγγλία και στην Ελλάδα*. Αθήνα. Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Τσιάντου, Α. (2006). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή στο δημοτικό σχολείο, με βάση το portfolio, ή φάκελο υλικού ή φάκελο επιτευγμάτων*. Πτυχιακή εργασία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. Αθήνα. Ο.Ε.Δ.Β.

http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/1Geniko_Meros.pdf

Φρύδα, Χ (2008). *Το Portfolio ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης. Εφαρμογές στην περίπτωση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Διπλωματική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Επιστήμες της Γλώσσας και Επικοινωνίας στο Νέο Οικονομικό Περιβάλλον.

Φωτιάδου, Τ. (2001). Το Portfolio ως μέσο ανάπτυξης δεξιοτήτων των μαθητών: Μια πρόταση. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. τ. 5, σ. 128-139.

Χαρίσης, Α. (2006). *Αξιολόγηση της σχολικής μάθησης*. Αθήνα : Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Κέντρο εκπαιδευτικής έρευνας. (<http://www.kee.gr/attachments/file/2512.pdf>)

Ψηφιακό σχολείο. (<http://digitalschool.minedu.gov.gr/>)

Β' Μέρος: ξενόγλωσση

Bloom, B.S. , Hastings, J.T. , Madaus, G. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of student learning*. New York. McGraw - Hill Publishing.

Bransford, J.D. , Brown, A.L. , Cocking, R.R. (1999). *How people learn. Brain, mind, experience and school*. Washington D.C. National Academy Press.

Chapman , C. & King, R. (2005). *Differentiated Assessment Strategies, one tool doesn't fit all*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Chitpin, S. (2003). Authentic assessment of student work: The use of portfolios. Ontario Institute for Studies in Education of University of Toronto. Στο: *Change: Transformations in Education*. Volume 6.1, p.70-80.

<http://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/2123/4492/1/Vol6No1Article5.pdf>

Damiani, V. (2004). Portfolio Assessment in the Classroom. Indiana University of Pennsylvania. Στο: *Helping Children at Home and School II: Handouts for Families and Educators*. Session 3, p. 129-131

<http://www.nasponline.org/communications/spawareness/portfolioassess.pdf>

McTighe, J. (1996/1997). What happens between assessments? Teaching for Authentic Student performance. *Educational Leadership*. December 1996/January 1997, pp. 5-12.

Paulson, F.L., Paulson, P.R. & Meyer, C.A. (1991) What Makes a Portfolio a Portfolio? *Educational Leadership*. February 1991, p. 60-63

Raffan, J. , Ruthven, K. (2000). Monitoring and Assessment. Στο: Beck, J. & Earl, M. , *Key issues in secondary evaluation*. London. Cassell Publishing, p. 28-40.

Rolheiser, C., Bower B. & Stevahn L. (2000). *The Portfolio Organizer*. Alexandria. Va: ASCD.

Saskatchewan Professional Development Unit (χ.χ). *Portfolios: More Than Just A File Folder*.

(<http://www.education.gov.sk.ca/default.aspx?dn=9bd9d964-02fb-445f-af46-80dc5b7a5f32>)

Ward, A. W., Murray-Ward, M. (1991). *Assessment in the Classroom*. Belmont, CA Wadsworth Publishing Company.

Slater, Timothy F. (χ.χ). Portfolios. Department of Physics Montana State University. Στο: *Classroom Assessment Tools*. Center of teaching and learning. Oregon State University, p. 25-27.

<http://oregonstate.edu/admin/aa/apaa/sites/default/files/Assessment/ClassroomAssessmentTools.pdf>

Παράρτημα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Επιστολή προς το οικογενειακό περιβάλλον (Τζήμος, 2010: 72)

Αγαπητοί γονείς,

Επειδή πρωταρχικός μας σκοπός είναι η βελτίωση του κάθε μαθητή και η ανάδειξη του μέσα από διαδικασίες μάθησης, τη φετινή χρονιά θα χρησιμοποιήσουμε για την αξιολόγησή του μία εναλλακτική μέθοδο αξιολόγησης που ονομάζεται Portfolio, ή αλλιώς ατομικός φάκελος του μαθητή. Το Portfolio είναι ένα ντοσιέ που μπορεί να περιλαμβάνει ζωγραφιές, φωτογραφίες, εργασίες των μαθητών για τις οποίες είναι υπερήφανοι, φυλλάδια αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης και οτιδήποτε άλλο μπορεί να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να σχηματίσει μια πιο ολοκληρωμένη άποψη για το μαθητή. Το Portfolio είναι μία κυρίαρχη μέθοδος αξιολόγησης στο εξωτερικό, λόγω των πολλαπλών πλεονεκτημάτων της. Τα παιδιά σας θα έχουν πολλές ευκαιρίες να συμμετάσχουν στην αξιολόγησή τους, αλλά και στους στόχους που θα θέτουν με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς. Θα ήταν ωφέλιμο αν και εσείς οι γονείς συμμετείχατε ενεργά στη μορφοποίηση του φακέλου του παιδιού σας όποτε αυτό είναι εφικτό. Οποιαδήποτε παρατήρηση θέλετε να κάνετε θα συμπεριληφθεί στο φάκελο και θα λειτουργήσει εποικοδομητικά για τη βελτίωση του παιδιού σας. Φυσικά, μπορείτε να έχετε πρόσβαση στο φάκελο του παιδιού σας όποια στιγμή θέλετε αρκεί να ενημερώνεται ο εκπαιδευτικός για την απουσία του φακέλου από την τάξη. Για περεταίρω πληροφορίες θα οργανωθεί μία συνάντηση γονέων για την πλήρη ενημέρωσή σας σχετικά με τη χρήση της νέας μεθόδου αξιολόγησης, για την οποία θα ενημερωθείτε με γραπτή πρόσκληση.

Με εκτίμηση,

ο/η δάσκαλος/α της τάξης

(υπογραφή)

Ο φάκελος μου

Του μαθητή

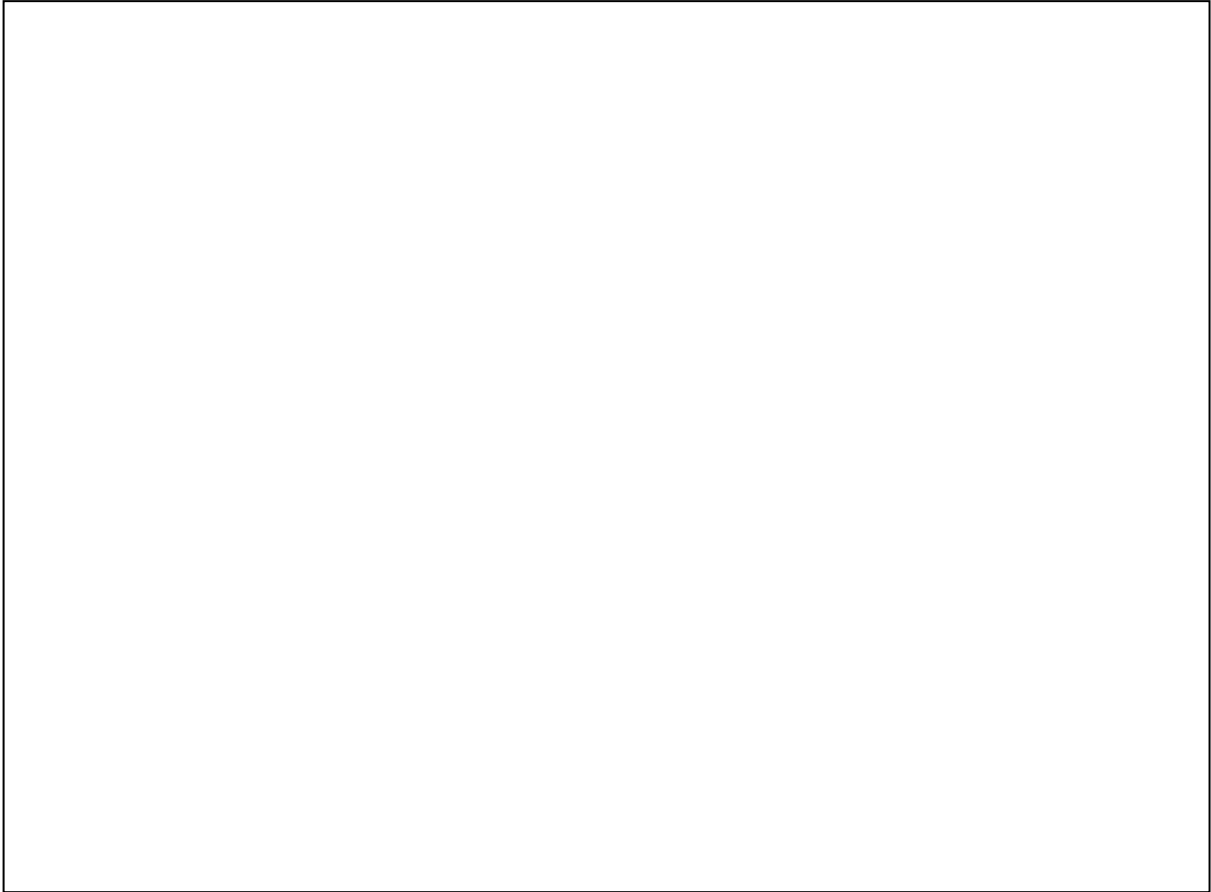

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Λίγα λόγια για μένα...

Μια φωτογραφία μου όταν

.....

ΜΕ ΛΕΝΕ _____

ΕΙΜΑΙ _____ ΧΡΟΝΩΝ

ΠΗΓΑΙΝΩ ΣΤΗ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΗ ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΟΥ ΤΗ ΛΕΝΕ _____

_____

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Το αγαπημένο μου χρώμα είναι:

Πιστεύω πως είμαι καλός...

Δεν τα καταφέρνω τόσο καλά...

Το αγαπημένο μου βιβλίο είναι:

Στον ελεύθερο χρόνο μου μου αρέσει να:

Στο διάλειμμα μου αρέσει να:

Το αγαπημένο μου παιχνίδι είναι:

Το αγαπημένο μου τραγούδι είναι:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Μαθαίνω καλύτερα όταν...

Χρωμάτισε τη φατσούλα που σε εκφράζει ανάλογα με το αν συμφωνείς 😊

διαφωνείς ☹️

ή δεν έχεις πρόβλημα. 😐

Ακούω κάποιον να εξηγεί κάτι

Βλέπω εικόνες και σχέδια αυτού που μαθαίνω

Παρατηρώ κάτι

Κάνω κάτι με τα χέρια μου (π.χ. κατασκευές)

Κάνω κάτι με το σώμα μου (π.χ. παντομίμα)

Διαβάζω

Εργάζομαι μόνος μου

Εργάζομαι με κάποιον συμμαθητή/συμμαθήτρια

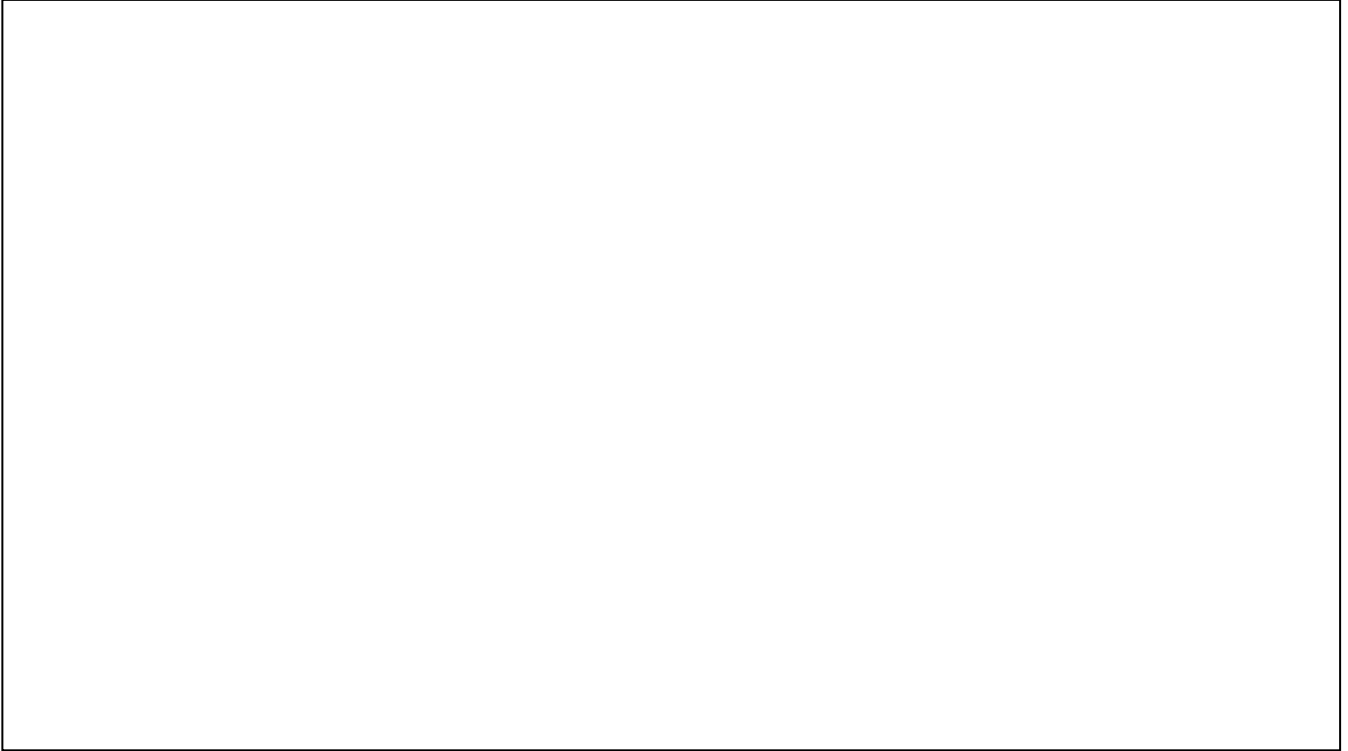
Εργάζομαι με μια μικρή ομάδα 4 έως 6

συμμαθητών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Μια ζωγραφιά με την οικογένεια μου...

Λίγα λόγια για την οικογένεια μου...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Μαζί με τη δασκάλα μου αποφάσισα πως ο φάκελός μου θα περιλαμβάνει εκτός από στοιχεία για την πρόοδό μου στα μαθήματα:

- ✚ Άρθρα εφημερίδων ή περιοδικών
- ✚ Χειροτεχνικές κατασκευές
- ✚ Ζωγραφιές
- ✚ Τραγούδια
- ✚ Ηχητικά αποσπάσματα
- ✚ Βιντεοταινίες
- ✚ CD-ROMs
- ✚ Τίτλους βιβλίων που έχω διαβάσει
- ✚ Απορίες που μου έχουν δημιουργηθεί
- ✚ Κάτι για το οποίο είμαι υπερήφανος
- ✚ Τα επιτεύγματά μου
- ✚ Τα βραβεία μου
- ✚ Πιστοποιήσεις ή βεβαιώσεις συμμετοχής σε διάφορα προγράμματα
- ✚ Πτυχία ξένων γλωσσών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Εγώ και η γλώσσα...

Ο υποφάκελος αυτός περιλαμβάνει:

1. Η πρόοδός μου
2. Η εργασία του μήνα
3. Οι στόχοι μου
4. Η αυτοαξιολόγησή μου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Η πρόοδός μου

1 ^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για				
Το χρονικό διάστημα Φεβρουαρίου				
Όνομα μαθητή:				
Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Διατύπωση γνώμης				
Απαντητική ετοιμότητα				
Αναδιήγηση				
Πληθυντικός ευγενείας				
Γραπτός λόγος				
Μετατροπή ευθύ σε πλάγιο λόγο				
Μετατροπή πλάγιου σε ευθύ λόγο				
Οργάνωση ιστορίας (αρχή-μέση-τέλος)				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Κατάτμηση λέξης σε συλλαβές				
Μέτρηση συλλαβών μιας λέξης				
Θέση και ρόλος του τόνου σε μία λέξη				
Διάκριση των λέξεων σε μονοσύλλαβες-δισύλλαβες-τρिसύλλαβες και πολυσύλλαβες				
Αναγνώριση δίψηφων φωνηέντων και συμφώνων				
Αναγνώριση τελικών συμφώνων				
Αναγνώριση λέξεων που δεν παίρνουν τόνο				
Λεξιλόγιο				
Λέξεις σχετικές με τα μέσα μεταφοράς				
Διάκριση επιπέδων ύφους				
Δάνειες λέξεις				

2^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Φεβρουαρίου

Όνομα μαθητή: .....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Διατύπωση γνώμης				
Διατύπωση μηνυμάτων				
Διατύπωση υποθέσεων για την κατανόηση ελλειπτικών μηνυμάτων				
Γραπτός λόγος				
Δημιουργία καταλόγου (λίστα)				
Σύνθεση ετικέτας (επιλογή και παράθεση πληροφορίας)				
Παραγωγή γραπτού μηνύματος				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Φωνολογική συνειδητοποίηση-επίγνωση				
Συλλαβισμός				
Θέση και ρόλος των διαλυτικών, της αποστρόφου και του ενωτικού				
Συνδυασμοί φωνηέντων				
Διπλά σύμφωνα				
Λεξιλόγιο				
Ταξινόμηση λέξεων με βάση σημασιολογικά κριτήρια				
Αλφαβήτιση				
Οι μέρες της εβδομάδας				
Οι μήνες του χρόνου				

3^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Δεκεμβρίου - Ιανουαρίου

Όνομα μαθητή .....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Αφήγηση				
Κατανόηση πλοκής παραμυθιού				
Εξάσκηση προφοράς μέσω γλωσσοδετών				
Απαγγελία ποιήματος				
Αναγνώριση αντικειμένου μέσω περιγραφής				
Γραπτός λόγος				
Δημιουργία παραμυθιού				
Σύνθεση αιγιμάτων				
Δημιουργία ομοιοκαταληξίας(στιχάκια)				
Περιγραφή αντικειμένου				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Επεξεργασία άρνησης και ερώτησης				
Σωστή χρήση σημείων στίξης				
Διπλός τονισμός				
Συμφωνικά συμπλέγματα				
Ενεστώτας του είμαι				
Παραθετικά επιθέτων				
Κλίση αρσενικών επιθέτων σε -ας				
Διάκριση τον - των				
Λεξιλόγιο				
Συνώνυμες-αντίθετες λέξεις				
Παρομοίωση				
Ποιοτικά επίθετα				

4^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Φεβρουαρίου

Όνομα μαθητή:.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Διατύπωση γνώμης				
Άντληση πληροφοριών από πινακίδες, ανακοινώσεις, μικρές αγγελίες, αφίσες				
Αποτελεσματική αναζήτηση λέξεων στο λεξικό				
Αναγνώριση προσώπου μέσω περιγραφής				
Γραπτός λόγος				
Δημιουργία αφίσας και μικρής αγγελίας				
Δημιουργία ορισμών				
Περιγραφή προσώπου				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Εξοικείωση με το οριστικό άρθρο				
Κλίση αρσενικών ουσιαστικών σε -ης				
Λέξεις με όμοια σύμφωνα				
Διαχωρισμός κύριων και κοινών ουσιαστικών				
Κλίση αρσενικών ουσιαστικών σε -ος				
Δημιουργία απλών προτάσεων (υποκείμενο-ρήμα-αντικείμενο)				
Κλίση θηλυκών ουσιαστικών σε -α				
Συλλαβισμός				
Συμφωνικά συμπλέγματα				
Χωρισμός λέξης όταν δε χωρά στο τέλος μιας γραμμής				
Λεξιλόγιο				
Συνώνυμες και αντίθετες λέξεις				
Ακρωνύμια				
Ορολογία λεξικού				
Τα μέρη του σώματος				

Χαρακτηριστικά προσώπου				
-------------------------	--	--	--	--

5^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Μαρτίου

Όνομα μαθητή: .....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Άντληση πληροφορίας από λεζάντα				
Ανάγνωση και κατανόηση προσκλήσεων και ευχετήριων καρτών				
Ανάγνωση και κατανόηση επιστολών και μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου				
Διατύπωση γνώμης				
Γραπτός λόγος				
Δημιουργία λεζάντας				
Περιγραφή αντικειμένου				
Περιγραφή χώρου				
Παραγωγή επιστολών και μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου				
Δημιουργία γραπτής πρόσκλησης και ευχετήριας κάρτας				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Κλίση θηλυκών ουσιαστικών σε -η				
Διάκριση αόριστου άρθρου				
Συμφωνία άρθρου-ουσιαστικού-επιθέτου				
Διάκριση χρονικών και τοπικών προσδιορισμών				
Ρήματα σε -αίνω και -ένω				
Αριθμητικά				
Τρόπος γραφής ημερομηνίας και ώρας				
Κατανόηση της λειτουργικότητας του πληθυντικού ευγενείας				
Κλίση του ρήματος έχω				

Λεξιλόγιο				
Λέξεις για τα χρώματα και τα σχήματα				
Ηχοποίητες λέξεις				
Αντίθετες λέξεις				
Τα τοπικά επιρρήματα				
Ονόματα που δηλώνουν συγγενικά πρόσωπα				
Τα αριθμητικά				
Παρατακτικά σύνθετα				
Δάνειες λέξεις				

<p align="center">6^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για</p> <p align="center">Το χρονικό διάστημα Απριλίου</p> <p>Όνομα μαθητή: .....</p>				
Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Λεκτική έκφραση συναισθημάτων				
Διατύπωση γνώμης				
Άντληση πληροφοριών από εφημερίδα				
Άντληση πληροφοριών από τουριστικό οδηγό				
Γραπτός λόγος				
Γραπτή έκφραση συναισθημάτων				
Γραπτή παρουσίαση βιβλίου				
Σχολιασμός φωτογραφίας				
Περιγραφή τοποθεσιών				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Κλίση ρημάτων α' συζυγίας				
Χρήση συγκριτικού βαθμού επιθέτου μέσα σε πρόταση				
Κλίση θηλυκών ουσιαστικών σε -ου				
Σχηματισμός και χρήση επιρρημάτων				
Κλίση ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο και -ι				
Διάκριση -ω του ρήματος και του -ο των ουδέτερων ουσιαστικών				

Διάκριση των θηλυκών ουσιαστικών σε -η από τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ι .				
Κλίση ουδέτερων ουσιαστικών σε -μα				
Λεξιλόγιο				
Λέξεις σχετικές με τα συναισθήματα				
Αντίθετες λέξεις				
Παράγωγα ρήματα				
Εύρεση νοήματος λέξεων με τη βοήθεια συνώνυμων				

7^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Μαΐου

Όνομα μαθητή: .....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Ανεύρεση πληροφοριών σε επίσημα έγγραφα				
Ανεύρεση πληροφοριών σε κείμενα κατευθυντικού λόγου				
Ανεύρεση πληροφοριών σε κείμενα ειδησεογραφικού τύπου				
Γραπτός λόγος				
Παραγωγή αφηγηματικού κειμένου				
Δημιουργία ταυτότητας				
Παραγωγή κειμένων κατευθυντικού λόγου				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Διάκριση του -ι του ενικού αριθμού των ουδέτερων ουσιαστικών από το -η του ενικού των θηλυκών και από το -οι του πληθυντικού των αρσενικών ουσιαστικών				
Σχηματισμός μετοχών από ρήματα				
Κλίση επιθέτων σε -ος,-η,-ο				
Κλίση ρημάτων β' συζυγίας				
Κλίση ρημάτων στον				

παρατατικό χρόνο				
Σωστή ορθογραφία ρημάτων σε -ωνω και σε - ευω				
Λεξιλόγιο				
Μεγεθυντικά-υποκοριστικά				
Σύνθετες λέξεις				
Συνώνυμες λέξεις				
Λέξεις σχετικές με την οικολογία				
Λέξεις σχετικές με τα επαγγέλματα				
Σχέσεις σχετικές με φρούτα και λαχανικά				

8^ο Φύλλο αξιολόγησης μαθητή από τον εκπαιδευτικό για

Το χρονικό διάστημα Ιουνίου

Όνομα μαθητή: .....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή έως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Προφορικός λόγος				
Κατανόηση προφορικών και γραπτών οδηγιών				
Λεκτική παροχή οδηγιών				
Κατανόηση πίνακα περιεχομένων				
Εξοικείωση με χιουμοριστικά κείμενα και τρόπους παραγωγής αστείων				
Απαγγελία ποιημάτων				
Κατανόηση πληροφοριακών κειμένων				
Γραπτός λόγος				
Παραγωγή γραπτών οδηγιών				
Παραγωγή γραπτών αστείων κειμένων				
Δημιουργία πίνακα περιεχομένων				
Γραμματική-Σύνταξη-Ορθογραφία				
Σύνδεση προτάσεων με το και				
Διάκριση μεταξύ των τις, της και στις				

Κλίση αορίστου ρημάτων α' συζυγίας				
Κλίση επιθέτων σε -ινος, -ικος, -ιμος				
Λεξιλόγιο				
Χρήση λογοπαιγνίου				
Χρήση παγιωμένων εκφράσεων				
Χρήση υπώνυμων-υπερώνυμων				

Η εργασία του μήνα

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Γιατί επέλεξα αυτή την εργασία;

.....

.....

.....

Ποιο ήταν το επίτευγμά μου σε αυτή την εργασία;

.....

.....

.....

Θα μπορούσα να είχα κάνει κάτι για να γίνει ακόμα καλύτερη;

.....

.....

.....

Η αυτοαξιολόγησή μου

Αυτό το μήνα τι φατσούλα θα
έβαζα στον εαυτό μου; Ας τη
ζωγραφίσω...

Μήπως έκανα κάτι που δεν ήταν
και πολύ καλό;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Βέβαια σίγουρα είμαι περήφανος
για κάτι άλλο...**

.....
.....
.....
.....
.....

Τι λέει η δασκάλα/οι γονείς μου για μένα...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Εγώ και τα μαθηματικά...

Ο υποφάκελος αυτός περιλαμβάνει:

1. Τι έμαθα σε κάθε ενότητα
2. Δείγματα των εργασιών μου
3. Οι ομαδικές εργασίες που συμμετείχα
4. Οι στόχοι μου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Τι έμαθα σε κάθε ενότητα...

1^η ενότητα:

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 1ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 1-8) Του μαθητή/της μαθήτριας..... Ημερομηνία.....				
Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Απαρίθμηση μέχρι το 100 (ανά 1, ανά 2, ανά 5, ανά 10) ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας.				
Γραφή και εκτέλεση κάθετης πράξης.				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κυβάρια, αριθμογραμμή, κάθετος άβρακας, χάρακας).				
Νοεροί υπολογισμοί (μέχρι το 100): Φωνολογική ανάλυση και σύνθεση αριθμών. Εύρεση μισού. Επέκταση αριθμητικών αλυσίδων.				
Γεωμετρία: Αναγνώριση συμμετρικού σχήματος και ολοκλήρωσή του.				
Επίλυση προβλημάτων: Διαβάζουν και κατανοούν ένα πρόβλημα. Το λένε με δικά τους λόγια. Μοντελοποιούν τη λύση με διάφορες στρατηγικές. Ελέγχουν τη λύση. Βρίσκουν το λάθος σε μια μαθηματική πρόταση και το διορθώνουν.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 1-8

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να φτιάχνω αριθμούς μέχρι το 100	😊	😐	☹️
Να συγκρίνω αριθμούς μέχρι το 100	😊	😐	☹️
Να λύνω προβλήματα με ζωγραφιές και παιχνίδια	😊	😐	☹️
Να μετρώ με εκατοστόμετρα	😊	😐	☹️
Τα βήματα που ακολουθώ για να λύσω ένα πρόβλημα	😊	😐	☹️
Να βρίσκω την αξία των ψηφίων σε διψήφιους αριθμούς	😊	😐	☹️
Να βρίσκω το μισό	😊	😐	☹️
Να βρίσκω το ολόκληρο	😊	😐	☹️
Να ανακαλύπτω τη συμμετρία γύρω μου	😊	😐	☹️

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

2^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 2ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 9-15)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Αναγνώριση αξίας θέσης ψηφίου.				
Χρήση οπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κυβόκλα, αριθμογραμμή, κάθετος άβρακας, χάρακας, ευρώ, τάγκραμ).				
Νοεροί υπολογισμοί (μέχρι το 100):				
Αθροιστική ανάλυση αριθμών.				
Κατασκευή αριθμού με προϋποθέσεις.				
Εύρεση μισού και διπλάσιου.				
Διαφορετικές στρατηγικές νοερών υπολογισμών (πρόσθεσης και αφαίρεσης).				
Γεωμετρία				
Αναγνώριση γεωμετρικών στερεών και συσχέτισή τους με τα αντίστοιχα γεωμετρικά σχήματα.				
Κατασκευή και ονομασία γεωμετρικών σχημάτων.				
Επίλυση προβλημάτων:				
Αγορών με ρέστα.				
Κατασκευής γεωμετρικών σχημάτων με προϋποθέσεις.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 9-15

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να βρίσκω το μισό των αριθμών 0-100

Μα βρίσκω το διπλάσιο των αριθμών 0-100

Να φτιάχνω διψήφιους αριθμούς με προϋποθέσεις

Για τα νομίσματα του ευρώ

Να υπολογίζω τα ρέστα

Καλύτερα τα γεωμετρικά σχήματα

Να μετρώ ευθύγραμμα σχήματα

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

3^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 3ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 16-23)
 Του μαθητή/της μαθήτριας.....
 Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Αναγνώριση, επέκταση και κατασκευή γεωμετρικού μοτίβου. Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κυβάρια, αριθμογραμμή, κάθετος άβρακας, χάρακας, ευρώ, κάντρες, κορδόνι. Νοεροί υπολογισμοί (μέχρι το 100): Αθροιστική ανάλυση αριθμών. Νοεροί υπολογισμοί (πέρασμα της δεκάδας, προσθέτοντας ή αφαιρώντας). Τύπηση του συμβόλου του πολλαπλασιασμού (x) με διαδοχικές προσθέσεις ίδιων αριθμών. Διαφορετικές στρατηγικές νοερών υπολογισμών (μισό, διπλάσιο, διπλά αθροίσματα). Αναγνώριση, επέκταση και κατασκευή αριθμητικού μοτίβου. Επίλυση προβλημάτων. Έλεγχος δεδομένων. Συμπλήρωση δεδομένων. Διόρθωση δεδομένων. Επίλυση προβλημάτων εξασορράπησης. Κατασκευή προβλημάτων.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 16-23

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😞 και δεν έμαθα κάτι καθόλου 😐.

Έμαθα:

Καλύτερα τα γεωμετρικά μοτίβα

Να υπολογίζω μέχρι το 100 με πολλούς τρόπους

Να φτιάχνω διψήφιους αριθμούς προσθέτοντας

Σχετικά με τα γεωμετρικά μοτίβα

Να ελέγχω, να διορθώνω και να συμπληρώνω προβλήματα

Να λύνω σύνθετα προβλήματα

Να αναλύω αριθμούς μέχρι το 100

Να υπολογίζω με πολλούς τρόπους το συμπλήρωμα του 100

Βασικά πράγματα για την προπαίδεια

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

4^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 4ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 24-28)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Νοεροί υπολογισμοί: Χρήση μισού, διπλάσιου (5-10, 2-4, 4-8, 3-6).				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (δάχτυλα, κάθετος άβακας, ευρώ, χάντρες, καρδόνι).				
Προπαιδεία και Γεωμετρία: Απόδοση ενός πολλαπλασιασμού με εμβαδόν παραλληλογράμμου σε χαρτί με τετράγωνα ή τελείες.				
Αντιμεταθετική ιδιότητα στον πολλαπλασιασμό.				
Χρήση της επιμεριστικής ιδιότητας του πολλαπλασιασμού ως προς την πρόσθεση.				
Προπαιδείες του 5 και του 10.				
Προπαιδείες του 2 και του 4.				
Προπαιδείες του 4 και του 8.				
Προπαιδείες του 3 και του 6.				
Επίλυση προβλημάτων Διαχείριση δεδομένων με πολλές στρατηγικές (πίνακας, ζωγραφική, εποπτικό υλικό, νοεροί υπολογισμοί). Κατασκευή προβλημάτων που λύνονται με διαδοχικές προσθέσεις ή πολλαπλασιασμούς.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 24-28

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να βρίσκω την προπαίδεια του 10 και του 5

Να βρίσκω την προπαίδεια του 2 και του 4

Να βρίσκω την προπαίδεια του 8

Να βρίσκω την προπαίδεια του 7

Να βρίσκω την προπαίδεια του 3 και του 6

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

.....

• Με δυσκόλεψαν .....

.....

• Έμαθα καλά .....

.....

5^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 5ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 29-33)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Νοεροί υπολογισμοί: Χρήση μισού, διπλάσιου.				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (δάκτυλα, κάθετος άβακας, ευρώ, ημερολόγιο).				
Χρήση της επιμεριστικής ιδιότητας του πολλαπλασιασμού ως προς την πρόσθεση και την αφαίρεση.				
Αντιμεταθετική ιδιότητα στον πολλαπλασιασμό.				
Προπαίδια του 9.				
Ταύτιση του συμβόλου της διαίρεσης (:) με την έννοια της ίσης μοιρασιάς.				
Εμβαδόν: Κάλυψη επιφάνειας με άτυπες μονάδες μέτρησης.				
Αναγνώριση και διαχείριση μονάδων μέτρησης χρόνου σε προβλήματα.				
Επίλυση προβλημάτων:				
Επίλυση προβλημάτων (πολλαπλασιασμού ή διαίρεσης) με προπαίδια, διαδοκικές προσθέσεις, επιμερισμό.				
Κατασκευή προβλημάτων που λύνονται με διαδοκικές προσθέσεις ή πολλαπλασιασμούς.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 29-33

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να βρίσκω την προπαίδια του 9 και του 11 😊 😐 ☹️

Να κάνω δίκαιες μοιρασιές 😊 😐 ☹️

Να καλύπτω επιφάνειες 😊 😐 ☹️

Να μετρώ το χρόνο που πέρασε 😊 😐 ☹️

Σχετικά με τις μονάδες μέτρησης του χρόνου 😊 😐 ☹️

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

6^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 6ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 34-40)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
<p>Αναπαράσταση κάθετης πρόσθεσης με εποπτικό υλικό. Εκτέλεση κάθετης πρόσθεσης με κρατούμενο. Διόρθωση κάθετης πρόσθεσης. Συμπλήρωση κάθετης πρόσθεσης. Αναπαράσταση κάθετης αφαίρεσης με εποπτικό υλικό. Εκτέλεση κάθετης αφαίρεσης με δανεικό. Διόρθωση κάθετης αφαίρεσης. Συμπλήρωση κάθετης πρόσθεσης. Επαλήθευση κάθετης πράξης.</p>				
<p>Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κάθετος άβακας, δεκαδικό σύστημα αρίθμησης, ευρώ, ζυγαριά).</p>				
<p>Επίλυση προβλήματος Επίλυση σύνθετων προβλημάτων: οργάνωση και διαχείριση πολλών δεδομένων. Ανάδειξη της αρχικής εκτίμησης και της επαλήθευσης.</p>				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 34-44

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να υπολογίζω ένα αποτέλεσμα κάνοντας κάθετη πρόσθεση με κρατούμενο

Να υπολογίζω ένα αποτέλεσμα κάνοντας κάθετη αφαίρεση με δανεικό

Να λύνω σύνθετα προβλήματα

Να μετρώ το βάρος με κιλά και γραμμάρια

Σχετικά με τα χαρτονομίσματα των 5,10,20,50 και 100 ευρώ

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

7^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 7ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 41-44)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Απαρίθμηση μέχρι το 1.000 (ανά 100, ανά 50, ανά 10) ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας.				
Γραφή, ανάγνωση τριψήφων.				
Φωνολογική ανάλυση και σύνθεση τριψήφων.				
Σύγκριση, διάταξη, παρεμβολή τριψήφων.				
Διαχείριση τριψήφων (νοερά υπολογισμοί με διάφορες στρατηγικές).				
Αναγνώριση τριψήφων αριθμών στο μέτρο, στα καρτονομίσματα.				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κάθετος άβακας, δεκαδικό σύστημα αρίθμησης, ευρώ, μέτρο).				
Επίλυση προβλήματος.				
Προβλήματα με τριψήφιους αριθμούς.				
Προβλήματα με υπολογισμό μήκους σε μέτρα ή εκατοστά.				
Διόρθωση υπολογισμών με τριψήφιους αριθμούς, διόρθωση αριθμητικής αλυσίδας.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 41-44

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Τους αριθμούς μέχρι το 1000

Τι είναι το μέτρο

Να φτιάχνω τριψήφιους αριθμούς

Να συγκρίνω τριψήφιους αριθμούς

Να λύνω προβλήματα με μεγάλους αριθμούς

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

8^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 8ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 45-50)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Διαχείριση τριψήφιων αριθμών. Αθροιστική ανάλυση σε ίδιους ή διαφορετικούς αριθμούς. Νοερόι υπολογισμοί σε τριψήφιους αριθμούς (μισό, διπλάσιο). Ανάγνωση της ώρας στο ρολόι: Η ώρα «ακριβώς». Ανάγνωση της ώρας στο ρολόι: Η ώρα «και μισή».				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κάθετος άβακας, δεκαδικό σύστημα αρίθμησης, χάρακας, ευρώ, ρολόι, κορδόνι, κάντρες). Επίλυση προβλήματος: Προβλήματα με περισσότερα και λιγότερα (με τριψήφιους αριθμούς). Επίλυση σύνθετων προβλημάτων.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 45-50

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να λύνω σύνθετα προβλήματα

Να χρησιμοποιώ στρατηγικές για να λύνω σύνθετα προβλήματα

Να διαβάζω την ώρα όταν είναι ακριβώς

Να διαβάζω την ώρα όταν είναι και μισή

Να κάνω εκτιμήσεις για τη λύση σύνθετων Προβλημάτων

Να χρησιμοποιώ στρατηγικές για να κάνω Νοερούς υπολογισμούς

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

9^η ενότητα

ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 9ης ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (κεφ. 51-54)

Του μαθητή/της μαθήτριας.....

Ημερομηνία.....

Γνωστικοί στόχοι	Χαμηλή ως μέτρια επίδοση	Αρκετά καλή επίδοση	Πολύ καλή επίδοση	Άριστη επίδοση
Αναγνώριση παράλληλων ευθειών και ευθύγραμμων τμημάτων. Αναγνώριση κάθετων ευθειών και έλεγχος της καθετότητας με το γνώμονα. Συμπλήρωση σχεδίου με παράλληλες ευθείες (με χάρακα και γνώμονα).				
Συμπλήρωση σχεδίου με κάθετες ευθείες (με χάρακα και γνώμονα).				
Χρήση εποπτικού υλικού για τη διερεύνηση και επαλήθευση γνώσεων και δεξιοτήτων (κάθετος άβακας, χάρακας, γνώμονας, ευρώ, ρολόι).				
Αναγνώριση τετραψήφιων αριθμών: Σε καθημερινές καταστάσεις. Φωνολογική ανάλυση και σύνθεση. Κατασκευή τετραψήφιων στον άβακα. Γραφή, ανάγνωση, σύγκριση.				
Επίλυση προβλήματος. Επίλυση σύνθετων προβλημάτων. Συμπλήρωση δεδομένων προβλήματος. Κατασκευή προβλήματος με προϋποθέσεις.				

Αυτοαξιολόγηση μαθητή στα κεφ. 51-54

Διαβάζω τις προτάσεις παρακάτω και ζωγραφίζω τη φατσούλα που συμφωνώ. Έμαθα κάτι πολύ καλά 😊, δεν έμαθα κάτι πολύ καλά 😐 και δεν έμαθα κάτι καθόλου ☹️.

Έμαθα:

Να αναγνωρίζω τις κάθετες ευθείες

Να αναγνωρίζω τις παράλληλες ευθείες

Να λύνω και να φτιάχνω σύνθετα προβλήματα

Να αναγνωρίζω τους τετραψήφιους αριθμούς

Γράφω ένα δυο πράγματα που στα κεφάλαια 1 έως 8:

• Μου άρεσαν .....

• Με δυσκόλεψαν .....

• Έμαθα καλά .....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Οι ομαδικές εργασίες που συμμετείχα...

Εργασία

- Διαβάζω τα προβλήματα. Βάζω ✓ σε όσα λύνονται.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	Μπορούν να λυθούν έτσι:	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1. Στην τάξη της Μαρίας τα παιδιά είναι 28. Τα αγόρια είναι τόσα όσα και τα κορίτσια. Πόσα είναι τα κορίτσια;		
2. Η γιαγιά έφτιαξε κέικ. Το έκοψε σε 14 κομμάτια. Τα μισά τα έφαγαν τα εγγονάκια της. Πόσα εγγονάκια έχει η γιαγιά;		
3. Το εισιτήριο του λεωφορείου κοστίζει 60 λεπτά. Έχω 1 ευρώ. Θα πάρω ρέστα; Πόσα;		
4. Ο Γιάννης έφτιαξε ένα τρίγωνο με δύο ίσες πλευρές. Πόσο είναι το συνολικό μήκος του τριγώνου γύρω γύρω;		
5. Η Ελένη έχει πιο πολλά αυτοκόλλητα από την αδερφή της και λιγότερα από τον αδερφό της. Ποιο παιδί έχει τα πιο πολλά αυτοκόλλητα;		
6. Με 3 € και 50 λ. αγόρασα ένα περιοδικό και πήρα ρέστα. Πόσο έκανε το περιοδικό;		
7. 1 € 80 λ. 50 λ. 20 λ. Πληρώσαμε 2 €. Τι αγοράσαμε αν δεν πήραμε ρέστα;		

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

του μαθητή/τριας .....

Ημερομηνία .....

Κυκλώνω ό,τι ισχύει για μένα Κ [καθόλου] Λ [λίγο] Π [πολύ]	Κυκλώνω ό,τι ισχύει για τα άλλα παιδιά της ομάδας μου Κ [καθόλου] Λ [λίγο] Π [πολύ]			.....	.....	.....
	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Οργανώθηκα στην ομάδα γρήγορα και χωρίς θόρυβο.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Συνεργάστηκα χωρίς φωνές και τσακωμούς.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Οι άλλοι κατάλαβαν όσα τους εξήγησα.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Έκανα διορθώσεις και συμπλήρωσα τις ιδέες των άλλων.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Έκανα κριτική στις ιδέες των άλλων χωρίς να τους πληγώσω.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Βρήκα πολλές διαφορετικές λύσεις.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Ζήτησα βοήθεια από τα άλλα μέλη της ομάδας μου.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π
Βοήθησα τα άλλα μέλη της ομάδας μου.	Κ	Λ	Π	Κ	Λ	Π

